Az MSZMP és az SZKP tézisei a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulójára

KOSSUTH

AZ MSZMP ÉS AZ SZKP TÉZISEI A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM 40. ÉVFORDULÓJÁRA

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

1957

Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója

IRÁNYELVEK

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM NEGYVENEDIK ÉVFORDULÓJÁNAK MEGÜNNEPLÉSÉRE MAGYARORSZÁGON

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány által kiküldött, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulójának megünneplését előkészítő bizottság a következő irányelveket teszi közzé:

November 7-én lesz 40 éve annak, hogy a nagy Lenin vezette pártnak, az orosz kommunista pártnak irányításával győzött a pétervári munkásosztály fegyveres felkelése, s megdöntötte az orosz földbirtokosok és tőkések uralmát. Hatalomra került a munkásosztály és a szegényparasztság, azok az osztályok, melyek egyedül érdekeltek abban, hogy — saját magukat felszabadítva a földbirtokosok és a tőkések kizsákmányolásának és elnyomásának igája alól — az egész társadalmat, az egész emberiséget felszabadítsák mindenféle elnyomás és kizsákmányolás alól, s az igazi szabadság, emberiesség, jólét és boldogság, tehát a szocializmus, a kommunizmus útját mutassák a szegénység és nyomorúság, az egyenlőtlenség, a nemzeti és társadalmi elnyomás, a meg-megismétlődő imperialista háborúk pusztításaitól szenvedő és szabadulásra sóvárgó népeknek.

Az Októberi Szocialista Forradalom elsősorban az orosz dolgozó nép és az egykori cári birodalom többi népe számára hozott döntő fordulatot: Oroszország dolgozó tömegeit saját sorsuknak és hatalmas országuk sorsának igazi uraivá és építőivé tette. De ezzel az Októberi Forradalom jelentősége messze túl is nőtt a nemzeti kereteken, mert — a rövid ideig tartó 1871-es Párizsi Kommün után — létrehozta a világtörténelem első tartós és szilárd munkás- és parasztállamát, az első tartós és szilárd proletárdiktatúrát, s bebizonyította, hogy a társadalmat, az államot, a gazdaságot a dolgozó osztályok is tudják vezetni, sőt jobban tudják vezetni, mint a tőkések és földbirtokosok. Ezért az Októberi Szocialista Forradalom és az általa teremtett munkáshatalom egyben példa és mintakép volt a világ minden kizsákmányoltja számára, hadüzenet volt az egész nemzetközi imperializmusnak.

Az Októberi Forradalom az egész világon megrendítette azt a hiedelmet, hogy a kapitalista társadalmi rend megingathatatlan, áttörte az imperializmus addig megingathatatlannak látszó egységes világrendszerének frontját, s megnyitotta a proletárforradalmak korszakát, a szocializmus, a kommunizmus korszakát. Az Októberi Szocialista Forradalom a nagy tőkés országok által leigázott gyarmati és függő országokban is aláásta és megrendítette az imperializmus uralmát, hatalmas lökést adott a gyarmati népek függetlenségi harcának, megteremtette a tőkés országok forradalmi munkásmozgalma és a gyarmati országok nemzeti felszabadító mozgalma közötti tartós és megingathatatlan szövetséget.

1917 októberében megszületett az első olyan állam, melynek alapvető érdekei egybeesnek a világ dolgozóinak, elnyomott népeinek, az egész nemzetközi haladásnak az érdekeivel. Ezért lett a Szovjetunió a centruma, támasza és reménysége a világ minden valóban forradalmi, haladó mozgalmának, ezért gyűlöli őt negyven esztendeje, keletkezésének pillanatától kezdve, a nemzetközi reakció, a világ burzsoáziája és imperialistái. Ahogyan a francia polgári forradalom idején Európa minden rendű és rangú reakciósai gyűlölték és rágalmazták a polgári demokratikus forradalom legkövetkezetesebb harcosait, a jakobinusokat, ugyanúgy gyűlölik és rágalmazzák negyven éy óta a reakciós erők szerte a világon a szocializmusért való harc legkövetkezetesebb harcosait és vezetőit, a kommunistákat. És megfordítva: ahogyan azelőtt Európa minden haladó gondolkodású embere „vigyázó szemét Párizsra vetette" (köztük nem utolsó sorban a magyar demokratikus forradalmárok. Bacsányitól Petőfiig és Ady Endréig), ugyanúgy 40 év óta a társadalmi haladás hívei az egész világon Moszkvára vetik vigyázó szemüket, a Szovjetunió szocialista építőmunkájának tapasztalatait tanulmányozzák, sikereiből hitet és erőt merítenek a saját reakciósaik elleni harcra.

Napjainkban különösen megerősödött a Szovjetunió elleni imperialista uszítás és gyűlölethadjárat. Az amerikai imperialisták vezényszavára most folyt le az ENSZ-ben az úgynevezett „magyar ügyről" szóló jelentés tárgyalása, amelynek egyik fő célja szintén az volt, hogy a Szovjetuniót befeketítse és rágalmazza. Az 1956 október-novemberi magyarországi lázadás reakciós, ellenforradalmi és restaurációs jellegét, a nemzetközi imperializmussal való egyhúronpendülését legjobban szélsőségesen szovjetellenes, a szovjet—magyar barátságot és szövetséget rágalmazó irányvonala bizonyítja. Nincs is ebben semmi meglepő. Az ellenforradalmi reakció, amely fegyverrel támadt a társadalmi haladás, a szocializmusért való harc belső erőire és vezetőikre, a kommunistákra, természetszerűleg és

a dolog lényegénél fogva fordult a Szovjetunió ellen, amely 40 esztendő óta támasza a haladás erőinek az egész világon. Ugyanilyen természetes és a dolog lényegéből folyik viszont az is, hogy a dolgozó osztályoknak — szembeszállva a külső imperialista reakció által támogatott belső ellenforradalom minden restaurációs kísérletével — szilárdan és következetesen ki kell állniuk a Szovjetunióval való szövetség és barátság programja mellett, mert ez a program egybeesik saját demokratikus és szocialista vívmányaik megvédelmezésének és fejlesztésének, országuk függetlensége és békéje védelmének programjával.

Ez a program: programja a kommunistáknak, de nemcsak kommunista program, hanem népi, nemzeti program. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom negyvenedik évfordulóját olyan szellemben ünnepeljük meg, hogy egész dolgozó népünk megértse és átérezze: ez az évforduló nemcsak a kommunisták ünnepe, hanem egész népünké. Negyven évvel ezelőtt Oroszországban olyan új erők léptek a világtörténelem színpadára, amelyek döntő befolyást gyakoroltak a magyar nemzeti fejlődésre is: erősítették s hosszú, nagy harcok, győzelmek és visszaesések után segítették felemelkedni és hatalomra jutni a századokon át kisemmizett és elnyomott magyar dolgozó osztályokat. Ezek az osztályok kezükbe vették az ország irányítását, kivezették a magyar fejlődést történelmünk tragikus zsákutcájából, rávezették népünket és országunkat a szocializmus építésének, az imperializmustól való függetlenségnek, a népjólét emelésének, a nemzeti műveltség felvirágzásának széles országútjára. Az Októberi Forradalom negyvenedik évfordulója megünneplésének központi eszméje nálunk az — s ezt kell népünk legszélesebb rétegeivel megértetnünk —, hogy a magyar nemzeti fejlődés és a Nagy Októberi Proletárforradalom között szerves és eltéphetetlen az összefüggés.

NEGYVEN ESZTENDŐ EREDMÉNYEI A SZOVJETUNIÓBAN

Az 1917 októberi nagy forradalom *szocialista* forradalom volt, amelynek azonban egész sor, a polgári demokratikus forradalom által megoldatlanul hagyott feladatot is el kellett végeznie. Igy a szovjet kormány egyik legelső rendelete, a földről szóló rendelet — Lenin javaslatára — kártalanítás nélkül parasztkézre adta a monarchia, az egyház és a földbirtokosok egész földjét, a parasztmegeket önálló cselekvésre hatalmazta fel és buzdította, s a parasztság új hatalmi és tömegszerveit, a falusi szovjeteket megbízta a föld azonnali birtokbavételével és felosztásával.

A szovjet kormány tettekkel bizonyította be, hogy szakít a cárizmus és az orosz burzsoázia nemzeti elnyomó politikájával: elismerte a cári birodalom területén élő elnyomott nemzetek és nemzetiségek önrendelkezési jogát, beleértve ebbe az Oroszországtól való elszakadás jogát is. Igy állt helyre Finnország és Lengyelország évszázadokkal azelőtt megsemmisített függetlensége. A volt cári birodalom nemzetiségeinek dolgozó osztályai és az orosz munkásság meg szegényparasztság közötti barátság és szövetség ezért szilárdult meg a szocialista internacionalizmus zászlaja alatt.

A régi, cári Oroszország politikailag, gazdaságilag, kulturálisan, a nép életszínvonala stb. tekintetében a világ egyik legelmaradottabb országa volt; az ipari termelés legfontosabb ágaiban a kezdet kezdetén állt: puszta piaca és nyersanyagszállítója volt az iparilag fejlett nyugati imperialista országoknak. Ezt az elmaradott, függő helyzetben levő országot az 1917 októberével kezdődő fejlődés ipari nagyhatalommá tette. A hatalmas ipari fejlődés és az ország mezőgazdaságának nagy eredményeket hozó kollektivizálása megváltoztatta az ország osztályviszonyait. 1913-ban az ország lakosságának csak 17 százaléka volt munkás és alkalmazott, 1955-ben pedig 58,3 százalék. Az egyénileg gazdálkodó parasztok aránya 1913-ban 66,7 százalék volt, 1955-ben csak 0,5 százalék; 1913-ban még a népességnek 16,3 százaléka tartozott a földbirtokosok, tőkések, kereskedők, kulákok, kizsákmányolók kategóriájába; 1937-ben a népességi statisztikában már nem is volt ilyen rovat — a kizsákmányoló osztályoknak még tizedszázalékokban kifejezhető irmagjuk sem maradt.

Ami az ipari termelés mennyiségi színvonalát illeti: ha az 1913-as színvonalat 100-nak vesszük, akkor a megfelelő indexszám 1956-ban 3021 volt. A Szovjetunió arra törekszik, hogy biztosítsa a kapitalista világgazdaságtól való függetlenségét és önállóságát. Ezért az iparosítás kezdete óta — követve Lenin iránymutatását és támaszkodva a hatalmas ország természeti erőforrásokban és ipari nyersanyagokban való kimeríthetetlen gazdagságára — sokkal gyorsabb ütemben fejlesztette a termelőeszközöket gyártó iparágakat (az A-szektort), mint a fogyasztási cikkeket termelő iparágakat (a B-szektort). Ha az A-szektor 1928. évi termelési színvonalát 100-nak vesszük, akkor a megfelelő indexszám 1956-ban már 4339 volt; a fogyasztási cikkeket termelő ipar azonban az 1928-as 100-ról 1956-ra csak 984-re nőtt. Az A- és B-szektor fejlődésének ez az eltérése természetesen azt is mutatja, hogy a Szovjetunió népének a gazdasági függetlenséget és katonai erőt biztosító A-szektor fejlesztése érdekében önként vállalnia kellett a növekvő szükségletek

kielégítését szolgáló iparágak fejlődésének viszonylagos lassúságát. Másrészt azonban éppen az A-szektor jóval gyorsabb fejlődése teremtette meg a feltételeit a bővített újratermelésnek, annak, hogy megszüntessék a mezőgazdaságnak és a fogyasztási cikkeket gyártó iparágaknak az elmaradását, s megvalósítsák azokat a feladatokat, amelyek a XX. kongresszus óta a Szovjetunióban napirenden vannak.

Lenin megállapította, hogy egy új társadalmi-gazdasági rend fölényét a régi, letünttel szemben az dönti el: ki tudja-e fejleszteni az új rend a munka nagyobb termelékenységét. A Szovjetunió négy évtizedes fejlődése *már bebizonyította a szocialista termelési rend fölényét a kapitalizmussal szemben:* az ipari munka termelékenysége 1956-ban az 1913-asnak körülbelül kilencszeresére emelkedett. E nagyarányú emelkedésnek, valamint a termelőerők hatalmas fejlődésének következtében a Szovjetunió nemzeti jövedelme is gyorsan növekszik: az 1913-as 100-ról 1956-ban 1922-re szökött fel. Vele együtt nőtt és nő állandóan a munkások és alkalmazottak reálbére, valamint a dolgozó parasztok jövedelme. Az ipari munkások reálbére 1940-től 1956-ig 82 százalékkal, a dolgozó parasztok természetbeni és pénzjövedelme pedig 1950-től 1956-ig 68 százalékkal emelkedett. 1913-ban minden 100 lakosra 38 pár bőrcipő jutott, 1956-ban már 145 pár. 1956-ban 7,5-szer annyi tejterméket gyártott a szovjet élelmiszeripar, mint 1913-ban. 1956-ban a szovjet kiskereskedelem csaknem háromszor annyi gyapjú- és nyolcszor annyi selyemszövetet, több mint háromszor annyi húst és baromfit, s több mint huszonnyolcszor annyi húskonzervet hozott forgalomba, mint 1940-ben.

A Szovjetunió népei csak a szocialista forradalom győzelme után tudtak elvégezni sok olyan feladatot, amelyet Európa és Amerika nagy tőkés országai évszázados kapitalista fejlődésük során végeztek el. Igaz, hogy a Szovjetunió az ipari termelés abszolút magassága és az egy főre eső termelés mennyisége tekintetében még nem érte utól az Amerikai Egyesült Államokat, de az ipari termelés legfontosabb ágaiban (az acél-, vas-, széntermelésben stb.) ma már a második helyen áll a világon. Mint atomhatalom legalábbis egyenrangú az Egyesült Államokkal és az interkontinentális irányítható rakétalövedékek területén túlhaladta az Egyesült Államokat. A termelés növekedésének üteme tekintetében pedig nincs olyan tőkés ország, amelyet a Szovjetunióval össze lehetne hasonlítani. A szovjet ipar termelésének növekedési üteme 1950 és 1955 között átlagban évenként háromszor olyan magas volt, mint az Egyesült Államoké

Hosszabb időszakot vizsgálva még szembeszökőbb a különbség a két ország fejlődésének üteme között: 1929-től 1956-ig a Szovjetunió ipari termelése több mint 19-szeresére, az Egyesült Államoké pedig csak 2,4-szeresére nőtt.

Ez a gyors ütemű fejlődés nem rögtön 1917-ben kezdődött, hanem csak évekkel a polgárháború és a külföldi katonai beavatkozás befejezte után. Az iparosításra tehát alig több mint három évtizednyi idő jutott. Ebből is le kell számítani azt a csaknem öt esztendőt, amely alatt a szovjet nép hazája megvédésével, a Hitler-fasizmus hadseregének az országból való kiverésével és szétzúzásával volt elfoglalva, s azt a három évet is, amelyet a háború okozta károk helyrehozásával kellett töltenie. A szovjet nép nehéz harcokban és küzdelmes munkával, mérhetetlen véráldozat, nagy erőfeszítések és sok szenvedés árán érte el hatalmas eredményeit.

A gazdasági fejlődéssel és a népjólét emelkedésével együtt fejlődött a szovjet nép kulturális színvonala. Az angol és az amerikai burzsoá sajtó már évek óta félreveri a harangokat amiatt, mert a tudományos és technikai káderek mennyiségi és minőségi fejlődésében még ez a két vezető tőkés ország is elmaradt a Szovjetunió fejlődése mögött. A Szovjetunió amerikai szerzők szerint is első helyen áll a világon a tudományos szakképzés tekintetében: évente kétszer annyi mérnököt képez ki, mint az Egyesült Államok. A Szovjetuniónak ma több mint 720 000 mérnöke van.

A műszaki káderekneк ez a példátlan fejlődése az egész szovjet nép kulturális felemelkedésének talaján jött létre. Az Októberi Forradalom előtt az orosz lakosság háromnegyede írástudatlan volt, a különféle nemzetiségek írástudóinak száma pedig alig érte el a 2—3 százalékot. Jelenleg a Szovjetunióban a kötelező hétosztályos általános iskolán túl már a kötelező középiskolai oktatás bevezetése került napirendre. A Szovjetunióban 1956-ban több mint 213 000 iskolában több mint 30 millió gyermek tanult. A forradalom győzelme előtt 105 főiskolára csak 127 000 hallgató járt, 1956-ban pedig 767 főiskolára több mint 2 millió diák. 1913-ban Oroszországban csak 27 000 könyvet adtak ki, összesen 89 millió példányban, az utóbbi években viszont évente 50 000—60 000 könyv jelent meg egymilliárdnál nagyobb példányszámban.

A Szovjetunió soknemzetiségű államok szövetsége. Az imperialista hírverés azzal próbálja rágalmazni és a felszabadulásukért küzdő gyarmati népek előtt befeketíteni a Szovjetuniót, hogy az ország nem oroszok lakta vidékei tulajdonképpen gyarmati terü-

letek, amelyeket Moszkva „kizsákmányol". Ezzel szemben tény az, hogy a Szovjetunió nemcsak proklamálta összes nemzetiségeinek önrendelkezési jogát, nemcsak beiktatta alkotmányába önkormányzatukat, hanem tettekkel valósította meg ezeknek a forradalom előtt gazdasági, kulturális és politikai fejlődésükben erőszakkal visszatartott népeknek a felemelkedését az állami, a társadalmi, a gazdasági és kulturális élet minden területén. Az imperialista országok megakadályozzák, hogy gyarmataikon önálló ipar fejlődjék ki, önálló nemzeti értelmiség alakuljon ki. Ezzel szemben a szovjet állam hatalmas méretű segítséget nyújtott és nyújt a Szovjetunió nem orosz köztársaságainak iparuk és nemzeti kultúrájuk fejlesztéséhez, értelmiségi kádereik kialakításához. A nemzeti köztársaságok ipari fejlődése sokszorta nagyobb volt, mint a Szovjetunió ipari fejlődésének átlaga. A szociális fejlődésre jellemző, hogy 1913-ban egész Kirgiziában mindössze 21, Türkméniában 70 és Örményországban 73 orvos működött. Ma Kirgiziában minden tízezer lakosra 13, Türkméniában 18, Örményországban pedig 24 orvos jut, ugyanakkor, amikor Franciaországban vagy Hollandiában csak 12 orvos jut tízezer lakosra. A tízezer lakosra jutó főiskolai hallgatók száma ma Tadzsikisztánban 91, Üzbekisztánban 98, Azerbajdzsánban 102 — de Franciaországban csak 36, Svédországban csak 29, Nyugat-Németországban pedig mindössze 24.

Hozzá kell tennünk mindehhez, hogy a Szovjetunió népei fölött nem függ a túltermelési válságok Damoklesz-kardja, amely a tőkés országok dolgozó osztályait még a termelés fellendülésének időszakaiban is állandóan aggasztja és nyugtalanítja. A Szovjetunió gazdasága szocialista tervgazdaság, amelyben a termelés szakadatlan növekedésének motorja és állandóan ható tényezője — a szocialista gazdaság alaptörvénye: a dolgozó nép életszínvonalának állandó emelkedése. A Szovjetunióban nincs és nem is lehet kibékíthetetlen ellentét a növekvő termelés és a fizetőképes kereslet között. Ezért nincs és nem is lehet a Szovjetunióban sem válság, sem munkanélküliség.

Természetesen a Szovjetunióban is előfordulhat, hogy a gazdasági tervezésben ilyen vagy amolyan mértékben helytelenül használják fel a szocializmus gazdasági törvényeit, ami a népgazdaság egyes ágai közötti átmeneti aránytalanságokra, vagy a gazdaságban rejlő nagy tartalékok elégtelen kihasználására vezethet. De miután a Szovjetunióban marxista-leninista párt irányítja a gazdaság fejlődését, minden lehetőség megvan arra, hogy e hibá-

kat felfedjék és kijavítsák. Így például az SZKP felfedte a mezőgazdaság és az ipar fejlődése közötti, bizonyos fokig egészségtelen aránytalanságot, s hatalmas küzdelmet folytat, hogy megszüntesse a mezőgazdaság elmaradását. Ismeretes, hogy három év alatt 35,9 millió hektár szűzföldet szántottak fel, változtatásokat hajtottak végre a mezőgazdasági árpolitikában, a beszolgáltatási politikában, s mindezzel már eddig is nagy eredményeket értek el. És az SZKP ért hozzá, hogy a feladatok elvégzésére a legszélesebb tömegeket mozgósítsa. Ezért tűzhettek a párt, a szovjet társadalom elé olyan nagy, a tömegek áldozatkészségét és odaadását igénybe vevő célt, mint az, hogy akkora új területeket vegyenek mezőgazdasági művelésbe, amelyek együttvéve nagyobbak, mint Anglia, Franciaország és Olaszország egész gabona-vetésterülete együttvéve. Ezért tűzhette ki az SZKP nemrégiben azt a célt is, hogy az egy főre eső hús-, vaj- és tejtermelésben már a legközelebbi két-három évben elérjék és túlhaladják az Egyesült Államokat.

Ennek a négy évtizedes fejlődésnek minden hatalmas eredménye a Nagy Októberi Szocialista Forradalom gyümölcse. A régi Oroszországban a nép semmi volt — Október után övé lett az ország és ő lett az országgá. Lenin nem győzte hangoztatni: a szovjetállamot az különbözteti meg minden egyéb államformától és államtípustól, hogy akar és tud támaszkodni a legszélesebb és legegyszerűbb tömegek kezdeményezésére és az állami munkában való részvételére. Közismert Leninnek az a mondása, hogy az egyszerű szakácsnőnek is értenie kell az állam igazgatásához. A szovjetállamnak, a proletárdiktatúrának ez a mélységesen népi jellege és demokratizmusa magyaráz meg végső soron minden áldozatot, amelyet a Szovjetunió népei vállaltak, minden sikert, előrehaladást és győzelmet, amelyet a Szovjetunió 40 év alatt elért.

Október bölcsőjénél a marxizmus-leninizmus elmélete és világnézete állt, az az elmélet, amelynek lényege a munkásosztály vezető szerepéről, felszabadító hivatásáról, a proletárdiktatúráról, mint a kapitalizmus és a szocializmus közötti átmenet államáról szóló tanítás. A tudományos szocializmus, amely a munkásság osztályharcának nemzetközi tapasztalatait általánosítja, Lenint és az orosz forradalmárok egész nemzedékét nevelte. A Lenin vezette forradalmárok a cári illegalitás üldözései, majd az 1905—1907-es első orosz forradalom viharai közepette 1903 és 1917 között ki tudták alakítani és fel tudták nevelni az újfajta forradalmi munkáspártot, az oroszországi bolsevikok (kommunisták) pártját. Ez a párt megalapításának pillanatától kezdve nem apró-cseprő refor-

mok elérését, hanem a forradalom (előbb a polgári demokratikus, majd a szocialista, proletár forradalom) előkészítését és győzelmes vezetését tekintette feladatának; nem a burzsoáziával való paktálásra, hanem a parasztsággal való szövetségre nevelt; az első világháború alatt nem a burzsoá haza védelmére, hanem polgárháborúra szólított fel; s mindezek alapján nem az opportunistákkal, a revizionistákkal egyazon munkáspárton belül való békés együttélésre rendezkedett be, hanem hirdette és megvalósította az opportunistákkal, mint az osztályellenség ügynökeivel való szakításnak és az ellenük folytatott következetes harcnak a politikáját.

Ilyen párt élén állt Lenin, s ezért válhatott ő — a régi, a II. Internacionálé vezetői közül csak ő — a marxizmus továbbfejlesztőjévé. Lenin a marxizmust a kapitalizmus új fejlődési szakaszára, az imperializmusra alkalmazta, és a marxizmus opportunista szociáldemokrata ellaposítói és meghamisítói elleni kérlelhetetlen harcban mint a gyakorlati, forradalmi cselekvés vezérfonalát, a proletárforradalom elméletét, a munkásosztály felszabadulásának feltételeiről szóló tanítást újította meg azt. Ezért tudta Lenin a hatalomért folyó harcban győzelemre vezetni pártját és az orosz munkásosztályt, valamint a szegényparasztságot. Ezért tudta megtanítani arra is, hogyan lehet a hatalmat megtartani olyan országban, ahol a munkásosztály kisebbségben van a kisárutermelő parasztság nagy tömegeihez képest. Ezért tudta kidolgozni azt az új gazdaságpolitikát, a NEP-et, amely a kapitalizmus és a szocializmus közötti átmeneti korszaknak egy hosszú szakaszára biztosítja a munkásosztály és a dolgozó parasztság közötti helyes viszonyt és megszilárdítja szövetségüket.

De Lenin ennél is többet tett: közvetlenül 1924 januárjában bekövetkezett halála előtt egész sor cikkében mintegy végrendeletként hagyta pártjára — de az egész világ forradalmi munkásmozgalmára is — azt a tanítást, amely a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenetnek és a szocializmus felépítésének alapvető kérdéseiről, a kisparaszti mezőgazdaság szocialista átalakításának módszereiről és ennek feltételeiről, az ország iparosításáról, a nagyiparnak és a villamosításnak mint a szocializmus bázisának megteremtéséről, az országot vezető párt munkájának és vezetésének módszereiről szól.

Lenin elvtársnak az egész világ dolgozói által meggyászolt halálát három olyan évtized követte, amely idő alatt az SZKP vezetésével a szovjet nép — munkások, parasztok és értelmiségiek

— a világtörténelemben példa nélkül álló óriási munkával alapvetően megváltoztatta az ország egész arculatát és győzelmesen felépítette a szocialista társadalmat. Ezek az évtizedek nemcsak a szovjet nép nagyszerű teremtőerejének, munkahőstetteinek, helytállásának, történelmi kezdeményezésének az évtizedei voltak, hanem egyben a nehézségek leküzdésének, a szilárd helytállásnak és áldozatvállalásnak, sőt sokszor a boldogabb jövő érdekében tudatosan vállalt nélkülözéseknek az évtizedei is.

Küzdelmes útjukon Lenin tanítása és Lenin pártja, a kommunista párt vezette és lelkesítette a Szovjetunió dolgozóit. A párt Lenin, majd Sztálin vezetésével szembeszállt a soraiban jelentkező elhajlásokkal, szétzúzta a szocializmus építését akadályozó jobboldali és „baloldali" frakciókat, erős kézzel védte meg sorainak egységét és valósította meg a szocializmus felépítésének lenini programját. Mihelyt azonban csak egy hajszálnyira is eltért a lenini tanításoktól, mihelyt eltűrte a Sztálin személye körüli személyi kultusz elterjedését, azonnal jelentkeztek ennek a hibának a káros hatásai. Az SZKP XX. kongresszusa bátran és következetesen feltárta ezeket a hibákat, s határozottan, gyorsan és eredményesen tért rá a hibák kijavításának, a lenini tanítások teljes érvényesítésének az útjára. Az imperialista támadó hadjáratot, amely ki akarta használni a XX. kongresszuson elhangzott bírálatot, a kommunista pártok ma már lényegében visszaverték, s nem gyengülnek, hanem kijavítva a hibákat, megszilárdulnak.

Az Októberi Forradalom országának, a Szovjetuniónak 40 éves fennállása és fejlődése bizonyság arra, hogy az az ország, amelynek urává a dolgozó nép válik, történelmileg aránylag rövid idő alatt gyökeresen újjá tud születni, s elmaradt, függő országból élenjáró világhatalommá tud fejlődni. A szovjethatalom negyven éve bizonyság arra is, hogy legyőzhetetlen az az állam, amelynek alapja a munkásosztály és a parasztság szilárd szövetsége. Az Októberi Forradalom országának negyvenéves fennállásából továbbá az a tanulság, hogy az a munkásosztály, amely megteremtette a maga diktatúráját, szinte a csodával határos teremtő cselekedetekre tudja vezetni a néptömegeket akkor, ha ezt a munkásosztályt és így magát a proletárállamot is forradalmi pártja neveli és vezeti, és ha ez a párt hű a marxizmus-leninizmus világot megváltoztató forradalmi tanításaihoz, s nem szakad el a munkásosztálytól és a néptől, hanem egy vele jóban, rosszban, sikerekben és kudarcokban.

AZ OKTÓBERI FORRADALOM JELENTŐSÉGE A VILÁG NÉPEI SZÁMÁRA

A Nagy Októberi Forradalom világjelentősége kiviláglik abból, hogy e négy évtized alatt megváltozott a világ arculata. Negyven évvel ezelőtt még elkerülhetetlen volt az új világháború, a kis és nagy háborúk sorozata; az imperialista monopoltőke még osztatlanul és látszólag szilárdan uralkodott az egész földkerekségen. Ma, 40 év után pedig — mint az SZKP XX. kongresszusa megállapította — a háború igenis elkerülhető, a békét igenis meg lehet védelmezni.

Nem azért elkerülhető ma a háború, mert az imperialistákat jobb belátásra lehet bírni, nem is azért mert — mint egyesek Nyugaton állítják — az atomfegyverek egyensúlya miatt egyik félnek sincs kilátása győzelemre. Nem — a háború azért elkerülhető ma, mert az imperialisták kénytelenek számolni azzal, hogy egy harmadik világháborúnak a kapitalista rendszer világméretű pusztulása lenne az eredménye. Ettől a kockázattól riadnak vissza, nem az atomfegyver pusztításainak a kockázatától. Negyven év alatt tehát megteremtődött a háborúra törő imperialisták fékentartására, az imperialista rendszer lényegéhez tartozó háborús veszély ellensúlyozására alkalmas, nem kevésbé hatalmas ellenerő.

A béke fenntartásának ez az ereje nem egyedül a Szovjetunióból áll; részei ennek az imperialista világrendszerből kiszakadt szocialista országok, a nagy Kínától egészen a kis Albániáig, a szoros egységbe forrott szocialista táboron túl a többi békére áhítozó nép, s a béke fenntartásáért az imperialista országokban síkraszálló tömegek is — az egész emberiség jóakaratú, a háborút gyűlölő, békére sóvárgó nagyobbik fele. De nyilvánvaló, hogy az Októberi Forradalom országa, a negyvenéves Szovjetunió nélkül, a Szovjetunió következetes békepolitikája nélkül, ipari hatalma, technikai és tudományos fejlettsége és vívmányai nélkül, a korszerű haditechnika magaslatán álló fegyveres ereje nélkül elkerülhetetlen volna az újabb és újabb imperialista háború. A Szovjetunió békepolitikája — amelyet még Lenin dolgozott ki — nem teszi szükségtelenné, hanem éppen feltételezi, hogy a szovjetállam szakadatlanul növelje honvédelmi erejét és képességét, a világ elnyomott népeinek és az imperialista agresszió áldozatainak adott segítségét.

Az orosz kommunista párt 40 évvel ezelőtt nem utolsó sorban az imperialista háború elleni harcnak, a béke kivívásának zászlajával jutott hatalomra. A szovjet kormány egyik első törvényerejű

rendelete a békéről szólt, s ehhez a zászlóhoz a Szovjetunió négy évtized óta töretlen hűséggel ragaszkodik. A békéért küzdve próbálta a Szovjetunió a második világháború előtti években az akkori Népszövetség keretében létrehozni a kollektív biztonságot, a demokratikus államok szövetségét a világuralomra törő, háborúra készülő Hitler-fasizmussal szemben. A Szovjetunió azért harcolt Hitler ellen, azért zúzta szét nehéz megpróbáltatások után a német fasizmus hadigépezetét, hogy tartós békét biztosítson a maga és a világ népeinek. Nem a Szovjetunión múlt, hogy a nyugati országokkal a fasizmus ellen kötött szövetsége röviddel a második világháború befejezése után felbomlott. Ennek ellenére a Szovjetunió nem nyugodott és nem nyugszik bele a dolgok ilyetén állásába. A nemzetközi feszültség enyhítésére, a fegyverkezési hajsza megszüntetésére, az atomfegyverek betiltására, a világpolitika függő vagy vitás kérdéseinek békés tárgyalások útján való megoldására tett erőfeszítései egytől egyig azt bizonyítják, hogy a Szovjetunió békepolitikáját ma is változatlanul a különféle társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének lenini elve határozza meg.

A nagy világ-békemozgalom programjának megvalósítására Október országa a legfontosabb biztosíték. A békéért folyó harcban a negyvenéves Szovjetunió köré sorakoznak fel a szocialista tábor országai, valamint a békevezetnek azok az országai, amelyeket a Szovjetunió békepolitikája és az imperialistáknak a gyarmati népek ellen elkövetett gaztettei meggyőztek arról, hogy az imperialista háborús táborhoz való csatlakozásuk véget vetne függetlenségüknek, fejlődésüknek és békéjüknek. A Szovjetunió békepolitikája nem azt vallja, hogy „aki nincs velem, az ellenem van", hanem a Keleti-tengertől az Indiai-óceánig, Ausztriától Burmáig, Svédországtól Indonéziáig helyesli és segíti olyan semleges országok létrejöttét, amelyek semlegességen azt értik, hogy elutasítják a háborút, visszaverik a függetlenségük ellen irányuló imperialista merényleteket, támogatják a világbéke megőrzését célzó politikát. Az ilyen semlegességnek pontosan az ellenkezője volt az a „semlegesség", amelyre Nagy Imre és az októberi ellenforradalom törekedett: ez a semlegesség a békefront és a szocialista tábor hátbatámadásának, az imperialisták előtt való behódolásnak, az új háború elősegítésének a „semlegessége" volt.

Az eddigiekből következik, hogy a negyvenéves Október fő hozzájárulása a világ ábrázatának megváltozásához abban állt, hogy a második világháború után a szovjet fegyverek világraszóló győzelme megteremtette a lehetőségét annak, hogy Kelet-Európában és Ázsiában létrejöjjön a népi demokratikus államok sora, hogy

három évtizedes fegyveres harc után a marxizmus-leninizmus által nevelt Kínai Kommunista Párt vezetésével győzzön a kínai nép forradalma, amely a Szovjetunió tapasztalatait, a marxizmus-leninizmus tanítását felhasználva és teremtő módon alkalmazva Kína sajátos viszonyaira, a 600 milliós nagy Kínai Népköztársaságban ma győzelmesen hajtja végre a szocializmus felépítésének gigászi feladatait. A negyvenéves Október eredménye az, hogy nincs már egységes kapitalista világ, hogy a földkerekség egyharmadán, akkora területen, amelyen 900 millió ember lakik, új, kizsákmányolástól mentes szocialista társadalom épül. Közvetve a Szovjetunióban győzedelmeskedett szocializmus eredménye az is, hogy számos, egykor gyarmati sorban sínylődő ország kivívta nemzeti függetlenségét, hogy a többi gyarmati országban is fellendültek és egyre erősödnek a nemzeti demokratikus szabadságmozgalmak, hogy az imperializmus egész gyarmati rendszere felbomlóban van, s hogy ma már az imperialisták „saját" országukban is, gyarmataikon is egyre kevésbé alkalmazhatják a nép kíméletlen elnyomásának és kizsákmányolásának régi módszereit.

Az imperializmus még mindig erős ellenség, amely minden eszközzel megpróbálja visszafordítani a történelem kerekét. Ezért a szocialista tábor országainak külön-külön és együttvéve össze kell kapcsolniuk a békés együttélés kivívására irányuló politikájukat a legnagyobb éberségnek, az esetleges imperialista kalandokkal szemben való fegyveres készenlétnek és helytállásnak a politikájával. De az imperialisták kalandorpolitikája nem tud változtatni azon az alapvető tényen, hogy a Szovjetunió, a negyvenéves Október országa ma már nem tőkés államoktól bekerített, egyedülálló szocialista ország, hanem az ő példáját követve és az ő vezetésével egy egész sor ország dolgozó népe törte át az imperializmus láncát és lépett rá a szocializmus felépítésének útjára.

Az imperialisták azzal rágalmazzák a Szovjetuniót, hogy „terjeszkedik" és csak e terjeszkedése következtében jöttek létre a szocialista tábor országai. De nem a Szovjetunió terjeszkedik, hanem Október eszméi terjednek szerte a világon. A Szovjetunió léte és sikerei megsokszorozták és megsokszorozzák a dolgozó osztályok és elnyomott népek erejét, beléjük oltják végső győzelmük bizonyosságának tudatát. Eszmék terjedése nem területi, nem állami terjeszkedés. A népi demokrácia országai a második világháború után, a Szovjetunió győzelme után jöttek létre Kelet-Európában. Ebből azonban korántsem következik, hogy a munkásosztály és a szocializmus csak egy újabb háború után vívhat ki győzelmeket Európa vagy Ázsia további országaiban. Ellenkezőleg:

a XX. kongresszus irányvonala arra tanítja a munkásosztályt, hogy háború nélkül, békében vívja ki győzelmét, külső fegyveres segítség nélkül buktassa meg a régi uralkodó osztályokat és vegye kezébe a szocializmus építésének feltételét, az államhatalmat. A különféle rendszerű országok békés egymás mellett élése egyáltalán nem zárja ki, hanem feltételezi, hogy a kapitalista és a szocialista rendszer versengjen egymással a népgazdaság, a tudomány, a kultúra, a népjólét, a közegészségügy fejlesztésében, békésen versenyezzen a néptömegek szívéért, lelkéért, gondolkodásáért. A szocializmus eszméinek terjedését nem lehet megakadályozni. Ki tehet róla, hogy ezek az eszmék, az Októberi Forradalom eszméi, erősebbnek és vonzóbbnak fognak bizonyulni, mint az imperializmus dzsungelvilágának vadállati „eszméi"? Ki tehet róla, hogy a szocialista országokban hazára és támogatóra lelt minden haladó gondolat, a kapitalizmus országainak talaján viszont a háborúra való uszítás, a reakció minden fajtája, a fasizmus erői kelnek ki és virágzanak?

Az emberiség emlékezete nem rövid. Az európai népek — Görögországtól Norvégiáig, Lengyelországtól Magyarországig és Jugoszláviáig — nem felejtették el, hogy a szovjet nép nagyszerű önvédelmi harca, a német nácik hordáira mért döntő erejű csapásai szabadították meg a világot a fasiszta uralom lidércnyomásától és tették lehetővé, hogy ezek a népek fegyveresen hozzájárulva önnön felszabadításukhoz, visszanyerjék nemzeti függetlenségüket, önálló államiságukat. A népek nem felejtették el azokat a hatalmas áldozatokat, amelyeket a második világháborúban a Szovjetunió az ő szabadságukért is magára vállalt. A Szovjetunió politikája ma is az, mint a második világháborúban, a fasizmus elleni harc idején: az Októberi Forradalom országa kész támogatni minden haladó törekvést, amely az imperialista háborús politika ellen, a népek függetlenségének védelmezésére, a reakció és a fasizmus újjáéledésének megakadályozására irányul.

Az imperialista tábor ma hazugul és képmutatóan „szabad világ"-nak nevezi magát. De ezzel a „szabadsággal" jól megférnek az új meg új gyarmati háborúk, a francia gyarmatosítók algériai mészárlásai, az amerikai reakció tobzódása minden haladó szervezet és haladó ember ellen, a Hitler-fasiszták dédelgetése és parancsnoki állásokba helyezése a NATO (Atlanti Szövetség) hadseregeiben, a nyugatnémet hadseregben és államapparátusban. Nem ez a szabad világ! A szabad világ a szocialista táborban van. A szabadság hazája ott van és csak ott lehet, ahol nem a reakció az úr, hanem

elnyomják a fasizmus erőit, ahol nem a háborús uszítás, hanem a népek közötti barátság és a világbéke a kormányprogram. A szabad világ ott van, ahol a népek a negyvenéves Októberi Forradalom zászlaja alatt szoros egységben menetelnek a szocializmus útján.

AZ OKTÓBERI FORRADALOM ÉS MAGYARORSZÁG

Sokan úgy gondolják, hogy az orosz forradalom hatása Magyarország népére és az ország fejlődésére csak a második világháború utolsó szakaszában kezdődött, amikor a szovjet hadsereg csapatai megkezdték hazánk felszabadítását a német imperialisták és magyar bérenceik uralma alól. Ez azonban tévedés. A magyar nép felszabadítása akkor kezdődött, amikor az Októberi Forradalom eszméi, Lenin tanításai, az orosz belsevik párt példája hatni kezdtek a magyar munkásmozgalomban, és hosszú, keserves harcok közepette megalakult a magyar kommunista párt. Ez a párt a magyar munkásosztály és a dolgozó nép vezetőjeként 1919-ben megkísérelte, hogy forradalmi cselekedetekkel új útra vigye a magyar fejlődést, majd 1944-ben élni tudott a győztes szovjet hadsereg nyújtotta kedvező alkalommal. Sőt az orosz forradalom, a leninizmus eszméi már jóval 1917 előtt is magukra vonták a magyar élet megoldatlan kérdéseire szenvedélyesen választ kereső forradalmárok tekintetét. Ady Endre ezt írta az 1905-ös orosz forradalomról: „Az orosz forradalmat nem lehet többé leverni... Mintha az új század nemcsak naptári fogalom volna, hanem valóságos új epocha kezdetét jelentené."

„Ezt a forradalmat a nép csinálja... Az orosz nép képzelhetetlen ereje képzelhetetlen szenzációkat adott már s ígér még a világnak. És célhoz fog érni... Eléri az önző úri kastélyt, a sanyargató gyárat, az elbutító papi lakot s a szívtelen kaszárnyákat... Ime, a proletárság visszaadta a népet a népnek, felkelt a nép és formálja a világot... Hasonlítgassuk magunkat Oroszországhoz? Izetlen és igaztalan feladat. De épülhetünk mégis az orosz példán. Elkorhadt, tehetetlen társadalmakat csak a nép menthet meg. A rettenetes, győzhetetlen, föltarthatatlan nép."[3]

Ady Endre tehát látta, hogy az orosz forradalommal „új epocha" kezdődik az emberiség történelmében. Épülni, tanulni akart az „orosz példán". Tanulságokat akart levonni Magyarország számára az orosz proletárság vezette orosz népfelkelésből. Ady Endre — ez a minden porcikájában és minden verssorában nem-

zeti költő — jól tudta, hogy a magyar fejlődést mindig az vitte előre, ha magunkévá tettük a társadalmi haladás legfejlettebb nemzetközi tanait. A haladás nemzetközi eszméi számára mindig megvolt a talaj Magyarországon, csak beléje kellett hinteni a magot. Örök dicsőségük és érdemük a magyar kommunistáknak, hogy Martinovicsék, Petőfi és Ady, majd Frankel Leó és a magyar munkásmozgalom többi úttörőjének nyomdokában haladva még az első világháború idején terjeszteni kezdték a marxizmus-leninizmus tanításait Magyarországon. Elévülhetetlen érdeme az Oroszországban, a forradalom idején megszervezett szocialista hadifogoly-csoportnak, hogy az Októberi Forradalom eszméinek magvait elhintette a sok tízezer oroszországi magyar hadifogoly között, hogy mozgósította őket az orosz forradalom fegyveres megsegítésére, majd hazatérve, levonta az Októberi Szocialista Forradalom tapasztalataiból az első és legfőbb következtetést: kezdeményezte — s a szociáldemokrata párt baloldali ellenzékével és az ifjú forradalmi szocialisták csoportjával együtt — megvalósította a munkásosztály forradalmi elemeinek önálló párttá — kommunista párttá való szervezését, az opportunisták nélkül és ellenük.

Az Októberi Forradalom, a lenini tanítások magvai azért keltek ki és hoztak bő termést hazánkban, mert Magyarország egyenesen várta az új forradalmi eszméket saját problémáinak megoldására. A sok tízezer magyar hadifogoly azért harcolt Oroszországban, a fiatal vörös hadsereg soraiban és oldalán, mert érezte, hogy ezzel a magyar urak elleni forradalom első csatáit is vívja.

Leninnek a munkásosztály vezető szerepéről, a munkásság és a parasztság szövetségéről, a polgári demokratikus forradalom szocialista forradalommá való továbbfejlesztéséről, a nemzetek önrendelkezési jogáról és a nemzeti függetlenség biztosításáról szóló tanítása válasz és útmutatás volt a magyar fejlődés évtizedek, évszázadok óta megoldatlan problémáira is. Csoda-e, ha a magyar dolgozó nép legjava kapva kapott Lenin tanításain és magáévá fogadta az Októberi Forradalom eszméit? Csoda-e, ha a magyar kommunisták 1918 novembere, pártjuk megalapítása után rövid néhány hónap alatt megnyerték a magyar munkásosztály és szegényparasztság többségét? Csoda-e, hogy 1919 március 21-én, a magyar burzsoá-szociáldemokrata koalíciós kormányzat mély válságának pillanatában a magyar nép az imperializmussal és a kapitalizmussal való szakításban, az Októberi Szocialista Forradalom példájának követésében, a munkásosztály diktatúrájának megteremtésében találta meg nemcsak a pillanatnyi válságból, hanem

a magyar társadalmi élet valamennyi ősi ellentmondásából kivezető utat?

Az első világháborúban elszenvedett vereség következtében csúfosan és véresen összeomlott az a program, hogy a német imperializmussal való szövetségre és az osztrák—magyar dualizmusra épüljön az egymagában gyenge magyar állam élete és fennmaradása. A magyar proletárdiktatúra idején született meg és hatolt be a magyar nép legjobbjainak agyába és szívébe a független magyar államiság létét és fennmaradását biztosító új koncepció: a szovjet—magyar barátság és szövetség koncepciója, az a koncepció, hogy a magyar nép önerején túl az Októberi Forradalom hatalmas országának segítségével védje meg függetlenségét. Magyarország és a Szovjetunió akkor, 1919-ben kötött első ízben véd- es dacszövetséget egymással. Ez a szövetség akkor nem válhatott valósággá: a szovjethatalom akkor még élethalálharcban állt az imperialisták támogatta ellenforradalmi hadseregekkel, hogy puszta létét biztosítsa. A két országnak akkor nem volt közös határa, s a magyar és szovjet vörös hadsereg nem tudott egyesülni. Ezért a magára maradt magyar proletárdiktatúra szükségképpen alulmaradt az imperialista támadók túlerejével szemben, s négy és félhónapos dicsőséges fennállása után elbukott a külső ellenség csapásai alatt és a belső árulók aknamunkája következtében.

A magyar dolgozó népre 1919-ben rászakadt a fehérterror népgyilkos uralma, a Horthy-reakció negyedszázados gyalázata. A magyar ellenforradalom 25 éven át minden eszközzel rágalmazta a magyar Kommün emlékét, s megpróbálta kiirtani a magyar dolgozók öntudatából a marxizmus-leninizmus tanításait, a magyar—szovjet szövetségre való emlékezést. De ez az igyekezete végső soron hiábavalónak bizonyult. A huszonöt esztendős elnyomás alatt a kommunista párt azért is tudott dacolni a terrorral, a Horthy-rendőrség és a peyerista jobboldali szociáldemokrata árulók együttes erőfeszítéseinek azért sem sikerült elszigetelniük a néptől a kommunistákat, mert a magyar nép legnagyszerűbb történelmi fegyvertényének, a dicsőséges Magyar Tanácsköztársaságnak az emléke eleven hagyományként élt a magyar munkásosztályban és a szegényparasztság tömegeiben. Negyedszázadon át várták a magyar dolgozók a kedvező alkalmat, hogy folytassák 1919-ben megkezdett munkájukat. A magyar demokrácia és a szocializmus erői 25 éven át le voltak béklyózva, föld alá voltak kényszerítve — de éltek, harcoltak, ápolták és élesztgették a forradalmi tüzet. Ez a tűz a Horthy-rendszer alatt sem aludt ki, a munkásosztály java megőrizte harcos szellemét, százak és ezrek

mártíromsága sem tudta megtörni a földalatti kommunista párt gerincét, s a kommunisták üldözött vadként is tudták magukhoz vonzani és szervezni az öntudatos munkásokat, köztük a baloldali szociáldemokraták legjobbjait. És ezt a Szovjetunió létének, a Nagy Szocialista Október példájának és tanításának köszönhetjük.

A szovjet kormány 1919 után ismételten tanújelét adta annak, hogy normális és barátságos viszonyba óhajt lépni a magyar néppel, a magyar állammal, tekintet nélkül Magyarország akkori reakciós kormányzati és társadalmi rendszerére. A szovjet kormány a magyar kormánnyal 1934-től — rövid megszakítással — 1941-ig, a második világháború kitörésének előestéjéig diplomáciai kapcsolatot tartott fenn, amelyet gyümölcsöző gazdasági kapcsolatok egészítettek ki. Ezeket a kapcsolatokat a magyar kormány Hitlerék parancsára szakította meg akkor, amikor már arra készült, hogy csatlakozzék a Szovjetunió ellen előkészített náci támadáshoz. A szovjet kormány még közvetlenül Magyarország háborúba lépése előtt is megpróbálta, hogy jobb belátásra bírja Horthyékat: előnyös ajánlatot tett a magyar kormánynak arra az esetre, ha Magyarország kívülmarad a fasiszta Németország szovjetellenes háborúján. De a hazaáruló magyar uralkodó körök visszautasították ezt az ajánlatot és elküldték a magyar katonák százezreit a Donhoz, Voronyezs alá, hogy meghaljanak Hitlerért.

1919-ben elsősorban azért bukott el a magyar nép forradalma, mert nem volt, aki támogassa, amikor az imperializmus erői a magyar reakció segítségére siettek. 1944 után azonban másképp alakult a helyzet. Október gyermekének, a szovjet hadseregnek köszönhetjük, hogy az imperialisták támogatta magyar reakció ezúttal nem tudta megfojtani a felszabadulásra törő magyar dolgozók új államát. Örök szerencséje a magyar népnek, hogy a hitlerista hadsereg ellen harcolva, egyedül a szovjet hadsereg lépett a magyar földre. Máskülönben Magyarország minden valószínűség szerint osztozott volna Korea, Görögország, Németország sorsában.

A szovjet hadsereg űzte ki hazánkból a német hódítókat és tette lehetővé, hogy még Hitler végső veresége előtt, 1944 decemberében megkezdődjék az Ideiglenes Magyar Nemzeti Kormány megalakulásával a független magyar állam helyreállítása. A Szovjetunió támogatásával értük el azt, hogy a magyar demokrácia nem reakciós polgári demokráciává, hanem népi demokráciává, a munkásság és a dolgozó parasztság államává, a magyar történelem második proletárdiktatúrájává lett, s az egész dolgozó nép vezető ereje, az egységes munkásosztály kommunista pártja rávezette az országot a szocializmus építésének útjára.

A hazánk felszabadítása óta eltelt 13 esztendő alatt népünk hatalmas eredményeket ért el. Horthy-Magyarország elmaradott, túlnyomórészt agrárország volt; a gyárak és bankok jó része külföldi tőkések kezén volt, s a politikában is az ő befolyásuk érvényesült. A felszabadult Magyarország szabad, független, valóban demokratikus országgá lett, amelyben minden hatalom a dolgozó népé, s amelyben nincs olyan magas közéleti tisztség, amely ne állna nyitva a munkásság, a dolgozó parasztság, az értelmiség tehetséges és a néphez hű fiai és leányai előtt. A munkáshatalom iparilag is fejlett országgá tette Magyarországot. Ebben nagy szerepe volt annak a gazdasági együttműködésnek, amely a szocialista tábor országai között alakult ki. Különösen nagy szerepe volt azonban annak a sokoldalú gazdasági és műszaki segítségnek, amelyben az Októberi Forradalom országa részesítette hazánkat, a Szovjetunióval való kereskedelmi kapcsolatainknak. Ezek a kapcsolatok nem is annyira a kölcsönös előnyökön alapulnak, mint inkább az összehasonlíthatatlanul erősebb, negyvenéves szovjetállam elvtársi szolidaritásán. A gyárak uraivá lett munkások, a földhöz jutott és a fejlett, nagyüzemű szövetkezeti gazdálkodás útjára lépett parasztok életszínvonala nagyot emelkedett a felszabadulás előttihez képest. Jelentős eredményeket értünk el a művészetek és a tudományok fejlődésében, a közoktatásban, népünk egészségügyi és szociális ellátásában. Mindezeknek az eredményeinknek a Szovjetunió által számunkra kiharcolt szabadság az alapja, egyik fontos tényezőjük pedig az, hogy dolgozó népünk felhasználta alkotó munkájában a szovjet nép állandó baráti támogatását és szocialista építésének negyvenéves tapasztalatait.

Lényegében nem változtat eredményeinken az, hogy ennek a nagy munkának a folyamán súlyos hibákat is követtünk el. Egyik legnagyobb hiba az volt, hogy a szocializmus gazdasági építése közben és vele párhuzamosan egy ideig nem fordítottunk kellő gondot a dolgozók életszínvonalának állandó emelésére is. De a hiba felismerése, feltárása és kijavítása közben is kérlelhetetlenül vissza kell vernünk az 1956-os ellenforradalomnak a demagógiáját, amely unos-untalan az életszínvonalnak egy-két éven át tartott átmeneti csökkenésére hivatkozott. Népi demokráciánk fennállásának 13 esztendeje alatt dolgozó népünk egésze (bár nem minden rétege egyenletesen) kiemelkedett a nyomorúságnak és a létbizonytalanságnak abból az állapotából, amelyre a régi rend alatt munkásosztályunk, dolgozó parasztságunk zöme és az értelmiség jelentős része is ítélve volt. A dolgozó nép mai életszínvonalának megítélésénél a kiindulási pont és az összehasonlítási alap az, hogy mi volt a régi rend-

ben a sorsa hazánkban a dolgozó embernek. Ma nálunk senkinek nem kell félnie a holnapi naptól, a munkanélküliségtől, az élet bizonytalanságától. Magyarország nem a hárommillió mezőgazdasági koldus országa többé. Magyarország (bár az értelmiség egyes rétegeinek életszínvonala még elmarad a régitől) nem a nyomorgó és a másnaptól rettegő értelmiségiek országa többé, nem a gyárak kapui előtt munkáért kolduló, az ínségkonyhákon levesért könyörgő, deklasszálódó, vagy az országutakon csavargó ipari és mezőgazdasági munkások országa többé. Elértük azt — és ezt semmiféle ellenforradalmi demagógia nem tagadhatja le, s nem törölheti ki a tények világából —, hogy Magyarországon a szocializmust építve minden dolgozó ember egyben saját szerencséjének kovácsává is lett. A haza felemelkedésén munkálkodva minden becsületes dolgozó előtt korlátlan lehetőségek nyíltak meg a jobb életre, a maga és családja felemelkedésére.

Egyik nagy hibája volt a múltnak az is, hogy nem eléggé érvényesült a társadalmi és az állami építő munkában a szocialista demokratizmus, nem eléggé engedtünk szabad utat a néptömegek kezdeményezésének, nem eléggé vontuk be őket a gazdaság és az állam igazgatásába. De e hiba felismerése, feltárása és kijavítása közben is kérlelhetetlenül vissza kell vernünk az ellenforradalomnak azt a demagógiáját, amely szerint a magyar népi demokrácia valamiféle „zsarnokság" vagy „önkényuralom" lett volna. Semmiféle ellenforradalmi és imperialista demagógia nem tagadhatja le és nem törölheti ki a tények világából azt, hogy Magyarországon a népi demokrácia, a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály államhatalma, mérhetetlenül kiterjesztette a demokratizmust, s a legkülönfélébb módon és formában milliós tömegeket vont be a gazdaság és az állam kormányzásába. Magyarországon a munkásnak és a parasztnak nem kell többé az urakat süvegelnie, a dolgozó embernek nem kell többé meggörnyedt gerinccel és kalaplevéve állnia az urak hatóságai, hivatali emberei előtt. A dolgozó nép gerince kiegyenesedett, Magyarországon emberré váltak, emberi méltóságuk és értékük tudatára ébredtek azok a dolgozó milliók, amelyeket a régi rendben iskola és sajtó, irodalom és szószék napról napra, óráról órára, gyermekkoruktól öregkorukig arra nevelt, hogy ismerjék el és fogadják el Istentől és a természettől rendelt, örökké tartó állapotnak azt a rendszert, amelyben a gazdagok arra hivatottak, hogy uralkodjanak a dolgozó nép fölött és kormányozzák az országot. Bármilyen hiányosságai voltak is nálunk a demokratizmusnak, tény az, hogy örökre megszűnt a népelnyomásnak az a régi rend-

szere, amelyet a Horthy-rendőrség és bíróság, börtönök és politikai intézmények, nevelés és erőszak biztosított és őrzött.

A belső reakciós erők az imperialisták támogatásával 1956 október-novemberében kihasználták az általunk elkövetett hibákat. 1956 októberében a régi vezetés hibái és a jobboldali revizionista frakció aknamunkája következtében meg voltak bontva a párt sorai, ezért a párt mély ideológiai válságot élt át, s így sem a párttagok százezreit, sem a munkástömegeket nem tudta mozgósítani a proletárhatalom védelmére. Pártunk sorainak ez a szervezeti és ideológiai bomlása kiterjedt az egész politikai és társadalmi életre és szervezetre; ez akadályozta meg, hogy saját erőnkből legyünk úrrá az ellenforradalmon.

Ebben a nehéz helyzetben, amikor 12 esztendő demokratikus és szocialista vívmányai forogtak kockán, amikor arról volt szó, hogy Magyarország a szocialista fejlődés útján halad-e tovább, vagy a kapitalista és nagybirtokos restauráció, a fasizmus és a háború útjára lép, amikor tehát népünk és hazánk léte forgott kockán — újra a Szovjetunió sietett segítségünkre: a forradalmi munkás-paraszt kormány kérésére, internacionalista kötelességét teljesítve, fegyveres erőket küldött népünk segítségére.

A személyi kultusz időszakában kétségtelenül voltak egyes hibák és fogyatékosságok a Szovjetunió és egyes népi demokratikus országok viszonyában, így a szovjet—magyar viszonyban is. Ezeket a fogyatékosságokat maga a szovjet kormány és a Szovjetunió Kommunista Pártja tárta fel és küszöbölte ki 1956 október 30-i nyilatkozatával és az azóta létrejött államközi megállapodásokkal és szerződésekkel. De a fogyatékosságok feltárása és kijavítása közben kérlelhetetlenül vissza kell vernünk az 1956 október-novemberi ellenforradalomnak nacionalista, szovjetellenes demagógiáját. Egy pillanatra sem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a Szovjetuniónak Magyarországhoz való viszonya a felszabadulás óta elsősorban és mindenekelőtt az önzetlen segítésnek, az őszinte barátságnak, az elvtársi egyenjogúságnak a viszonya volt, olyan viszony, amely főként hazánknak nyújtott gazdasági és politikai előnyöket. A Szovjetunió segítségével értük el — s ezt sem tagadhatja le semmiféle imperialista demagógia —, hogy a magyar dolgozó nép vezetése és uralma alatt állt újra helyre a magyar nemzeti és állami függetlenség, amelyet a régi uralkodó osztályok évszázadok óta és különösen uralmuk utolsó 25 évében nagyban és kicsinyben kiárusítottak, amelyet a második világháború alatt a német imperialisták lábbal tiportak és lényegében megszüntettek. A magyar nemzeti

függetlenség, az önálló magyar államiság visszaállításának ténye a magyar történelemben örökre és visszavonhatatlanul összeforrott a magyar—szovjet barátsággal, a Szovjetunió segítségével. A Szovjetunió segítségének, a szovjet hadsereg felszabadító tettének köszönhetjük, hogy 1944 után hazánk nem vált a német náci-imperializmus gyarmata helyett az amerikai—angol imperializmus gyarmatává. Neki köszönhetjük, hogy sorra-rendre meg tudtuk hiúsítani a felszabadulásunk óta szakadatlanul folyó és a belső magyar reakció által támogatott kísérleteket, amelyekkel az imperialisták be akartak avatkozni Magyarország belügyeibe, végső soron azzal a céllal, hogy megakadályozzák hazánkban a munkásosztály vezette dolgozó nép hatalomrajutását és elősegítsék a régi vagyonos osztályok uralmának visszaállítását.

A magyar nemzeti és állami függetlenségnek ezért igazi biztosítéka a magyar—szovjet barátság és szövetség; ezért biztosítéka ennek a Varsói Szerződés, amely az imperialisták által újra talpraállított, újra a Keletre való terjeszkedés és hódítás útjára buzdított német imperializmussal szemben önvédelemre egyesíti a Szovjetunió és a kelet-európai népi demokráciák erejét. Az szereti igazán hazáját, akinek gondja, hogy fejlődjenek a magyar nép felemelkedésének belső és külső feltételei, tehát növekedjék a népi demokratikus állam ereje, s szilárduljon az imperialista és gyarmatosító törekvésekkel szembenálló szocialista tábor egysége. Ezért volt nemzetellenes a tavaly októberi ellenforradalom, amely kockára tette a magyar nemzeti függetlenséget. Ezért nemzeti párt az MSZMP, ezért volt nagy nemzeti tett az, hogy a forradalmi munkás-paraszt kormány — a Szovjetunió segítségét kérve és igénybe véve — biztosította a magyar dolgozó nép hatalmát, visszaverte az imperialista beavatkozási és restaurációs kísérletet, s megvédte a 13 éves magyar népi demokrácia egyik legnagyobb vívmányát: a magyar nép önrendelkező jogát.

A proletár internacionalizmus, a munkásosztály nemzetközi összetartása tavaly novemberben újra megmutatta legyőzhetetlen erejét. Hazánk menthetetlenül újra a fasizmus áldozatává, háborús tűzfészekké, népünk pedig a nyugati imperialistákkal szövetkezett tőkés és nagybirtokos reakció prédájává vált volna, ha országunk nem tartozik a szocialista táborhoz, ha e tábor egységes kiállása, s különösen a szocialista tábor vezető erejének, a Szovjetuniónak baráti áldozatkészsége meg nem védi. Méltán nevezi népünk a Szovjetunió tavaly nyújtott segítségét hazánk második felszabadításának. S ha valaki megtanulta, akkor a magyar dolgozó nép a maga bőrén tanulta meg, hogy megbecsülje, ápolja és erősítse a proletár nemzet-

köziség nagy eszméjét, s minden erejével segítse a szocialista tábor egységének megszilárdulását. És súlyos történelmi tapasztalatok árán megtanulta azt is, hogy a proletár internacionalizmus és a szocialista tábor egysége ellen támadó úgynevezett „nemzeti kommunizmusnak" nemcsak a kommunizmushoz, de a nemzet igazi érdekeihez sincs köze.

Tanulnunk kell az elkövetett hibákból és ugyanakkor éberen vigyázzunk arra, hogy soha többé ne ismétlődhessék meg az, ami októberhez vezetett és ami októberben történt. Az ellenforradalom jelentősen visszavetett bennünket a szocialista építésben. A magyar munkásosztály és dolgozó népünk alkotómunkájának és erőfeszítéseinek eredményeképpen a Szovjetunió és a többi baráti ország segítségével gazdasági életünk azóta olyan gyors ütemben tér vissza a rendes kerékvágásba, olyan sikeresen folytatjuk tovább a szocializmus építését, hogy ez csodálatba ejti a külső szemlélőt. November óta elért sikereink azonban nem kápráztatnak el minket, mert tudjuk, hogy hibáink kijavításáért és nehézségeink leküzdéséért még sokat kell tennünk. Pártunk erejét, egységét és tekintélyét az ellenforradalom előtti állapothoz képest jelentősen megnöveltük, de tudjuk, hogy azt az ideológiai válságot, amely népünk különböző rétegeiben megelőzte az októberi ellenforradalmat, még nem küzdöttük le teljesen, azt a mély kiábrándultságot, amely október előtt a magyar értelmiség (de nemcsak az értelmiség) és az ifjúság viszonylag széles rétegeiben elterjedt, még csak részben sikerült újra cselekvő hitté változtatnunk. A feladat most az, hogy gazdasági és ideológiai területen egyaránt felszámoljuk az ellenforradalom okozta visszaesést és megteremtsük a politikai, gazdasági és ideológiai feltételeit a szocializmus teljes felépítése felé való új, gyors fejlődésnek.

Ennek az elhatározásnak, az erre való elszántságnak a jegyében ünnepeljük meg a negyvenéves Októberi Forradalmat, egy pillanatra sem feledve azt, hogy történelmünk bizonysága szerint a Nagy Októberi Szocialista Forradalom nemcsak a világtörténelemnek, hanem a magyar történelemnek is korszakot nyitó fejezete.

Budapest, 1957 szeptember 20.

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM NEGYVENEDIK ÉVFORDULÓJÁRA (1917—1957)

Az SZKP Központi Bizottsága propaganda- és agitációs osztályának és a Marxizmus-Leninizmus Intézetnek tézisei

Negyven évvel ezelőtt az egész világot megremegtette az a hír, hogy Oroszországban a munkások és a parasztok a Lenin vezette bolsevik párt irányításával megdöntötték a tőkések és földbirtokosok uralmát, s kezükbe vették a politikai hatalmat. 1917 november 7-én (október 25-én) a forradalmi „Auróra" cirkáló ágyúinak dörgése azt hirdette meg, hogy új korszak köszöntött be az emberiség történetében, az imperializmus összeomlásának és az új, szocialista társadalom létrejöttének korszaka. Megkezdődött az emberi társadalomnak az az igazi története, amelyet Marx, Engels és Lenin zseniálisan előre látott.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom úgy robbant ki és úgy győzött, mint a dolgozók elsöprő erejű, haragos tiltakozása az imperialista háború ellen, amely a katasztrófa szélére sodorta Oroszországot, a kizsákmányoló osztályok — a tőkések és földbirtokosok uralma ellen, a nemzeti elnyomás ellen. Oroszország forradalmi munkásosztálya a forradalmi katonákkal, matrózokkal és dolgozó parasztokkal együtt felkelt a tőkések és földbirtokosok elnyomó, erőszakon alapuló uralma ellen. A nep elszánt harcra kelt azért, hogy megteremtse az új, igazságos társadalmi rendet — a szovjet, szocialista rendet. Az egész világon hatalmas visszhangot keltettek Október első dekrétumai: a dekrétum a békéről — ez az imperialista háború elleni harcra, a dolgozók testvéri összefogására szólító lelkes felhívás, a dekrétum a földről és az Összoroszországi Szovjetkongresszusnak a munkás-paraszt kormány megalakításáról szóló határozata.

Forradalmak voltak a múltban is, lángjuk bevilágította a történelemnek minden olyan korszakát, amely fordulatot jelentett. De a múlt forradalmai arra szorítkoztak, hogy a hatalom egyik kizsákmányoló osztály kezéből egy másik kizsákmányoló osztály kezébe ment át, a kizsákmányolásnak csak a formája változott, maga a kizsákmányolás megmaradt. Az uralkodó kizsákmányoló osztályok a városok és falvak utcáit a munkások és parasztok vérével öntözve kegyetlenül elfojtották a dolgozók minden arra irányuló kísérletét, hogy lerázzák magukról a kizsákmányolás jármát. Vérbefojtották a

Párizsi Kommünt, amely a történelem során először emelte fel a proletárdiktatúra zászlaját és 72 napig állt fenn, majd a munkások és parasztok vérébe fojtották az 1905-ös első orosz forradalmat.

Az arányait tekintve legnagyobb, feladatait és céljait tekintve legmélyrehatóbb Októberi Forradalom megvalósította a dolgozók évszázados vágyait, véget vetett az ember ember által való kizsákmányolásának, minden néven nevezendő szociális és nemzeti elnyomásnak, s nemcsak proklamálta, hanem meg is valósította a szocializmusnak, a békének, a népek egyenjogúságának és barátságának nagy eszméit.

A kommunista párt — híven követve a marxizmus-leninizmus nagy tanítását, engesztelhetetlenül harcolva a munkásmozgalmon belül a revizionizmus, az opportunizmus, a dogmatizmus és a szektásság minden válfaja ellen — előkészítette Oroszország munkásságát és parasztságát a döntő harcra az új, szocialista életért, kidolgozta a forradalmi harc stratégiáját és taktikáját, rettenthetetlenül vezette ezt a harcot, s biztosította hazánkban a szocialista forradalom győzelmét és a szocialista társadalom felépítését. Valamennyi többi párt — az árulásukat és az imperializmus előtti meghódolásukat demokratikus szólamokkal leplező eszerek, mensevikek és burzsoá nacionalisták pártja — csődbe jutott.

Az éppen csak világra jött fiatal Szovjet Köztársaság ellen hadra keltek a kivénhedt régi világ összes erői — a belső és a külső ellenségek, a földbirtokosok, a tőkések, a cári tábornokok és a külföldi imperialista kormányok. Az imperialisták példátlan arányú „keresztes hadjárata" volt ez a szocialista forradalom ellen. Minden követ megmozgattak: megszervezték „14 állam" fegyveres intervencióját, kiéheztetéssel és blokáddal próbálkoztak, fenyegetőztek és elkerülhetetlen pusztulást jósolgattak, hazugság- és rágalomhadjáratot indítottak. Azok, akik az első világháborúban szövetségesek vagy ellenségek voltak — a német, az amerikai, az angol, a francia, a japán és egyéb imperialisták —, mind összefogtak abban a közös törekvésükben, hogy megfojtsák a munkások és a parasztok fiatal szocialista államát „még a bölcsőjében", mielőtt megerősödött, szilárdan lábra állt volna. A fiatal Szovjet Köztársaság a nemzetközi imperializmus erői ellen vívott hősi harcában az egész világ munkásosztályának, dolgozó parasztságának és haladó értelmiségének forró rokonszenvét, politikai és erkölcsi támogatását élvezte.

A nemzetközi reakció hasztalan próbálta megállítani a történelem törvényszerű menetét, erőfeszítései kudarcot vallottak. Az Októberi Szocialista Forradalom negyvenedik évfordulóját megdönthetetlen bizonyítéka a kizsákmányolók járma alól felszabadult népek legyőzhetetlenségének, hatalmas diadala a marxizmus-leninizmus eszméinek. Oroszország hős munkásosztálya, miután végrehajtotta a

szocialista forradalmat, s hallatlanul kemény küzdelemben megvédte a forradalom vívmányait, kezdeményezője lett az új életnek, a Szovjetunió pedig a világ első szocialista országa lett, amely utat tört más népeknek a szocializmus felé.

Lenin már 1917 Októbere előtt rámutatott arra, hogy a szocialista forradalom, a tőkések és földbirtokosok hatalmának megdöntése szabaddá teszi az utat a termelőerők példátlanul gyors fejlődése előtt. Így is történt. Jóllehet, az imperialista hatalmak az intervencióval igyekeztek tönkretenni és messze visszavetni országunkat, a Szovjetunió a gyors ütemű iparosítás és a mezőgazdaság kollektivizálása nyomán már 1941-ben erős szocialista hatalom volt, amely bebizonyította a szocialista rend vitathatatlan fölényét. A Szovjetunió fejlett technikára támaszkodó népeinek megbonthatatlan barátsága, lángoló szovjet hazafisága lehetővé tette, hogy a szocializmus országa döntő szerepet játsszon a fasizmus szétzúzásában.

A német fasizmusnak és a japán militarizmusnak a második világháborúban elszenvedett veresége következtében a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségén kívül Európában és Ázsiában létrejöttek, megerősödtek, gyarapodnak és fejlődnek más szocialista államok is. Osztályharcokban kipróbált kommunista pártja vezetésével a szocializmus építésének útján halad Kína nagy népe. Biztos léptekkel haladnak a szocializmus útján a következő országok, amelyek örökre lerázták a kapitalizmus jármát: Albánia, Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, Lengyelország, Magyarország, a Mongol Népköztársaság, a Német Demokratikus Köztársaság, Románia és a Vietnami Demokratikus Köztársaság. A szocializmus legyőzhetetlen világrendszerré fejlődött, s eredményesen versenyez a régi, kivénhedt kapitalista rendszerrel.

Ázsiában és Afrikában Október eszméinek hatására százmilliók rázták le a gyarmati rendszer láncait. Egyre magasabbra csapnak a gyarmati és felgyarmati népek nemzeti felszabadító harcának lángjai.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom végleg megdöntötte azt a reakciós legendát, hogy a néptömegek nem képesek az állam igazgatására. A szovjet állam fennállásának negyven esztendeje bebizonyította, hogy a dolgozó tömegek nemcsak a régi, elavult társadalmi rendszer lerombolására képesek, hanem arra is, hogy felépítsék az állam és a társadalom új, szocialista rendszerét, rövid történelmi idő alatt leküzdjék a gazdasági és technikai elmaradottságot, magas színvonalra emeljék a gazdaságot, megteremtsék és kifejlesszék a demokrácia legtökéletesebb formáját — a szocialista demokráciát, azelőtt sohasem ismert baráti és testvéri kapcsolatokat alakítsanak ki a különböző nemzetek között, és tudatos történelemalkotó munkára serkentsék az emberek millióit.

Az Októberi Forradalom éppen ezért jellegét és céljait tekintve igazi népi forradalom, s az emberiség történetéből ismert forradalmak legnagyobbika.

„Arra ... joggal lehetünk büszkék és büszkék is vagyunk rá — írta Lenin —, hogy nekünk jutott az a szerencse, hogy *megkezdjük* a szovjet állam felépítését és ezzel *megkezdjük* a világtörténelem új korszakát, azon *új* osztály uralmának korszakát, amelyet minden kapitalista országban elnyomnak, de amely mindenütt törekszik, hogy kiharcolja az új életet, legyőzze a burzsoáziát, megteremtse a proletariátus diktatúráját és megszabadítsa az emberiséget a tőke igájától, az imperialista háborúktól"*.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom negyvenedik évfordulója nagy ünnepe a Szovjetunió valamennyi népének, minden szocialista országnak, az egész nemzetközi munkásosztálynak, az egész világ dolgozóinak.

* Lenin Művei. 33. köt. Szikra 1953. 37. old.

I

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM GYŐZELME ÉS A PROLETÁRDIKTATÚRA MEGTEREMTÉSE A SZOVJETUNIÓBAN

1. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom elkerülhetetlenül következett a kapitalista világrendszer fejlődéséből, valamennyi ellentmondásának végső kiéleződéséből. A technika példátlan fejlődése, a nagyüzemi termelés növekedése az emberi munka termelékenységének hatalmas arányú emelkedésére, anyagi javak felhalmozódására vezetett, aminek nagy mértékben emelnie kellett volna az egész lakosság életszínvonalát. De a termelőeszközök tőkés tulajdonának uralma, a kapitalista trösztök, szindikátusok és bankok túlsúlya idején a technikai haladás csak a tőkések nyereségének növekedését, a vagyoni egyenlőtlenség fokozódását, egyre szélesebb néprétegek nyomorának és ellátatlanságának nagyarányú növekedését vonja maga után. A termelés tökéletesedésével együtt fokozódik a dolgozók kizsákmányolása és elnyomása, növekszik a munkanélküliség, a drágaság, a tömegek nélkülözése, a munkásosztályra és minden dolgozóra egyre elviselhetetlenebb súllyal nehezedik a monopóliumok járma. A kapitalizmus időről időre az ellentmondásainak kiéleződéséből eredő válságok és háborúk nyomorúságát, szenvedéseit és borzalmait zúdítja a tömegekre. Mindennek következtében fokozódott a tömegek elégedetlensége, fokozódott a felháborodásuk az elnyomó kapitalista rendszer ellen, a nagyüzemi termelés óriási mértékű növekedése pedig megteremtette az anyagi feltételeit annak, hogy a kapitalizmust új, magasabb fokú társadalmi rend, a szocializmus váltsa fel.

A tőkés országok gazdasági és politikai fejlődésének az imperializmus korában tapasztalható egyenlőtlensége következtében a proletárforradalmak feltételeinek érlelődése a különböző országokban egyenlőtlenül megy végbe. Ebből a törvényből vonta le Lenin 1915-ben azt a történelmi fontosságú következtetést, hogy lehetséges a szocialista forradalom győzelme kezdetben néhány, sőt egyetlen

országban, és lehetetlen annak egyidejű győzelme valamennyi országban.

A XX. század elején az imperializmus valamennyi ellentmondásának csomópontja és az imperializmus legkönnyebben sebezhető láncszeme Oroszország volt. Itt az elnyomás valamennyi formájának — a tőkés, földesúri és nemzeti elnyomásnak — összefonódása az önkényuralom rendőri despotizmusával elviselhetetlenné tette a néptömegek helyzetét, s különösen kiélezte az osztályellentéteket. A XX. század elejére Oroszország a nemzetközi forradalmi mozgalom központjává vált. Már az 1905—1907-es forradalom véget vetett az európai és ázsiai kapitalizmus viszonylag „békés" fejlődésének, s nagy forradalmi viharok időszakának kezdetét jelezte; az 1905—1907-es forradalom a munkásosztály és valamennyi dolgozó 1917. évi győzelmes harcainak bevezetője volt.

Az 1914—1918-as imperialista világháború, amelyben az imperialisták mintegy 10 millió embert mészároltak le, több mint 20 milliót tettek nyomorékká, családok millióit tették tönkre és változtatták hajléktalanná, meggyorsította a forradalmi robbanás bekövetkezését. „A háború olyan felmérhetetlen válságot idézett elő, annyira túlfeszítette a nép anyagi és erkölcsi erőit, olyan súlyos csapásokat mért az egész mai társadalmi szervezetre — írta Lenin —, hogy az emberiségnek választania kellett: vagy elpusztul, vagy pedig a legforradalmibb osztályra bízza sorsát, hogy a leggyorsabb és legradikálisabb úton áttérhessen egy fejlettebb termelési módra"*.

Az Oroszországban kibontakozott forradalom élén a hős munkásosztály haladt, amelynek hatalmas szövetségese volt a sokmilliós dolgozó parasztság. 1917 februárjában a cári önkényuralmat elsöpörte a polgári demokratikus forradalom. Az országban kettőshatalom alakult ki — a proletariátus és a parasztság hatalma a munkás-, katona- és parasztküldöttek szovjetjeinek formájában, s a burzsoázia és a földbirtokosok hatalma az Ideiglenes Kormány formájában. A burzsoá Ideiglenes Kormány a kispolgári pártok, a mensevikek és az eszerek segítségére támaszkodva folytatta az imperialista háborút, és népellenes politikát követett. Nem akart és nem tudott sem békét, sem kenyeret, sem földet adni a sokat szenvedett népnek. Ilyen kormány nem elégíthette ki a munkások és a parasztok égető szükségleteit.

2. A forradalmi munkás- és parasztttömegek vezetője, lelkesítője és szervezője a Kommunista Párt, a bolsevikok pártja, az új típusú marxista párt volt. A marxista-leninista elmélet alapján álló, a nemzetközi munkásmozgalom legjobb tapasztalataival gazdagodott, a munkásosztály ellenségeivel vívott harcokban megedződött, egysé-

* Lenin Művei. 25. köt. Szikra 1952. 391. old

gében erős és a dolgozó tömegekkel elválaszthatatlanul összeforrott bolsevik párt olyan vezér volt, amely képesnek bizonyult arra, hogy Oroszország népeit bátran a szocializmus felé vezesse.

A párt harci programját a polgári demokratikus forradalomból a szocialista forradalomba való átmenet idején Lenin híres Áprilisi Tézisei képezték. A párt abban a törekvésében, hogy elkerülje a fölösleges nehézségeket és áldozatokat, a tömegek akaratára és segítségére támaszkodva a forradalom békés fejlődése mellett foglalt állást. Ez az út feltételként megkövetelte, hogy az egész hatalom a szovjetek kezébe menjen át, hogy a párt megszerezze a többséget a szovjetekben, s hogy a szovjetek a munkásosztály érdekében megváltoztassák politikájukat. Mivel azonban a mensevikek és az eszerek nem voltak hajlandók szakítani a burzsoáziával és minden hatalmat a szovjetek kezében összpontosítani, s a tőkések és földbirtokosok áldz harcot indítottak kiváltságaikért, a forradalom békés fejlődése törést szenvedett. Amikor az Ideiglenes Kormány 1917 júliusában Petrográdban belelövetett a munkások és katonák békés tüntetésébe, ez a kettőshatalom végét és az ellenforradalmi burzsoázia egyeduralmának megvalósulását jelentette.

A VI. pártkongresszus Lenin útmutatásaival összhangban irányvonalként a fegyveres felkelés előkészítését jelölte meg. A kongresszus határozottan elutasította Preobrazsenszkij antileninista, kapituláns irányvonalát, aki szembefordult a pártnak a proletárforradalmat szem előtt tartó irányvonalával, s azon a véleményen volt, hogy Oroszországban a szocializmus győzelme a nyugati proletárforradalom győzelme előtt lehetetlen. A párt a kongresszus határozatai alapján titáni munkát végzett a békéért, a földért, a nemzeti egyenjogúságért, a szocializmusért küzdő forradalmi népi erők megszervezése és egyesítése érdekében, s ezeket az erőket egy közös cél megvalósítására — a szocialista forradalom győzelmének kivívására összpontosította.

A munkások, katonák és parasztok saját tapasztalataik alapján mindjobban meggyőződtek a bolsevikok politikájának helyességéről. Ez a politika megmutatta az egyetlen reális kivezető utat a háborúból, a béke útját, követelte a hatalom átadását a dolgozók kezébe, valamennyi nemzet egyenjogúságának megteremtését, a földesúri földek elkobzását, a gyárak, a vasutak és a bankok köztulajdonná változtatását. Következetes forradalmi program volt ez, amely kifejezte valamennyi nemzetiség munkásainak, parasztjainak, minden dolgozójának létérdekeit.

A tőkések és földbirtokosok kormánya a dolgozók jogos követeléseire azzal válaszolt, hogy fokozta a népellenes terrort. A burzsoázia képviselői cinikusan azzal fenyegetőztek, hogy az „éhség csontkezével" fogják megfojtani a forradalmat; a tőkések egymás

után zárták be a gyárakat, elbocsátották a munkásokat, szabotálták a városok élelmiszer- és tüzelőellátását. A gyárosok országos munkáskizárásra, tömeges munkáselbocsátásra készültek. Csupán a moszkvai és a petrográdi iparvidéken több mint 75 000 munkás maradt munka nélkül. A parasztoknak a földesúri földek elfoglalására tett kísérleteit büntető osztagok segítségével kíméletlenül elfojtották. A burzsoá-földesúri reakciónak a júliusi napok utáni tobzódása, majd a Kornyilov-lázadás, amely nyílt kísérlet volt arra, hogy katonai diktatúrát teremtsenek az országban és vérbe fojtsák a forradalmat, feltárta a burzsoá Ideiglenes Kormánynak, valamint az eszerek és a mensevikek megalkuvó politikájának népellenes mivoltát.

A tőkések és a földbirtokosok uralmuk fenntartása érdekében készek voltak elárulni a hazát a külföldi imperialistáknak, s külföldi csapatok segítségével igyekeztek elfojtani a forradalmat. Az ellenforradalmárok és a hazaárulók összeszűrték a levet a német imperializmussal, előkészítették Petrográd átadását a német császári csapatoknak, hogy szétzúzzák a munkásosztályt és megfojtsák a forradalmat.

A dolgozó tömegek határozottan a bolsevikok mellé álltak, mert bennük látták a nép érdekeinek igazi képviselőit. A párt többségbe került a petrográdi és a moszkvai szovjetben, ami azt jelentette, hogy maga mögött sorakoztatta fel a proletariátus zömét. A hadsereg többsége ugyancsak átállt a proletárforradalom oldalára, a fővárosokhoz közelebb levő katonai alakulatoknál a bolsevikok döntő túlerőben voltak. A faluban fellángolt a parasztok spontán harca a földbirtokosok ellen. A Kommunista Párt leküzdötte az ellenforradalom, valamint a kapitulánsok és a kishitűsködők (Zinovjev, Kamenyev) duhödt ellenállását, s megszervezte a munkások, katonák és parasztok forradalmi erőit a győzelmes fegyveres felkelésre. Mivel a néptömegek határozottan támogatták a bolsevikok forradalmi programját, s az ellenforradalmi kormány teljesen elszigetelődött, ez a petrográdi fegyveres felkelés a forradalmak történetében a legkevesebb véráldozattal végrehajtott felkelés volt.

1917 október 25-én (november 7-én) a petrográdi munkások és katonák megdöntötték a burzsoá Ideiglenes Kormányt. A második Összoroszországi Szovjetkongresszus, amely a proletárok élcsapatát és a parasztság legforradalmibb részét képviselte, kihirdette, hogy az egész államhatalom a szovjetek kezébe ment át. s Munkás-Paraszt Kormányt alakított, élén Leninnel. A kongresszus történelmi jelentőségű dekrétumokat fogadott el a békéről és a földről. A békéről szóló dekrétum lehetővé tette a forradalmi úton való ki-

lépést a háborúból, lerakta a szovjet állam békés külpolitikájának megingathatatlan alapjait. A földről szóló dekrétumban a paraszti milliók évszázados vágya, a földesúri földtulajdon megszüntetése jutott kifejezésre. A kongresszusnak a Munkás-Paraszt Kormány megalakításáról hozott határozata lerakta az új, szovjet állam alapjait.

A Petrográdban megkezdődött Októberi Szocialista Forradalom alapjában néhány hét alatt győzött az egész országban. A szovjethatalom diadalmenete megcáfolhatatlanul bizonyítja a forradalom igazi népi jellegét. Ebben a forradalomban az orosz munkásokkal és parasztokkal vállvetve aktívan részt vettek Oroszország valamennyi népének és nemzetének dolgozói.

Az Októberi Szocialista Forradalom győzelme eredményeképpen hazánkban létrejött a munkásosztály diktatúrája.

3. A proletárdiktatúra, ez az új forradalmi hatalom Oroszországban a munkásosztály és a dolgozó parasztok tömegeinek szövetsége alapján, a proletariátus vezető szerepének érvényesülésével jött létre. A szocialista forradalom szétzúzta a régi, népellenes, burzsoá-földesúri államapparátust, és új hatalmi apparátust teremtett, amely a dolgozók létérdekeit fejezi ki. A proletárdiktatúra államformája hazánkban a munkás- és parasztküldöttek szovjetjeiben testesült meg, amelyeket a néptömegek forradalmi alkotása hívott életre.

A szovjethatalom — a burzsoá demokráciától eltérően, amely mindig, minden tőkés országban ténylegesen csak a kizsákmányoló kisebbség számára jelentett és jelent demokráciát — a demokrácia legátfogóbb, legfejlettebb formáját: a dolgozóknak, a nép túlnyomó többségének demokráciáját valósította meg. A kapitalista részvénytársaságok, trösztök, szindikátusok, szén, ásványolaj, acél, gépkocsi, vegyi, vasúti és egyéb tőkés társaságok uralma esetén nincs és nem is lehetséges igazi demokrácia a dolgozók számára. A szocialista forradalom azzal, hogy megszüntette a tőke uralmát és társadalmi tulajdonná változtatta a termelőeszközöket, megteremtette a proletár demokrácia gazdasági előfeltételeit. A forradalom meghozta a tömegeknek a legfőbb szabadságot — a kizsákmányolástól való szabadságot, amely alapja minden demokratikus szabadságjognak.

A szocialista forradalom által teremtett demokrácia döntő előnye abban áll, hogy az államhatalom nem a kizsákmányolók, hanem a dolgozók kezében van. „Megteremtettük az állam szovjet típusát — írta Lenin —, és ezzel új világtörténelmi korszakot nyi-

tottunk: a proletariátus politikai uralmának korszakát, amely felváltja a burzsoázia uralmának korszakát"*.

A szovjet demokráciában a munkások és a parasztok gazdáivá váltak az egész földnek, a természeti kincseknek, a gyáraknak, a bányáknak, a vasutaknak, a villamos-erőműveknek és minden egyéb termelőeszköznek. Egyetlen polgári demokratikus ország sem képes ehhez hasonlóra, mert ott a termelőeszközök a tőkések számára a néptömegek kizsákmányolásának eszközei.

A proletár demokrácia a dolgozók állami és társadalmi szervezeteinek aktív tevékenységében nyilvánul meg. A proletár demokrácia tagadja az olyan „demokráciát", amely a reakciósoknak „szabadságot" biztosít a dolgozók demokratikus szervezeteinek szétzúzására, a szocialista rend és a népi hatalom rágalmazására. „A proletár demokrácia — írta Lenin — elnyomja a kizsákmányolókat, a burzsoáziát — és mert nem képmutató, *nem ígér nekik* szabadságot és demokráciát —, a dolgozók számára viszont biztosítja *az igazi demokráciát*"**.

A szocialista demokrácia ragyogóan érvényesült a nemzeti kérdés megoldásában. A Nagy Októberi Forradalom Oroszországban szétzúzta a nemzeti elnyomás béklyóit, egyszer, s mindenkorra megszüntette a nemzeti egyenlőtlenséget, megvalósította valamennyi nemzet igazi testvériségét, valóban szabad és valóban egyenjogú népekké tette a korábban elnyomott népeket. Saját állami léthez jutottak azok a népek, amelyeknek azelőtt nem volt, s visszanyerték állami létüket azok a népek, amelyek elvesztették.

Az Októberi Szocialista Forradalom megmentette országunkat attól a veszedelemtől, hogy feldarabolják és leigázzák a külföldi imperialista ragadozók, biztosította hazánk számára a szabadságot és az önállóságot. A szovjethatalom megszüntette az ország gazdasági függését a külföldi tőkétől, államosította a külföldi imperialisták tulajdonát képező vállalatokat, semmisnek nyilvánította az uzsorafeltételekhez kötött kölcsönöket, beszüntette a nyereségkifizetést a külföldi tőkéseknek, akik Oroszország munkásainak és parasztjainak rovására gazdagodtak.

Az oroszországi szocialista forradalom győzelme óriási lelkesítő hatással volt más országok dolgozó tömegeire. A világ minden részén magasra csapott a forradalmi és nemzeti felszabadító mozgalmak hulláma.

---

* Lenin Művei. 33. köt. 196. old.

** Lenin Művei. 26. köt. Szikra 1952. 29. old.

Ámde Nyugaton a kommunista pártok akkor még csak éppen hogy megszülettek, s még nem tudták a maguk oldalára állítani a munkásosztály többségét, nem tudták megteremteni a munkásosztály és a parasztság szilárd szövetségét, s nem tudták biztosítani a proletárforradalom győzelmét saját országukban. Az Oroszországi Szovjet Köztársaság akkor az egyetlen szocialista ország maradt, ellenséges kapitalista környezetbe került.

4. Az oroszországi munkások és parasztok, miután kezükbe vették a hatalmat, a bolsevik párt vezetésével hozzáláttak a békés építő munkához. De a forradalom által megdöntött kizsákmányoló osztályok polgárháborút indítottak a munkások és parasztok hatalma ellen, fegyveres erővel próbálták visszaállítani egykori uralmukat. A munkások és parasztok elleni harcukban segítségükre siettek a mensevikek és az eszerek kispolgári pártjai, amelyek véglegesen az ellenforradalom táborába csúsztak át.

A Szovjet Köztársaság elleni fegyveres harc szervezője és sugalmazója a nemzetközi imperializmus volt. A világ első munkás-paraszt köztársaságának roppant forradalmasító hatása riadalmat és haragot keltett a világ imperialistái körében. Felismerték, hogy a szocialista forradalom győzelme veszélyezteti élősdi létüket, profitjukat és tőkéjüket, valamennyi kiváltságukat. Az imperialisták abban a törekvésükben, hogy megfojtsák a fiatal Szovjet Köztársaságot, Anglia, az Egyesült Államok és Franciaország kormányköreivel az élükön katonai hadjáratokat szerveztek hazánk ellen. Minden oldalról — északról és délről, keletről és nyugatról — özönlöttek hazánk területére az intervenciósok és a fehérgárdisták hordái. Szovjet-Oroszországot a frontok tüzes gyűrűje vette körül.

E nehéz helyzetben a Kommunista Párt és a szovjet kormány igazságos, forradalmi, honvédő háborúra hívta fel a népet a külföldi intervenciósok és a belső ellenforradalom ellen. A párt felhívására a munkások és a parasztok százezrei álltak be önkéntesnek a Vörös Hadseregbe. Az éhező munkások minden erejüket megfeszítve, fegyverrel és lőszerrel, a parasztok pedig élelmiszerrel látták el a hadsereget. A párt és a Komszomol tagságának csaknem a felét kiküldte a frontra. A munkások és a parasztok közül tehetséges katonai parancsnokok, legendás, soha el nem múló dicsőségű hősök kerültek ki. A Szovjet Köztársaságnak több mint három éven át tartó harcokban kellett visszavernie az imperialista rablók és a belső ellenforradalom egyesült erőinek ádáz fegyveres támadását. Súlyos nélkülözéseket éltek át, hallatlan nehézségeket küzdöttek le akkor a szovjet emberek. A nagyobb városok igen kevés élelmiszert kap-

tak, a munkásoknak hónapokon át napi negyed font kenyér volt a fejadagjuk. Nem volt elég nyersanyag és fűtőanyag, amit pedig sikerült összeszedni, azt nem tudta elszállítani a leromlott közlekedés. A legtöbb üzem állt. A szovjet nép és Vörös Hadserege a Kommunista Párt vezetésével csodálatos hősiességről, önfeláldozó lelkesedésről, magasfokú eszmei szilárdságról, a nagy szocialista eszmények iránti határtalan odaadásáról tett tanúságot, s megvédte a világ első szocialista államát.

Az imperialistáknak minden olyan kísérlete, hogy eltömjék az „orosz rést", és megfojtsák a fiatal szovjet köztársaságot, a különböző országok munkásosztályának erélyes ellenállásába ütközött. A külföldi katonai intervenció és a polgárháború éveiben a tőkés országokban mozgalom bontakozott ki a szovjet nép támogatására, „El a kezeket Oroszországtól!" jelszóval akcióbizottságok alakultak. Az intervenciósok csapataiban mind harsányabban hangzott fel az a követelés, hogy vigyék vissza őket hazájukba, mindjobban növekedett azoknak a katonáknak a száma, akik nem voltak hajlandók harcolni Szovjet-Oroszország ellen. A fekete-tengeri francia matrózok fellázadtak és szembefordultak az intervencióval. A szovjet csapatok oldalán nemzetközi zászlóaljak harcoltak, amelyekben kínaiak, magyarok, lengyelek, jugoszlávok, finnek és más külföldi forradalmárok küzdöttek együtt. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatására 1918 januárjában munkásforradalom kezdődött Finnországban, 1918 novemberében forradalom tört ki Németországban, 1919 márciusában proletárforradalom ment végbe Magyarországon, 1919 áprilisában pedig kikiáltották a Tanácsköztársaságot Bajorországban. Mindezek a forradalmi megmozdulások jelentős támogatást nyújtottak a fiatal oroszországi Szovjet Köztársaságnak. A világ munkásai az orosz forradalom védelmét saját ügyüknek, nemzetközi kötelességüknek tekintették a tőke elleni harcban. Ebben ragyogóan mutatkozott meg a proletár internacionalizmus ereje és hatékonysága.

A szovjet népnek az intervenciósok és a fehérgárdisták fölött a polgárháborúban aratott győzelme a nemzetközi imperializmus igen súlyos katonai és politikai veresége volt, amely egyszersmind megmutatta a fiatal szovjet állam nagy életerejét és legyőzhetetlenségét.

A szovjet népnek a fehérgárdisták és az intervenciósok ellen vívott győzelmes harca szemléltetően igazolta Lenin látnoki szavait: „Sohasem fogják legyőzni azt a népet, amelynek munkásai és parasztjai nagy többségükben felismerték, megértették és tisztába jöt-

tek vele, hogy saját hatalmukat, a Szovjethatalmat — a dolgozók hatalmát védelmezik, hogy azt az ügyet védelmezik, amelynek győzelme nekik és gyermekeiknek biztosítja a kultúra minden áldasat, mindannak élvezetét, amit az emberi munka létrehozott"*.

II

A SZOCIALIZMUS FELÉPITÉSE A SZOVJETUNIÓBAN — AZ OKTÓBERI FORRADALOM LEGFŐBB EREDMÉNYE

5. A történelem Oroszország hős munkásosztályára és dolgozó parasztságára, amely eráztá az imperializmus rendjét és Lenin szavai szerint elhódították országukat a nagy októl a szegények számára — azt a nagy küldetést rótta, hogy felépítsék a világ első szocialista társadalmát.

A szovjet nép példák és mintakép nélkül, viszontagságoktól és nehézségektől vissza nem riadva bátran indult el az új élet felépítésére irányuló történelmi alkotómunka járatlan útjain. S a szovjet nép utat tört az egész emberiség fényes holnapja felé, az egész világnak megmutatta, hogy a Szovjetunió szocialista építésének konkrét történelmi tapasztalataiban megvannak a győzelmes szocialista forradalomnak és az új, szocialista társadalom felépítésének egyes olyan vonásai és törvényszerűségei, amelyek minden országra nézve közösek.

A szocializmus építésének programját tudományosan Lenin a párt és a nép vezére dolgozta ki. E program elméleti alapja az a leninI tanítás volt, hogy lehetséges a szocializmus győzelme kezdetben néhány, sőt egyetlen országban.

Oroszország szocialista átalakításának leninI terve az ország technikai és gazdasági elmaradottságának megszüntetését, a szocialista gazdaság megteremtését, az új társadalom korszerű anyagi-technikai bázisának letrehozását, az ország erős ipari hatalommá változtatását és valamennyi gazdasági ág fejlesztése alapján a lakosság magas életszínvonalának biztosítását írta elő. E terv vezéreszméje a szocialista iparosítás gondolata volt, mivel csakis a nehézipar, különösen a gépgyártás fejlődése alapján volt lehetséges a népgazdaság valamennyi ágának többek közt a mezőgazdaságnak átalakítása, az állam gazdasagi erejének és vedelmi képességének biztosítása a

* Lenin Művei. 29. köt. Szikra 1953. 322. old.

szocializmus felépítése. Lenin különösen nagy jelentőséget tulajdonított az ország villamosításának. Azt mondta: „...Amikor majd Oroszországot a villanytelepek és hatalmas technikai berendezések sűrű hálózata fogja borítani, kommunista gazdasági építésünk példakép lesz az eljövendő szocialista Európa és Ázsia számára"*.

A szocialista építés lenini tervének egyik igen fontos alkotórésze volt az elmaradott, szétforgácsolt mezőgazdaság szocialista átalakítása, mégpedig „minél egyszerűbb, minél könnyebb és a parasztság számára minél érthetőbb úton" — a parasztságnak termelőszövetkezetekben való önkéntes társulása, vagyis kollektivizálás útján, a mezőgazdasági termelésnek fokozatosan korszerű gépi technikával történő ellátásával.

A lenini tervnek szerves része volt a kulturális forradalom feladata, a gazdasági és kulturális élet különböző területein szükséges nagyszámú szakember képzésének feladata. A szocializmus felépítésének elengedhetetlen feltétele, hangoztatta Lenin, hogy a dolgozók nagy tömegei részesei legyenek a tudománynak, a technikának és a kultúrának, részt vegyenek az állam igazgatásában.

6. A szocializmus építése hihetetlenül nehéz feladatnak bizonyult egy olyan, gazdaságilag elmaradott paraszti országban, amilyen Oroszország volt, olyan körülmények között, amikor a megdöntött kizsákmányoló osztályok elkeseredett ellenállást fejtettek ki amikor az ellenséges kapitalista környezet arra törekedett, hogy megdöntse a szovjet hatalmat, s ebből a célból aknamunkát, kártevést, ellenforradalmi összeesküvéseket és kuláklázadásokat szervezett.

Amikor manapság a cári Oroszországtól a szovjet rendre szállt „örökségről" beszélnek, gyakran a gazdasági fejlődésnek arra az igen alacsony színvonalára gondolnak, amelyet Oroszország 1913-ban, vagyis az első világháború előtt elért. De a szovjet állam a valóságban még ezt a nyomorúságos „örökséget" sem kapta meg. Megsemmisítették vagy elrabolták Németország, az Egyesült Államok, Anglia, Franciaország, Japán és más államok imperialistái, akik belerántották Oroszországot az első világháborúba, a szocialista forradalom győzelme után pedig polgárháborút kényszerítettek a fiatal szovjet köztársaságra, intervenciós hadseregeket küldtek területére. Az intervenciósok darabokra tépték a Szovjet Köztársaság területét. Az intervenciósok és a fehérgárdisták „Oroszország megmentésének" jelszavával szétlopkodták, széthurcolták, elkótyavetyél-

* Lenin Művei. 31. kot. Szikra 1951. 535. old

ték az ország vagyonát. Tönkretették országunkat. Arról álmodoztak, hogy feldarabolják Oroszországot, s részeit gyarmataikká változtatják.

S bár az imperialisták a dolgozók első szocialista állama ellen viselt nyílt rablóháborújukban katonai, erkölcsi és politikai vereséget szenvedtek, sikerült hazánk népgazdaságának olyan nagy kárt okozniuk, amely amúgy is elmaradott gazdaságát évtizedekre visszavetette. 1920-ban hazánk nagyipara csak mintegy hetedannyit termelt, mint 1913-ban; a nyersvas termelése a háború előttinek csupán 2,7 százaléka, a cementé 2,4 százaléka, a szappané 7,1 százaléka, a pamutszöveteké 4 százaléka stb. volt. Az acéltermelés évi 200 000 tonnára esett vissza azokban az években. A Szovjetunió most nem egészen két nap alatt termel ennyi acélt.

Az imperialisták akadályozták, hogy normális kapcsolatok jöjjenek létre a Szovjetunió és más országok közt, megszervezték a szovjetország gazdasági blokádját, szervezték az ellenforradalmi elemek szabotázsakcióit és népellenes megmozdulásait, s arra számítottak, hogy ily módon meghiúsítják a szocializmus építését, lehetetlenné teszik, hogy a Szovjet Köztársaság azonnal megmutassa a világ dolgozóinak a szocialista rend nagy előnyeit a kapitalizmussal szemben. Azt remélték, hogy a szovjetország nem tud majd megbírkózni a háború következtében tönkrement gazdaság helyreállításával, s természetesen még kevésbé a gazdaság gyors fejlesztésének feladatával.

A szovjet nép annak a feladatnak megoldása során, hogy rövid idő alatt leküzdje a gazdasági hanyatlás, a kimerülés hallatlan nehézségeit, a szegénységet, az éhínséget és utat törjön a szocializmus felé, csak önmagára, saját erejére és eszközeire számíthatott.

A szocializmus építését az is nehezítette, hogy a munkásosztálynak akkoriban még nem voltak meg a szükséges szakember kádderei, a régi szakemberek jelentős része pedig ellenséges érzülettel viseltetett a szovjethatalommal szemben.

Végül, meg kellett törni a párton belüli ellenséges irányzatok és csoportosulások — a trockisták, a buharinisták, a nacionalista elhajlók, vagyis az országon belül szétvert kizsákmányoló osztályok álcázott ügynökei — által kifejtett elkeseredett ellenállást. Mindezek a pártellenes csoportok szembefordultak a pártnak a szocializmus építését szem előtt tartó fő irányvonalával, lehetetlennek tuntették fel a szocializmus győzelmét országunkban, s lényegében a kapitalizmus restaurációjának útjára léptek. A párt Központi Bizottsága Lenin,

majd az ő halála után Sztálin vezetésével szétzúzta a pártellenes csoportosulásokat, a pártot hatalmas, egységes erővé tomorította, amely az akadályokat és a nehézségeket leküzdve a szocialista építés lenini útján vezette az országot.

7. A nép minden téren aktívan támogatta a kommunista pártnak azt a lenini fő irányvonalát, hogy az elmaradott, agrár jellegű Oroszországot erős ipari hatalommá, a szocializmus erődjévé kell változtatni, s a földesúri-tőkés tulajdon megszüntetése, a fő gazdasági ágaknak állami kézben való összpontosítása lehetővé tette olyan hatalmas erőforrások megmozgatását az ország szocialista átalakítása érdekében, amelyek kapitalista országok számára elérhetetlenek.

A kommunista párt a dolgozók hatalmas alkotó energiáját hívta életre, s ezt az erőt egységes cél felé irányította. A szovjet emberek tudatosan vállalták az áldozatokat, anyagi és kulturális szükségleteik komoly korlátozását, mert tudták, hogy másképp nem képesek rövid idő alatt az elsőrendű szocialista ipar és a gépesített nagyüzemi szocialista mezőgazdaság országává változtatni hazájukat. Az iparosítással nem lehetett várni. A kialakult helyzet nem tűrt halogatást. A kérdés úgy állt, hogy a szovjet munkások és parasztok vagy megoldják a legrövidebb időn belül az iparosítás feladatát, vagy pedig az ostromlott erődhöz hasonlító szovjet államot elsöpri az imperialista agresszorok készülő új intervenciója.

Az első ötéves tervek éveiben egész országunkat — egyik végétől a másikig — magával ragadta a szocialista ipar-óriások építésének és az új technika meghódításának pátosza. Rövid idő alatt ezer meg ezer üzem épült, s olyan iparágak jöttek létre, amilyeneket a forradalom előtti Oroszország nem ismert. Új városok és ipari központok keletkeztek. Sok ezer kilométer hosszúságú új vasútvonalak épültek. Kigyulladtak az újonnan épített villamos-erőművek fényei. A szovjet emberek által épített bányák, nagyolvasztók és martinkemencék ontani kezdték a szenet, az ércet, a vasat és az acélt.

Az első ötéves tervek sikeres végrehajtása nyomán a szovjetország egykori agrárországból ipari országgá vált: a szocialista ipar képessé vált arra, hogy előállítsa a korszerű gépi berendezések minden fajtáját, elsőrendű technikával lássa el az országot, s biztosítsa a Szovjet Hadsereg felszerelését minden korszerű fegyverfajtával. A világviszonylatban első kísérlet, egy hatalmas ország gazdaságának és kultúrájának tervszerű szocialista átalakítására irányuló kísérlet — ragyogó sikerrel járt. A burzsoázia eleinte gúnyolódott, „bolsevik gazdasági mítoszról" beszélt, a szocialista iparosítás meghiúsulásá-

ban reménykedett, de ezt a Szovjetunió növekvő erejétől való félelem váltotta fel.

A szovjet szocialista gazdasági rendszer fölénye és nagy életereje rendkívül világosan, kézzel foghatóan nyilvánult meg. A Szovjetunió az egész világra mind nagyobb hatást gyakorolt gazdaságának rohamos fejlődésével. A kapitalista világ éppen ebben az időben vergődött annak a rendkívül súlyos és általános jellegű gazdasági válságnak a harapófogójában, amely teljes bizonytalanságba és káoszba döntötte a tőkés országok gazdaságát. Az 1929—1933-as gazdasági válság csupán az Egyesült Államoknak 300 milliárd dollár termelési kiesést okozott. A válság következtében az egész kapitalista világ ipari termelése 44 százalékkal csökkent: kioltottak nagyolvasztókat és martinkemencéket, leállítottak gyárakat, esett a munkabér, huszonötmillió munkanélküli csatangolt a kapitalista országok városainak utcáin munkát és kenyeret keresve. Csökkent a vetésterület, a parasztgazdák milliói mentek tönkre. Egész élelmiszerhegyeket pusztítottak el barbár módon, égettek el vagy öntöttek a tengerbe, s emberek éhen haltak, mert nem volt betevő falatjuk. Teljes meztelenségében tűnt elő a kapitalizmus minden fekélye és fonáksága, s megrendültek a kapitalizmus tartópillérei.

Egyfelől a szocialista gazdaság sikeres építése a Szovjetunióban, másfelől a pusztító gazdasági válság a kapitalista országokban elkerülhetetlenül arra emlékeztetett, hogy a kapitalizmust a történelem pusztulásra ítélte. A nemzetközi imperialista körök, elsősorban az amerikai és az angol monopolisták, a szocializmus országával szemben táplált osztálygyűlöletük ösztönzésére, s attól tartva, hogy a Szovjetunió ipara az első ötéves terv sikeres teljesítése nyomán gyors fejlődésnek indul, aktívan támogatni kezdték a német fasizmust, hozzáláttak felfegyverzéséhez, mivel a fasizmust — egy reakciós angol lap kifejezése szerint — úgy tekintették, mint „Európa megbízható őrét a kommunista veszedelemmel szemben".

8. Miután a munkásosztály kivívta a politikai hatalmat, a legnehezebb feladat a mezőgazdaság szocialista átalakítása volt. A mezőgazdaság átalakítása két irányban folyt: egyrészt az egyéni parasztgazdaságok szövetkezetesítése, másrészt nagy állami gazdaságok szervezése révén. A feladat az volt, hogy gyökeres fordulatot kell előidézni a parasztság millió tömegeinek évszázados gazdálkodási formájában, életmódjában és tudatában. A kommunista párt leküzdött a kollektivizálás feladatának megoldásával összefüggő minden nehézséget. A párt meggyőzte a parasztság tömegeit arról, hogy a jómódú és kulturált élet egyetlen útja a földművelés gépesítése alap-

ján folytatott kollektív gazdálkodás. Mivel pedig a kulákok elkeseredett ellenállást tanúsítottak a kolhozmozgalommal szemben, s szovjetellenes felkelésekre, kolhozaktivisták, párt- és szovjetfunkcionáriusok ellen irányuló véres terrorra tettek kísérletet, a szovjet állam kénytelen volt végrehajtani a kulákságnak mint osztálynak a felszámolását, megfosztani a kulákokat munka- és termelőeszközeiktől, átadni földjüket és felszerelésüket a kolhozoknak.

A kolhozrendszer győzött az egész országban. A lakosság nagy részét képviselő szovjet parasztság visszavonhatatlanul a szocializmus útjára lépett. A kolhozrendszer győzelme azt jelentette, hogy a mezőgazdaságban — az ország gazdaságának legnagyobb ágában, ahol eddig túlsúlyban volt a termelőeszközök magántulajdona — megszilárdult a közös, szocialista tulajdon, új, szocialista termelési viszonyok jöttek létre. A kolhozrendszer egész későbbi fejlődésével bebizonyította fölényét a kisüzemi, szétforgácsolt egyéni parasztgazdasággal szemben.

Ugyanezekben az években, az egész fronton folyó általános szocialista támadás éveiben sikeresen valósult meg az országban a kulturális forradalom. Az iskolák, művelődési házak, kulturális-felvilágosító intézmények és főiskolák kiterjedt hálózata jött létre. Megvalósult az általános elemi iskolai tankötelezettség, a Szovjetunió nemzetiségeinek nyelvén történő oktatás biztosításával. Emelkedett a dolgozók általános kulturális színvonala. Ilyenformán a Szovjetunió történelmi tapasztalatai igazolták azt, amit Lenin előre megmondott, hogy tudniillik a proletariátus csakis a politikai hatalom kivívása után teremti meg az egész nép gyors kulturális felemelkedésének szükséges feltételeit.

9. Népünk számára a szocializmus felépítése a Nagy Októberi Szocialista Forradalom legfőbb eredménye.

A szocializmus győzelme átalakította az ország arculatát, megváltoztatta gazdaságát, kultúráját és életformáját, új viszonyokat alakított ki az osztályok és a nemzetek közt. A termelőeszközök magántulajdonának megszüntetésével, a társadalmi, szocialista tulajdon megteremtésével teljesen megszűnt az ember ember által való kizsákmányolása, s kiküszöbölődtek a kizsákmányolást előidéző okok. Az anyagi javak termelői, a dolgozók évezredek után először jutottak hozzá ahhoz a lehetőséghez, hogy ne naplopó kizsákmányolóknak, hanem maguknak, szocialista társadalmuknak dolgozzanak. Sok-sok évszázad után, melyek során egy kizsákmányoló kisebbség gazdasági, szociális és nemzeti elnyomás alatt tartotta a népek többségét, az élet urává a munka és a dolgozó ember vált — a munkás, a paraszt és a népi értelmiség.

A szovjet munkásosztály létszámban jelentősen megnövekedett, kulturális színvonala és szakmai-műszaki képzettsége emelkedett. Az egykori Oroszország munkásosztálya, amely termelőeszközök híján kénytelen volt eladni munkaerejét a kizsákmányolóknak, a Szovjetunióban teljesen új osztállyá vált, amely az egész néppel együtt birtokolja a termelőeszközöket és szocialista üzemekben dolgozik.

A szovjet dolgozó parasztság nem kis magántulajdonosok osztálya többé, kolhozparasztsággá változott, amelynek jóléte a kollektív munkán és a kollektív tulajdonon alapul.

Létrejött és kifejlődött a munkás és paraszt származású új szovjet értelmiség, amely szoros kapcsolatban van a néppel, megérti a nép létérdekeit, és híven szolgálja a népet.

A társadalom osztályösszetételében bekövetkezett változások eredményeképpen megszilárdult a munkásosztály és a parasztság szövetsége, létrejött a nép olyan erkölcsi-politikai egysége, amilyenre a történelemben még nem volt példa. A történelem folyamán először jött létre az az új társadalom, amely nem tagozódik ellenséges osztályokra, hanem egybeforr a létérdekek egysége és a cél közössége folytán. A nép erkölcsi-politikai egysége a szocialista társadalom fejlődésének hatalmas hajtóereje lett.

A szocialista építés során megoldódott egy történelmi jelentőségű feladat, megszűnt a Szovjetunióban élő valamennyi népnek a cárizmus idejéből örökölt gazdasági és kulturális elmaradottsága. A korábban teljesen jogfosztott, s a kapitalizmus által kihalásra ítélt népek felemelkedtek, új életre ébredtek. A burzsoá nemzetek átalakultak szocialista nemzetekké, amelyek közt a szilárd barátság és testvéri együttműködés szálai szövődtek. Valamennyi szövetségi köztársaságban korszerű ipar létesült, saját munkásosztály és értelmiség fejlődött ki, új, formájában nemzeti, tartalmában szocialista kultúra született.

Az a körülmény, hogy a Szovjetunióban megoldódott a nemzeti kérdés, halomra döntötte a gyarmatosítóknak a „nem teljes értékű" népekről koholt évszázados hazugságait, s megcáfolhatatlanul bebizonyította, hogy önálló történelmi alkotásra nem csupán „kiválasztott" nemzetek képesek, hanem képes ra minden nép, tekintet nélkül a bőr színére, a nemzeti és faji sajátosságokra. Csak teret kell adni a népek alkotó erejének kibontakozásához, mint a Szovjetunióban az Októberi Szocialista Forradalom tette.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom az első olyan forradalom a történelemben, amely a dolgozóknak nemcsak politikai és gazdasági jogokat, hanem anyagi vívmányokat is biztosított. Nem érte be a dolgozó emberek — a munkások és parasztok felszabadí-

tásával, hanem megteremtette a feltételeket valamennyi városi és falusi dolgozó, nem pedig egyetlen osztály vagy népréteg életszínvonalának szakadatlan emeléséhez.

A szocializmus győzelme a néptömegek anyagi jólétének szakadatlan növekedésére vezetett. Megszűnt a munkanélküliség, a dolgozókat nem gyötri a holnap bizonytalansága. A szocialista állam nemcsak kihirdette, hanem meg is valósította az állampolgároknak a munkához, művelődéshez, pihenéshez és öregségi biztosításhoz való jogát. A szocialista rend nemcsak felszabadította a nőt, hanem biztosította számára a teljes egyenjogúságot a politikai és a társadalmi életben, korlátlan lehetőséget nyújtott számára ahhoz, hogy aktívan részt vegyen a közös munkában és az ifjú nemzedék nevelésében, s ugyanakkor nagy megbecsülést biztosított a nőnek mint anyának. Gyökeresen megváltoztatta az ifjúság helyzetét, valamennyi nemzetiség fiatalsága előtt szélesre tárta a tudás kapuját, lehetővé tette számára a termelési szakképzettség megszerzését, az alkotó munkát, a merész vállalkozást és hősi tetteket.

A burzsoázia ideológusai abban reménykedtek, hogy a szocializmus építése kudarcot vall az ember „eredendő" természete folytán, mivel — úgymond — az ember már lényegénél fogva individualista, ellensége a kollektív életformáknak. A burzsoázia és filozófusai tagadták azt, hogy meg lehet teremteni az új, a kizsákmányolástól mentes emberek együttműködésén és kölcsönös segítségén alapuló szocialista erkölcsöt. A való tények megcáfolták a régi rend védelmezőinek e rosszindulatú kitalálásait. A szocialista forradalom, miután hatalmas fordulatot idézett elő az emberek társadalmi életében, törvényszerűen nagy változásokra vezetett tudatukban, erkölcsükben, a társadalomhoz és egymáshoz való viszonyukban is.

A szovjet ember új szellemi arculatának egyik legfontosabb megnyilvánulása a szovjet hazafiság, a munkához, a társadalmi tulajdonhoz való szocialista viszony. A munkához, a társadalomhoz való új viszony hozta létre a régi világban elképzelhetetlen szocialista versenyt, amelynek célja a társadalmi gazdagság gyarapítása, a munka termelékenységének emelése. A szocialista verseny létrejötte az emberiség történetében bekövetkezett igen nagy fordulatnak a jele: a munka, amit az emberek évezredeken át nehéz és szégyenletes tehernek tekintettek, becsületbeli üggyé vált, amely hozzátartozik az ember méltóságához.

A Szovjetunió békés szocialista építését félbeszakította a csaknem egész megszállt Európa katonai potenciáljára támaszkodó imperialista, fasiszta Németország hitszegő támadása. A háború mérhetetlenül sok szenvedést zúdított népünkre, de ugyanakkor bebi-

zonyította a Szovjetunióban létrejött új, szocialista társadalom szilárdságát és legyőzhetetlenséget, a szocializmus által szult es a Kommunista Párt által nevelt új ember szellemének törhetetlen erejét.

III

A SZOVJET NÉP HŐSTETTE A NAGY HONVÉDŐ HÁBORÚBAN

10. A második világháborút a német fasizmus robbantotta ki, de a német fasizmus csak a legvadabb, legmohóbb rablóosztaga volt a nemzetközi imperializmusnak, amely mint társadalmi rendszer egészében felelős a háborúban elpusztult emberek tízmillióiért, a dolgozók százmillióinak mérhetetlen szenvedéseiért, könnyeiért és véréért, a sok-sok nemzedék munkájával létrehozott roppant anyagi és kulturális értékek pusztulásáért.

Éppen az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország imperialistái voltak azok, akik saját népeik nemzeti érdekei ellenére sok milliárd dollárt költöttek arra, hogy segítsenek a német militaristáknak a hitlerizmus nagyra növelésében, a fasiszta hordák felfegyverzésében. Éppen ők adtak lovat a hitlerista agresszorok alá, amikor kielégítették Ausztriával és Csehszlovákiával kapcsolatban támasztott igényeiket, amikor egyre közelebb taszitották őket a szovjet határhoz, s elutasították a Szovjetuniónak a fasiszta hódítók közös erővel történő visszaverésére irányuló minden javaslatát.

Az imperialisták még akkor sem mondtak le arról a reménytükről, hogy a megtámadott Szovjetunió rovására hozzák rendbe saját ügyeiket, amikor már világossá vált, hogy a hitlerista hordák halálos veszedelmet jelentenek minden nép szabadságára es függetlenségére nézve, mivel a hitleri Németország még a Szovjetunió megtámadása előtt leigázott 11 európai országot, köztük Franciaországot, amelynek hadseregét akkor Európa egyik legerősebb hadseregének tartották, s amikor már Angliát is a teljes szétzúzás veszélye fenyegette.

Az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország imperialistai arra számítottak, hogy német konkurrenseik meggyengülnek a pusztító háborúban, a Szovjetunió elpusztul vagy elvérzik, s ők diktálhatják a békefeltételeket győzőnek és legyőzöttnek egyaránt. A valóságban minden másként történt

A Nagy Honvédő Háború bebizonyította, hogy igaza volt pártunknak, amikor előrelátóan már idejében hozzálátott a szocialista átalakítás ütemének meggyorsításához. A Szovjetunió éppen azért,

mert a párt vezetésével példátlanul rövid idő alatt megvalósította az ország iparosítását, a mezőgazdaság kollektivizálását és a kulturális forradalmat, ellen tudott állni a fasiszta Németország és szövetségesei támadásának. A szovjet nép a párt hívó szavára talpra állt, s a Nagy Honvédő Háborúban hősi harcával felborította a hitlerista hódítóknak és sugalmazóiknak minden tervét és számítását.

A Honvédő Háború a legsúlyosabb és legszörnyűbb volt mindazon háborúk között, amelyeket hazánk valaha is átélt. Különösen nagy megpróbáltatások zúdultak a szovjet népre a háború elején, amikor az állig fegyverkezett, kétéves háborús tapasztalattal rendelkező, csaknem egész Európa gazdaságára támaszkodó hitlerista hadsereg szövetségeseivel együtt hirtelen országunkra támadt, s ideiglenes előnyeit kihasználva súlyos védekező harcokra kényszerítette csapatainkat. Az ellenséges hadseregek az ország létfontosságú központjai felé törtek előre. Hazánk halálos veszedelembe került. A súlyos megpróbáltatások azonban nem törték meg a szovjet fegyveres erők harci szellemét, nem rendítették meg népünk állhatatosságát és igaz ügye győzelmébe vetett határtalan hitét. Az ország a nép erőfeszítései nyomán, a lenini párt vezetésével egyetlen harci táborrá változott. Az ellenség frontmögötti területén hatalmas arányokban bontakozott ki a szovjet hazafiak partizánmozgalma.

A szovjet csapatok már az első heves ütközetekben meghiúsították a „villámháború" hitleri tervét, és súlyos veszteségeket okoztak a fasiszta hadseregeknek. A hitlerista csapatok szétzúzása Moszkva alatt 1941 decemberében a fasiszta hadseregnek a második világháborúban elszenvedett első nagy veresége volt. Egy évvel később, a nagy sztálingrádi csata tüzében az emberiség megpillantotta a fasizmus legyőzésének biztató hajnalát. A hitleristák által leigázott vagy leigázással fenyegetett országok népei reménykedve figyelték a szovjet népnek és fegyveres erőinek hősies harcát. A Szovjetunióban látták azt a döntő erőt, amely képes megállítani és szétzúzni a fasiszta hordákat, megszabadítani az emberiséget a barna pestistől és megmenteni a világcivilizációt.

Az Egyesült Államok és Anglia egyezményeket kötött országunkkal a Németország elleni háborúban végrehajtandó közös akciókról. Mindenekelőtt kötelezték magukat arra, hogy még 1942-ben Nyugat-Európában egy második frontot létesítenek a német fasiszta csapatok ellen. Ha ezt a kötelezettséget teljesítették volna, akkor a háború jóval korábban véget ér, sok millió élet és rengeteg anyagi és kulturális érték megmenekül a pusztulástól. Az Egyesült Államok és Anglia kormányai azonban nem követték a Szovjetunió példáját, amely a legnehezebb körülmények közt is minden tőle telhetőt elkövetett, hogy megkönnyítse szövetségeseinek hadműveleteit és meggyorsítsa a győzelmet, ehelyett mindenféle ürüggyel halogatták a

második front ügyét. A szovjet nép, a szovjet fegyveres erők, az ellenség frontmögötti területén harcoló szovjet partizánok saját vállukon hordozták a hitlerista hordák elleni harc fő terhét.

A Szovjet Hadsereg a Barents-tengertől a Fekete-tengerig terjedő példátlan arányú ütközetekben felőrölte az ellenség erejét, s az 1943 nyarán megvívott belgorodi és kurszki ütközet után kiűzte a fasiszta hadseregeket az országból nyugat felé, hatalmas csapásokkal pusztítva az ellenség élő erejét és technikai felszerelését.

Amikor világossá vált, hogy a Szovjet Hadsereg egyedül is le tudja verni a fasiszta Németországot, és el tudja vinni a szabadságot a leigázott európai népeknek, az Egyesült Államok és Anglia 1944 júniusában csapatokat tett partra Franciaországban. De az amerikai és angol imperialisták ezután is nem annyira azzal törődtek, hogy nyugat felől offenzívát indítsanak Németország ellen, mint inkább azzal, hogy behatoljanak a Balkánra, ahol Jugoszlávia és más balkáni országok népei a szovjet fegyveres erők győzelmeire támaszkodva sikeresen harcoltak a fasiszták és cinkosaik ellen. Szövetségeseinknek ez a taktikája azzal a következménnyel járt, hogy a német parancsnokság — anélkül, hogy a szovjet frontról csapatokat vont volna el — 1944 december végén az Ardennek térségében viszonylag jelentéktelen erőkkel át tudta törni az angol—amerikai frontot, és teljes felgöngyölítéssel fenyegette az amerikai—angol csapatokat. Ekkor W. Churchill, angol miniszterelnök Sztálinhoz, a szovjet kormány elnökéhez riadt hangú levelet intézett, amelyben kérte, hogy a szovjet csapatok az angol—amerikai csapatok nehéz helyzetének megkönnyítése érdekében indítsanak újabb offenzívát a szovjet—német fronton.

Bár a Szovjet Hadsereg éppen akkor fejezte be nagy téli offenzíváját, s a fronton rendkívül kedvezőtlen volt az időjárás, Sztálin másnap, 1945 január 7-én közölte, hogy a Legfelsőbb Főparancsnokság főhadiszállása a nyugati fronton harcoló szövetségesek helyzetét figyelembe véve úgy döntött, hogy gyorsított ütemben befejezi az előkészületeket, s nem törődve az időjárással, nagy arányú támadó hadműveleteket kezd a németek ellen az egész középső fronton, legkésőbb január második felében. A szovjet csapatok már egy hét múlva megindították az offenzívát a Kárpátoktól a Baltitengerig, s ezzel rákényszerítették a német parancsnokságot, hogy csapatainak egy részét elvonja nyugatról, s így próbálja megmenteni saját keleti frontját az összeomlástól.

1945 február 22-én W. Churchill a következőket írta Sztálinnak: „A Vörös Hadsereg olyan diadallal ünnepli fennállásának huszonhetedik évfordulóját, amely határtalan elragadtatást keltett szövetségeseiben, s amely eldöntötte a német militarizmus sorsát. A

jövő nemzedékek ugyanolyan fenntartás nélkül el fogják ismerni kötelességüket a Vörös Hadsereggel szemben, mint mi, akik megértük, hogy tanúi lehettünk e nagyszerű győzelmeknek."

Az amerikai és angol katonák, ezeknek az országoknak népeivel együtt elragadtatással figyelték a Szovjet Hadsereg utolsó döntő offenzíváját, amely az Egyesült Államok és Anglia csapatainak hadműveleteivel párosulva feltétel nélküli kapitulációra kényszerítette a fasiszta Németországot. A szövetségesek közös erővel hamarosan szétzúzták az imperialista Japán fegyveres erőit is.

Az imperialista Japán legyőzéséhez óriási mértékben hozzájárult a hős kínai nép, amely hosszú éveken át harcolt a rátört japán agresszorok ellen. A Szovjetunió fegyveres erői 1945 augusztusában megsemmisítő csapást mértek az imperialista Japán Északkelet-Kínában összpontosított elitcsapataira. Ezzel teljesítették internacionális kötelességüket, s vérükkel pecsételték meg a szovjet és a kínai nép megbonthatatlan, testvéri szövetségét.

11. Példátlan hőstettet vittek véghez a Nagy Honvédő Háború éveiben a szovjet munkások, kolhozparasztok és értelmiségiek. A háborús idők bonyolult és nehéz viszonyai között gigászi munkával háborús termelésre állították át a népgazdaságot, a frontövezetből messze a hátországba evakuálták az ipari üzemeket, megszervezték a harckocsik, repülőgépek, lövegek, aknavetők és egyéb fegyverfajták tömeggyártását, s lőszerrel, felszereléssel látták el a frontot.

A Honvédő Háború éveiben a szovjet nép a szó szoros értelmében hős népnek bizonyult. Hazánk dolgozóit egyetlen törekvés hatotta át: „Mindent a frontnak, mindent a győzelemért!"

A fasiszta agresszió erőivel vívott gigászi katonai merkőzésben győzött a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban megszületett szovjet társadalmi és államrend, győzött a világ leghaladóbb ideológiája, a szocialista ideológia. A háború évei alatt ismét világosan kidomborodtak a szovjet rend előnyei a kapitalista renddel szemben. A szocialista gazdasági rendszer, a szovjet társadalom erkölcsi-politikai egysége, amelynek alapja a munkásosztály és a parasztság megbonthatatlan szövetsége, a Szovjetunió népeinek barátsága — kimeríthetetlen erőforrás volt a Szovjetunió számára.

A fasiszta Németországon és az imperialista Japánon aratott győzelem lelke és szervezője a Szovjetunió Kommunista Pártja volt. A párt legjobbjainak millióit küldte a frontra. S a párttagok katonai kötelességük odaadó teljesítésével lelkesítették a szovjet harcosokat, alakulataik és egységeik lelke voltak. A kommunisták tekintélye rendkívül megnőtt. A Szovjet Hadsereg harcosai nagy megtiszteltetésnek tekintették, ha párttagokként mehettek a harcba. A párt taglétszáma a háború éveiben a fronton szenvedett nagy veszteségek ellenére 1 600 000 fővel növekedett.

A párt a háború egész tartama alatt fáradhatatlanul magyarázta a szovjet nep Honvédő Háborújának igazságos jellegét és nemes céljait, egyesítette és irányította az egész nép erőfeszítéseit. A szovjet nép a Kommunista Pártnak, a párt Központi Bizottságának vezetésével győztesen került ki a háborúból.

12. Az emberiség sohasem fogja elfelejteni a szovjet népnek és fegyveres erőinek a Honvédő Háborúban, a fasizmus ellen viselt háborúban végrehajtott nagy harci és munkás hőstettét. A szovjet fegyveres erők azzal, hogy sok ország népét megszabadították a fasiszta rabságtól, becsülettel teljesítették felszabadító küldetésüket. A szovjet csapatok győzelmes előnyomulása egybeolvadt a hitleri Németország által megszállt országok népeinek nagy arányú nemzeti felszabadító mozgalmával. A szovjet csapatokkal együtt szívós harcot folytattak a német fasiszta hódítók ellen a csehszlovák és a lengyel hadtestek, a jugoszláv és az albán partizáncsapatok, később pedig a román és a bolgár hadosztályok is. Harci barátságukat a közös harcban közösen kiontott vér forrasztotta egybe. A fasiszta Németország leveréséhez jelentősen hozzájárultak Franciaország, Anglia, az Egyesült Államok és a hitlerellenes koalícióhoz tartozó más országok népei.

A Nagy Honvédő Háború győzelmes befejezése az imperialisták hazánk ellen indított második hadjáratának teljes összeomlását jelentette. Ez a győzelem nagy hatással volt a történelmi fejlődés további menetére. Következményeit tekintve ez a győzelem példátlanul áll a múlt felszabadító háborúi között. A német fasizmus és a japán imperializmus leverése következtében mérhetetlenül megnőtt a Szovjetunió tekintélye és a nemzetközi problémák eldöntésében betöltött szerepe.

A hitlerista megszállókat támogató reakciós erők szétzúzása számos országban létrehozta a népi demokratikus rend megteremtésének feltételeit, s hatalmas befolyással volt a gyarmati népek nemzeti felszabadító harcának kibontakozására. Ilyenformán jelentősen megnövekedtek a szocializmus és a demokrácia erői, összeszűkültek és meggyengültek az imperializmus és a reakció pozíciói.

13. Miután a szovjet nép szétzúzta a fasiszta agresszorokat, s így megvédte szabadságát és függetlenségét, ismét hozzáláthatott a kommunizmus építéséhez. A német megszállók mérhetetlen kárt okoztak a Szovjetunió gazdaságának. Lerombóltak 1710 várost, több mint 70 000 falut, felrobbantottak és felgyújtottak mintegy 32 000 ipari üzemet, használhatatlanná tettek kohóműveket, amelyek a háború előtt az acéltermelés mintegy 60 százalékát szolgáltatták, és tönkretettek bányákat, amelyekre az ország széntermelésének több mint 60 százaléka jutott. Óriási veszteségek érték a mezőgazdaságot

is. A betolakodók lerombolták és kifosztották 98 000 kolhozt, 1876 szovhozt, valamint 2890 gép- és traktorállomást. A csupán a vagyon közvetlen megsemmisítéséből eredő egész anyagi veszteség óriási összegre, 679 milliárd rubelre rúg. De a legsúlyosabb áldozat a Honvédő Háborúban a szovjet emberek millióinak elvesztése volt.

Olyan nagy veszteségek, amilyenek a szovjet társadalmat érték, még a legnagyobb burzsoá államot is messze visszavetették, és elkerülhetetlenül más imperialista államok rabságába juttatták volna. Az imperializmus politikusai és ideológusai az Egyesült Államokban és a nyugat-európai országokban arra számítottak, hogy így történik majd a Szovjetunióval is. De ezek a számítások nem váltak be.

A Szovjetunió dolgozói, dacolva az imperialista reakció minden mesterkedésével, minden olyan próbálkozásával, hogy visszavesse szocialista államunkat gazdasági fejlődésében, megszilárdították az új társadalmi rend győzelmét, biztosították további erősödését és fejlődését, s megteremtették azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik, hogy sikeresen haladjunk előre a kommunizmus felé.

IV

A SZOCIALISTA ÉPITÉS EREDMÉNYEI A HÁBORÚ UTÁNI IDŐSZAKBAN, ÉS A SZOVJET NÉP FELADATAI A KOMMUNIZMUSÉRT VÍVOTT HARCBAN

14. Ahogyan hazánk szocialista társadalmi és államrendje a háború nehéz éveiben felfedte kimeríthetetlen lehetőségeit, és a hadigazdaság megszervezését, az erőforrásoknak a győzelem kivívására való mozgósítását illetően megmutatta döntő fölényét a kapitalizmussal szemben, ugyanúgy a háború utáni években lehetővé tette hazánknak, hogy gyorsan begyógyítsa a háború okozta súlyos sebeket, helyreállítsa és továbbfejlessze a népgazdaság valamennyi ágát.

A szovjet emberek nagy erővel rövid idő alatt helyreállították az Oroszországi Föderáció, Ukrajna, Belorusszija, Litvánia, Lettország, Észtország és Moldva lerombolt gyárait, villanytelepeit, bányáit, kolhozait, gép- és traktorállomásait, szovhozait, városait és falvait. Felépültek romjaikból a legnagyobb ipari óriások — a Zaporozssztál, a Kramatorszki Gépgyár, a Sztálingrádi és a Harkovi Traktorgyár, ismét kigyulladtak a Dnyeper Erőművek, az ötéves tervek elsőszülöttjének fényei. Felépültek, megnőttek és megszépültek a hős városok: Leningrád, Sztálingrád, Szevasztopol és Odessza. S ugyanakkor új gyárak, hatalmas erőművek, bányák, új, korszerű városok és munkáslakótelepek létesültek.

A sikeresen végrehajtott negyedik és ötödik ötéves terv lehetővé tette, hogy a Szovjetunió óriási mértékben túlszárnyalja a termelés háború előtti színvonalát. A háború utáni első évtized végén, 1956-ban országunk 3,5-szer annyi ipari terméket állított elő, mint 1940-ben. 1957-ben az ipari termelés 33-szorosa az 1913. évi termelésnek. Ezen belül a termelőeszközök termelése 1913-hoz képest 74-szeresére nőtt. Különösen gyors ütemben fejlődik a szovjet gépgyártás és fémfeldolgozó ipar, amelyek teljes termelése az idén 200-szorosa lesz az 1913. évinek.

A nehézipar elsődleges, gyors fejlesztése következtében 1956-ban a termelőeszközök termelésének aránya az egész ipari termelésen belül az 1913. évi 33 százalékkal szemben több mint 70 százalék volt. Ezen az alapon vált lehetővé az, hogy egyidejűleg a közszükségleti cikkek termelését is fejlesszük. A fogyasztási cikkek termelése 1957-ben 13-szorosa lesz az 1913. évinek. Emellett bővül a fogyasztási cikkek választéka és javul a minőségük. A szovjet nép az ország ipari és technikai erejére támaszkodva évről évre teljesebben és jobban használja ki mérhetetlen gazdasági tartalékait és természeti kincseit.

Gyökeresen megváltozott mezőgazdaságunk is. A kollektivizálás előtt a Szovjetunióban nyilvántartott 25 millió kisparaszti gazdaság helyett ma korszerű technikai berendezéssel felszerelt nagyüzemi kollektív gazdaságaink vannak. 1957 elején a Szovjetunió mezőgazdaságában 1 577 000 traktor (15 lóerősre átszámítva), 385 000 gabonakombájn, 631 000 tehergépkocsi és több millió más mezőgazdasági gép működött. A szocialista átalakítás lehetővé tette, hogy a mezőgazdaságban foglalkoztatott emberek számának csökkentése mellett többszörösére növeljük a mezőgazdasági termelést. A vetésterület, valamennyi szántóföldi növényt figyelembe véve, 1913-hoz képest több mint másfélszeresére nőtt, ezen belül a búza vetésterülete csaknem kétszeresére, az ipari növényeké 2,7-szeresére, a gyapoté és a cukorrépáé 3-szorosára. De nemcsak a vetésterület növekedett. Emelkedett a földművelés színvonala, növekedett a földek terméshozama is.

Országunkban a technikai haladáshoz jelentősen hozzájárult a szovjet tudomány. A szovjet tudósok megmutatták, hogy a legbonyolultabb tudományos-műszaki feladatokat is igen rövid idő alatt meg tudják oldani. A szovjet tudósoknak a matematika, a mechanika, a fizika, a kémia és az elektronika terén elért kiváló eredményei lehetővé tették, hogy sikeresen megoldjuk az energetika, a gépgyártás, a kohászat, a rádiótechnika, az automatika és a telemechanika fejlesztésének fölöttébb bonyolult problémáit, alkalmazzuk a termelésben e legkorszerűbb technikát, és nagyhatásfokú gyártási eljárásokat dolgozzunk ki.

A Szovjetunióban 1954 óta működik a világ első atomerőműve,

s ez idő szerint folyamatban van újabb atomerőművek építése. Felépült a világ legnagyobb gyorsítója — a szovjet szinkrofazotron. A szovjet tudomány és technika óriási eredménye az interkontinentális rakéta és az elindításához szükséges eszközök megalkotása.

A nép harcos élcsapata, a Kommunista Párt által vezetett szovjet emberek hősies munkájának eredményeképpen országunk a gazdaságilag legerősebb hatalmak közé tartozik. A világ ipari termelésében a Szovjetunió részesedése az 1917. évi 2—3 százalékról napjainkig körülbelül egyötödre emelkedett. A Szovjetunió az ipari termelést tekintve európai viszonylatban az első helyre, világviszonylatban a második helyre került.

A Szovjetunió és más szocialista országok tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a kapitalizmus rákfenéitől és visszásságaitól mentes szocializmusban a termelés sokkal gyorsabban fejlődik, mint a kapitalizmusban. A Szovjetunió a szocialista rendszer előnyeire támaszkodva az egy főre eső termelés tekintetében gyorsan utoléri a legfejlettebb tőkés országokat. 1913-ban az Egyesült Államokban 13—14-szer annyi ipari termelés jutott egy főre, mint nálunk, 1937-ben 6,5-szer annyi, jelenleg pedig már csak 2,6-szer annyi jut. A szovjethatalom évei alatt tehát elmaradásunk az Egyesült Államoktól az egy főre eső ipari termelés tekintetében ötödére csökkent. Ez igazolja Leninnek azt a mélyértelmű jóslatát, hogy „olyan gyorsasággal utol fogjuk érni a többi államokat, amilyenre álmukban sem gondoltak"*

15. A szocializmus korlátlan lehetőséget tárt fel a nép anyagi és kulturális életszínvonalának emelése előtt. A szovjet társadalom háború utáni fejlődésének egyik legfontosabb eredménye az, hogy tovább növekedett a dolgozók valamennyi kategóriájának jóléte.

A Szovjetunióban a háború előtti évekhez hasonlóan nincs munkanélküliség. A Szovjetunió népgazdaságában foglalkoztatott munkások és alkalmazottak létszáma ebben az évben több mint 52,5 millió fő, vagyis az 1913. évinek több mint négyszerese. A Szovjetunióban már a szocializmus felépítésével megszűnt a munkások és parasztok zömének nehéz anyagi helyzete, ami a cári Oroszországban osztályrészük volt.

A második világháborút megelőző és a háború utáni években a munkások és alkalmazottak reálbére szakadatlanul emelkedett. Ez idő szerint a dolgozók anyagi ellátottsága — ha figyelembe vesszük az ingyenes oktatást és az ingyenes orvosi kezelést, a nyugdíjakat, segélyeket, valamint egyéb állami kedvezményeket és juttatásokat, továbbá a munkanap rövidítését — néhányszorosan túlszárnyalja az 1913. évi színvonalat. A forradalom előtti időhöz képest ugyanakkor hasonlíthatatlanul megnőtt a dolgozó parasztok reáljövedelme is.

* Lenin Művei. 33. köt. Szikra 1953. 390. old.

Az utóbbi években felemeltük a kiskeresetű munkások és alkalmazottak munkabérét, jelentősen növeltük a dolgozók öregségi és rokkantsági nyugdíját, növeltük a terhességi és szülési szabadság tartamát, megszüntettük a közép- és főiskolai tandíjat. A nép fogyasztása országszerte növekedett. A szovjet emberek jobban táplálkoznak, jobban öltözködnek, kulturáltabban élnek, mint néhány évvel ezelőtt.

A szocialista forradalom megszüntette a vagyonos osztályok műveltségi monopóliumát. Rég elmúlt az az idő, amikor a dolgozó emberek tudatlanok és műveletlenek voltak. Az országban minden szükséges feltételt megteremtettünk ahhoz, hogy a gyermekek és a fiatalok középiskolákban, illetve főiskolákon tanuljanak. Ez idő szerint több mint 50 millióan vesznek részt az oktatás különféle formáiban. A főiskolákon és technikumokon az 1913. évi 182 000-rel szemben több mint 4 millió diák tanul.

A háború utáni években szüntelenül gyarapszik a szovjet társadalom szellemi gazdagsága. A fellendülés és virágzás útján van az irodalom és a művészet, amely visszatükrözi a kommunizmust építő szovjet ember gazdag szellemi arculatát, magas eszmeiségét és humanizmusát, s fontos szerepet tölt be a dolgozók kommunista nevelésében.

Felmérhetetlenül megnövekedett a munkások és parasztok termelési, műszaki-tudományos és gyakorlati tapasztalata. Az ország népgazdaságában ez idő szerint több mint 6 millió főiskolát, illetve technikumot végzett szakember dolgozik, míg 1913-ban 200 000-re sem rúgott az ilyen szakemberek száma. A főiskolákon és a tudományos intézetekben most 240 000 tudományos munkatárs dolgozik — majdnem 24-szer annyi, mint a cárizmus idején.

Az ország csupán 1957-ben több mint 770 000 főiskolai, illetve technikumi végzettségű szakembert kapott. A főiskolai szakemberképzés a forradalom előtti időszakhoz képest 21-szeresére növekedett. A káderképzés ilyen ütemű növekedésére nincs példa egyetlen kapitalista országban sem. Ezt a körülményt még a Szovjetunió rosszakarói is elismerik. A nagyszámú képzett tudományos és műszaki káder lehetővé teszi, hogy a tudomány és a technika legbonyolultabb problémáit gyorsabban oldjuk meg, mint akár a leggazdagabb tőkés országok.

Gyökeresen megjavult a lakosság orvosi ellátása. A forradalom előtti Oroszországban 10 000 lakosra jutott egy orvos, a Szovjetunióban pedig ez idő szerint 10 000 lakosra már 17 orvos jut (több mint az Egyesült Államokban); a kórházi ágyak száma 10 000 lakosra számítva 13 volt, most pedig 70. A lakosság orvosi ellátása ingyenes. Betegség esetén a munkások és alkalmazottak táppénzt kapnak.

A tömegek életszínvonalának emelkedése és a hatékony szovjet egészségvédelmi rendszer következtében számottevően javult a lakosság egészségi állapota és csökkent a halandóság. A cári Oroszországban a halandóság több mint kétszer akkora volt, mint az Egyesült Államokban és Angliában, s másfélszer akkora, mint Franciaországban, most viszont a halandóság színvonala a Szovjetunióban jóval alacsonyabb, a természetes szaporulat pedig nagyobb, mint ezekben az országokban. A Szovjetunióban a lakosság átlagos életkora a forradalom előtti időkhöz képest igen sokat növekedett.

Szépülnek városaink és falvaink. A városi lakásállomány az első világháború, a polgárháború és különösen a második világháború által okozott óriási pusztítások ellenére 1913-hoz képest 1956-ig 3,7-szeresére nőtt. Emellett a dolgozók lakbérre fordított kiadásainak aránya az 1917 előtti időszakhoz képest ötödére vagy még ennél is kevesebbre csökkent. A forradalom előtti Oroszországban a munkások ugyanúgy, mint manapság a tőkés országokban, keresetüknek egyötödtől—egyharmadig terjedő részét fordították lakbérre, ma viszont a Szovjetunióban a lakbérkiadások átlagosan körülbelül huszadrészét jelentik a munkáscsalád költségvetésének.

A szovjet állam óriási összegeket fordít különféle segélyek, nyugdíjak, ösztöndíjak, ingyenes szanatóriumi és üdülési beutalások, az ingyenes alsó-, közép- és felsőfokú oktatás, az ingyenes orvosi ellátás stb. finanszírozására. Ezeknek a juttatásoknak és kedvezményeknek az összege csupán 1956-ban 169 milliárd rubel volt. 1957-ben a lakosságnak nyújtott juttatások és kedvezmények összege legalább 192 milliárd rubelre emelkedik.

A népgazdaság rohamos fejlődésében, a szovjet nép anyagi jólétének és kulturális színvonalának szakadatlan emelkedésében a szocializmus óriási ereje, a kapitalizmussal szembeni fölénye nyilvánul meg. Hazánk nemzeti jövedelme jóval gyorsabban növekszik, mint a tőkés országoké, s teljes egészében a dolgozók érdekeinek megfelelően kerül elosztásra: háromnegyede jut a dolgozók egyéni fogyasztására, míg a tőkés országokban a nemzeti jövedelemnek több mint a felét a kizsákmányoló osztályok sajátítják el.

A Szovjetunióban nincsenek gazdaságilag elmaradott és politikailag jogfosztott nemzeti „végvidékek", mint annak idején a cári Oroszországban, hanem egyenjogú szövetségi és autonóm köztársaságok, nemzeti területek, körzetek és kerületek vannak, amelyek fejlett iparral és nagyüzemi kollektív, szocialista mezőgazdasággal rendelkeznek. Óriási változások mentek végbe a korábban elnyomott népek kultúrája terén is. Ezek a népek felvirágoztatták kultúrájukat, s még olyan népek is, amelyeknek a múltban saját ábécéjük sem volt, most részt vesznek a tudomány és a technika fejlesztésében.

megteremtették gazdag, formájában nemzeti, tartalmában szocialista művészetüket és kultúrájukat.

Az elnyomás, az osztály- és nemzeti elnyomás minden néven nevezendő formájának megszüntetése a szocializmus óriási vívmánya. A szovjet emberek társadalmi és személyi jogaikat, valamint állampolgári kötelezettségeiket illetően nemre és nemzetiségre való tekintet nélkül mindannyian egyenlők.

16. A szocializmus első foka a kommunista társadalomnak, amelynek felépítése a munkásosztály és valamennyi dolgozó harcának végső célja.

„Amikor megkezdjük a szocialista átalakításokat — mondta Lenin —, világosan ki kell tűznünk magunk elé a célt, amely felé ezek az átalakítások végső fokon irányulnak, nevezetesen annak a kommunista társadalomnak a megteremtését, amely nem szorítkozik csupán a gyárak, a föld, a termelési eszközök kisajátítására, nem szorítkozik csupán a termelés és a termékelosztás szigorú nyilvántartására és ellenőrzésére, hanem tovább is megy annak az elvnek megvalósítása felé: mindenkitől képességei szerint, mindenkinek szükségletei szerint"*.

A szocializmus biztosítja a társadalomban élő emberek növekvő szükségleteinek mind teljesebb kielégítését, ugyanakkor azonban még nem mentes a múlt csökevényeitől. A szocialista termelőerők még nem olyan fejlettek, a munka termelékenysége még nem olyan magas, hogy létrejöjjön az anyagi javak bősége és a társadalom megvalósíthassa a kommunizmus elvét. Még vannak bizonyos ellentmondások a lakosság növekvő szükségletei és e szükségletek kielégítésének eddig elért lehetősége között. Ezek az ellentmondások a kommunizmus anyagi-technikai bázisának szakadatlan fejlesztése és tökéletesítése útján oldódnak majd meg.

A szocializmusban folyik az emberek átnevelése, valamennyi munkaképes állampolgár ránevelése az alkotó, elvtársias, kollektív munkára, az állampolgárok megszabadítása a kizsákmányoló rendszer által meghonosított nézetektől és szokásoktól, a kapitalizmus csökevényeitől. Ennélfogva a munka, ami a teljes kommunizmusban minden embernek nemcsak kötelessége, hanem élvezettel végzett elsőrendű életszükséglete is lesz — a szocializmusban még elsősorban létfenntartási eszköz. Ezért a szocializmusban a termékelosztás nem a szükségletek szerint történik, hanem az egyes ember által a társadalomnak végzett munka mennyisége és minősége szerint.

A szocializmus alapján a szovjet társadalomnak minden feltétele megvan ahhoz, hogy sikeresen haladjon előre — a kommuniz-

* Lenin Művei 27. köt. Szikra 1952. 115. old.

mus felé. Mindenekelőtt a szocializmusban fejlődik és növekszik a fogyasztási cikkek bőségének eléréséhez szükséges anyagi-termelési bázis. Ilyen bázis a városi és a falusi nagyüzemi gépi termelés, amely az egész ország villamosításán, a termelés komplex gépesítésén és automatizálásán, a termelési folyamatok sokoldalú kémizálásán, az atomenergiának a fontosabb népgazdasági ágakban történő széleskörű felhasználásán alapul. A szocializmus emellett biztosítja a szakadatlan technikai haladást és valamennyi dolgozó kulturális-műszaki színvonalának megfelelő emelkedését.

A szocializmus viszonyai között a milliós néptömegek alkotó aktivitása a szocialista versenyben jut kifejezésre, amely a gazdaság további fellendítésére, a korszerű technikának valamennyi népgazdasági ágban történő széleskörű alkalmazására, a hatodik ötéves terv határidő előtti teljesítésére irányul. A párt a szocialista verseny további fejlesztésére buzdítja a dolgozókat, mert ez biztos záloga hazánk újabb sikereinek a kommunizmus felé való győzelmes előrehaladása útján.

17. A kommunista társadalom felépítése hazánkban ma már nem távoli, hanem közvetlen gyakorlati célja a szovjet emberek és vezető erejük, az SZKP egész mostani tevékenységének.

A szovjet nép előtt most teljes nagyságában áll az a magasztos feladat, hogy megteremtse a kommunizmus anyagi-technikai bázisát, s az egy főre eső termelés tekintetében történelmileg rövid idő alatt utolérje és túlszárnyalja a legfejlettebb tőkés országokat.

Az e feladat megoldásáért vívott harcban fontos állomás volt az SZKP XX. kongresszusa. A kongresszus mélyrehatóan elemezte a nemzetközi és a belső helyzetet, alkotóan vetette fel és oldotta meg a marxista-leninista tudomány több igen fontos, a jelenlegi szakaszban a társadalmi fejlődés útjainak és távlatainak megértése szempontjából elsőrendű jelentőségű problémáját. A kongresszus fő feladatként megállapította: „Teljes állhatatossággal kell folytatni a harcot azért, hogy békés gazdasági verseny útján történelmileg igen rövid idő alatt megoldjuk a Szovjetunió előtt álló fő gazdasági feladatot — a szocialista gazdasági rendszer előnyeire támaszkodva az egy főre jutó termelés tekintetében utolerjük és túlszárnyaljuk a legfejlettebb tőkés országokat"*.

A kongresszus konkrét programot adott határozataiban a kommunista építés jelenlegi szakaszára vonatkozóan. A hatodik ötéves terv a feladatokkal kapcsolatban előírja, hogy a nehézipar elsősorban történő fejlesztése, a szakadatlan technikai haladás és a munkatermelékenység emelése alapján biztosítani kell valamennyi nép-

* Az SZKP XX. kongresszusa (1956 február 14—25). Szikra 1956. 555. old.

gazdasági ág további hatalmas arányú növekedését, meg kell valósítani a mezőgazdasági termelés gyors fellendítését, s erre támaszkodva el kell érni a szovjet nép anyagi jólétének és kulturális színvonalának újabb jelentős emelkedését.

Az SZKP XX kongresszusán hozott határozatok sikeres megvalósítása, a kommunizmus felé való következetes előrehaladás szempontjából rendkívül nagy jelentőségű az ipar és az építőipar irányításának a párt és a kormány által végrehajtott átszervezése. Ez az átszervezés alkotó továbbfejlesztése a gazdaság irányításában alkalmazott demokratikus centralizmus leninі elvének. Az átszervezés lehetővé teszi a népgazdaság központi állami irányításának jobb összekapcsolását a helyi szervek szerepének és kezdeményezésének növelésével, s ugyanakkor fokozza a tömegek aktivitását. Az irányítás átszervezése a gazdasági kérdések megoldása során kiküszöböli a hatásköri korlátokat, s megkönnyíti a gazdasági körzetek gazdaságának komplex fejlesztését, a termelés szakosítását, körzeten belüli és körzetközi kooperálását.

Az ipar és az építőipar irányításának új rendszere fokozza a helyi és a központi vezető káderek felelősségérzetét, közelebb viszi a vezetést a termeléshez, kiküszöböli az adminisztratív apparátus fölösleges láncszemeit, erősíti a tudomány és a termelés kapcsolatát, lehetővé teszi a tudósoknak és a technikusoknak, hogy kutatásaik eredményeit bátrabban vigyék át az ipar és a mezőgazdaság gyakorlatába. Mindez együttvéve lehetővé teszi, hogy felszínre hozzuk a szocialista gazdaság óriási belső tartalékait, s jobban kihasználjuk ezeket a tartalékokat és természeti kincseket a nép érdekében, a kommunizmus felé való előrehaladás meggyorsítása érdekében.

Az utóbbi három év folyamán (1954—1956-ban) jelentős intézkedéseket tettünk a mezőgazdaság gyors fellendítése céljából. Különösen fontosak ezek közt a párt és a kormány következő határozatai: a szűz- és parlagföldek hasznosításáról, a kolhozoknak, valamint a gép- és traktorállomásoknak vezető káderekkel és szakemberekkel való megerősítéséről, a mezőgazdasági tervezés új rendjéről, a mezőgazdasági termékek begyűjtési és felvásárlási árának emeléséről, a kolhozparasztok számára havi előleg folyósításáról. Ezek az intézkedések felszabadították a helyi kezdeményező kedvet, fokozták a kolhozok és a kolhozparasztok anyagi érdekeltségét a mezőgazdasági termelés növelésében; és biztosították az első nagy sikereket a mezőgazdaság további nagyarányú fellendítésével kapcsolatos feladat megoldása terén.

A szovjet nép nagyszerű hőstette volt a szűz- és parlagföldek hasznosítása. Százezrek özönlöttek a szűzföldekre. Két év alatt csupán a Komszomol révén több mint 350 000 fiatal hazafi utazott a

szűzföldekre. Kazahsztán, az Urál, Szibéria és a Volgamellék lakatlan sztyeppéin az új szovhozok, az új gép- és traktorállomások százai létesültek. Vasúti szerelvények szakadatlanul ontották kelet felé a traktorokat, kombájnokat és egyéb technikai felszerelést. Három év alatt 35,9 millió hektár szűz- és parlagföldet hasznosítottunk, az ország vetésterülete ez alatt az idő alatt csaknem 38 millió hektárral növekedett, s 1956-ban majdnem elérte a 195 millió hektárt. A szűz- és parlagföldek hasznosítása következtében az ország 1956-ban további több mint egymilliárd pud árugabonát kapott, s ugyanakkor jelentősen növekedett az állattenyésztéshez szükséges takarmány termelése. A szűzföldek hasznosítását a legközelebbi években is folytatni fogjuk, s ezzel tovább növeljük az ország gabonatermését.

A párt az élenjáró kolhozok tapasztalataira és eredményeire támaszkodva azt a merész felhívást intézte a szocialista mezőgazdaság dolgozóihoz, hogy már a legközelebbi években érjék utol az Egyesült Államokat a tej, a vaj és a hús egy főre jutó termelése tekintetében.

Ez a felhívás milliók alkotó energiájának újabb hatalmas hullámát indította el. Erről tanúskodik az a körülmény, hogy az idén a kolhozokban és a szovhozokban ugrásszerűen emelkedett az állati termékek termelése. A termelés növekedése lehetővé tette, hogy az idén jóval több állati terméket gyűjtsünk be, mint tavaly. 1957 szeptember 1-ig húsból 624 000 tonnával, vagyis 38 százalékkal, tejből 2 419 000 tonnával, vagyis 19 százalékkal gyűjtöttünk be többet, mint tavaly.

Az állati termékek termelésének és begyűjtésének ilyen növekedési üteme alapján bízvást mondhatjuk, hogy a főbb állati termékek egy főre eső termelése tekintetében rövid idő alatt utolérjük az Egyesült Államokat, s ezzel jelentősen emelhetjük a nép fogyasztásának színvonalát.

A kolhozok és a szovhozok árutermelésének növekedése lehetővé tette, hogy a szovjet állam 1958-tól kezdve megszüntesse a kolhozparasztok, a munkások és alkalmazottak gazdaságai után teljesített kötelező beadást.

Tovább folytatjuk a szűz- és parlagföldek művelés alá vételét, növeljük a vetésterületet, fokozzuk a terméshozamot, javítjuk a föld hasznosítását az ország minden vidékén, növeljük az állatállományt és annak hozamát, emeljük a munka termelékenységét, és csökkentjük a mezőgazdasági termelés önköltségét a komplex gépesítés megvalósítása alapján — ezek a mezőgazdaság fejlesztésének fő feladatai a kommunizmus építésének mai szakaszában.

Ismeretes, hogy az ipari és mezőgazdasági termelés fokozásának, az anyagi jólét növelésének fő forrása a munka termelékenységének emelkedése. A hatodik ötéves terv az iparban a munkaterme-

lékenységnek legalább 50 százalékos emelését, az önköltségnek legalább 17 százalékos csökkentését írja elő. Mindez lehetővé teszi, hogy a munkások és alkalmazottak reálbérét mintegy 30 százalékkal, a kolhozparasztok pénz- és természetbeni jövedelmét pedig legalább 40 százalékkal emeljük.

Az utóbbi évek folyamán országunkban végrehajtottuk az ünnep- és szabadnap előtti munkanap két órával való megrövidítését, s egyes munkáskategoriák és a serdülők munkanapját hat órára csökkentettük. A termelésnek a legfejlettebb technikán és a jobb szervezésen alapuló szakadatlan tökéletesítése, a munka technikai felszerelésének további fokozása és a munkatermelékenység további emelése lehetővé teszi, hogy a hatodik ötéves terv folyamán a munkások és az alkalmazottak számára fokozatosan bevezessük a hétórás munkanapot, s ezzel újabb időt szabadítsunk fel a szovjet ember sokoldalú fejlődése érdekében.

Bár a Szovjetunióban nagyarányú lakásépítés folyik, a háború utáni években a lakásszükségletet korántsem tudtuk kielégíteni. Ez azzal magyarázható, hogy a városi népesség az ország iparosítása folytán óriási mértékben megnövekedett, továbbá az is közrejátszott, hogy a második világháború hallatlan rombolást végzett ipari, közés lakóépületeinkben, s elsősorban az ipart kellett helyreállítanunk. A dolgozók lakásviszonyainak javítása elsőrendű feladat. A hatodik ötéves terv időszakában állami költségen vagy állami támogatással összesen több mint 328 millió négyzetméter lakóterületnek megfelelő lakóház épül fel, ami kétszerese az ötödik ötéves terv idején épített lakóterületnek. A párt és a kormány feladatul tűzte ki, hogy a legközelebbi 10—12 év folyamán véget kell vetni a lakáshiánynak országunkban. E feladat megoldása a párt és a kormány egyik fő gondja.

18. A szovjet állam, amely a demokrácia legmagasabb rendű formáját a nép demokráciáját testesíti meg, szakadatlan fejlődésben van, együtt fejlődik a néptömegek szüntelenül fokozódó politikai és társadalmi aktivitásával. A szovjethatalom választott szerveiben — a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Legfelsőbb Szovjetjében, a szövetségi és autonóm köztársaságok legfelsőbb szovjetjeiben, valamint a helyi szovjetekben összesen több mint másfélmillió képviselő működik, akik mindannyian a szocialista ipar és mezőgazdaság dolgozói, a tudomány és a kultúra művelői vagy állami és társadalmi szervezetek munkatársai közül kerülnek ki. A szovjethatalom szervei a választók állandó, mindennapos segítségére támaszkodva dolgoznak. 1956-ban a helyi szovjetek mellett több mint 240 000 állandó bizottság működött, mintegy 1,5 millió dolgozó részvételével.

A szovjet rend igazi demokratizmusának meggyőző bizonyítéka az, hogy a tömegek tevékenyen részt vesznek a politikai, a gazdasági és a kulturális élet legfontosabb kérdéseinek megvitatásában és eldöntésében. Az ipar és az építőipar irányításának további tökéletesítését megvitató gyűléseken több mint 40 millió dolgozó vett részt. Sok olyan törvényjavaslatot, amely nagy jelentőségű a nép élete szempontjából, csak országos megvitatás után fogadnak el. Törvényeink a milliós tömegek kollektív bölcsességét és kollektív tapasztalatát, a tömegek akaratát testesítik meg. A párt és a kormány állandóan tanácskozik a néppel, amikor a kommunista építés időszerű kérdéseit kell eldönteni. A néptömegek a szocializmus viszonyai között az új élet öntudatos, aktív építőiként lépnek fel.

A szövetségi köztársaságok gazdaságának és kultúrájának fejlődése, a kommunista építés újabb feladatai megkövetelték, hogy a gazdaság irányítása terén jelentősen bővítsük a szövetségi köztársaságok jogkörét. Sok olyan üzemet és egész iparágat, amely eddig országos szervek hatáskörébe tartozott, a szövetségi köztársaságok közvetlen irányítása alá helyeztünk; bővítettük a szövetségi köztársaságok jogkörét a gazdaság állami tervezése és finanszírozása, a bírósági és közigazgatási tevékenység, valamint a kulturális építés terén. Mindezek a fontos intézkedések még nagyobb lehetőségeket nyújtanak arra, hogy a Szovjetunió valamennyi köztársaságának és népének kezdeményezése és alkotó ereje kibontakozzék, s megszilárdítják a Szovjetunió népeinek barátságát és testvéri együttműködését.

A Kommunista Párt következetesen harcol és fog harcolni a néptömegeknek az állam igazgatásába, a gazdasági és a kulturális építés irányításába való még fokozottabb bevonásáért, a bürokratizmus ellen, a közigazgatási-adminisztratív apparátus csökkentéséért. A párt arra törekszik, hogy növekedjen a szocialista állam valamennyi szervének, a dolgozók valamennyi tömegszervezetének — a szovjeteknek, a szakszervezeteknek, a Komszomolnak stb. — szerepe és aktivitása. Erélyesen küzd a munka és a társadalmi tulajdon olyan felfogása ellen, amely összeegyeztethetetlen a szocializmussal, s mozgósítja a közvéleményt a burzsoá erkölcs mindennemű megnyilvánulásának leküzdésére.

A szocialista demokratizmus egyik igen fontos megnyilvánulási formája a bírálat és az önbírálat. A párt és a szovjet nép a bírálat és az önbírálat segítségével tárja fel és küzdi le a szocialista társadalom életében mutatkozó fogyatékosságokat, és gyorsítja meg a szocialista társadalom előrehaladását.

A történelem tapasztalatai azt tanítják, hogy a nép kezében az új, szocialista társadalom megteremtésének legfőbb eszköze a

proletárdiktatúra állama. A szovjet társadalomnak a mai viszonyok közt még szüksége van erős népi államra, hogy megvédje a szocializmus vívmányait a külső ellenségekkel szemben és irányítsa a kommunizmus építését.

A kommunizmus az egész emberiség fényes holnapja. A kommunizmus felépítése a Kommunista Párt végső célja.

A kommunista társadalom viszonyai közt teljesen eltűnnek az osztálykülönbségek, megvalósul a termelőeszközök egyseges, kommunista tulajdona, s a legfejlettebb technika alapján fejlődő társadalmi termelés teljes mértékben ki fogja elégíteni a társadalom minden tagjának szükségleteit.

„A kommunizmus — tanitotta Lenin — a kapitalizmussal szemben az önkéntes, a tudatos, az egyesült, a modern technikát felhasználó munkások magasabbfokú munkatermelékenységét jelenti"*.

Az embereknek a kommunizmusban minden lehetőségük meglesz fizikai és szellemi képességeik messzemenő fejlesztésére. Megszűnnek a szellemi és a fizikai munka, a falu és a város közti lényeges különbségek. Mindenki képességei szerint fog dolgozni, a javakból szükségletei szerint fog részesedni, s a munka öröm lesz az ember számára.

A kommunista társadalom további sikeres építésének elengedhetetlen feltétele a Kommunista Párt vezetése, szilárd egysége és a tömegekkel való kapcsolata.

V

A KOMMUNISTA PÁRT — A SZOVJET NÉP VEZÉRE, GYŐZELMEINEK LELKESÍTŐJE ÉS SZERVEZŐJE

19. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom, a szocializmus és a kommunizmus győzelmes építésének gazdag tapasztalata meggyőzően bizonyítja, hogy a munkásosztály élcsapatának a Kommunista Pártnak vezető szerepe döntő feltétele annak, hogy a munkásosztály teljesítse történelmi küldetését — a kapitalizmus megdöntését, s az új, kommunista társadalom megteremtését.

Olyan párt nélkül, amely egyesíti soraiban a munkásosztály a nép legjobb, bátor, hős és önfeláldozó elemeit olyan párt nélkül amelyet erőssé tesz marxista-leninista elmélete, sorainak acélos egy-

* Lenin Művei, 29. köt. Szikra 1953. 496. old.

sége, a nagy néptömegekkel való szoros, megbonthatatlan kapcsolata, ilyen párt nélkül a munkásosztály nem győzhet.

Olyan párt nélkül, amely nagy erkölcsi tekintélynek örvend, amely élvezi a dolgozók tíz- és százmillióinak szeretetét, bizalmát és tiszteletét, amelyet a dolgozók készek utolsó leheletükig követni a harcba, s amelynek jelszavait, kezdeményezéseit és politikáját a dolgozók támogatják — ilyen nagy párt nélkül, amelyet Lenin alapított és nevelt, Oroszország munkásai és parasztjai nem tudták volna megdönteni a cárizmust, megdönteni az oroszországi kapitalizmust, kivívni és megtartani a szovjethatalmat — a munkásosztály diktatúráját, nem tudták volna visszaverni a belső ellenforradalom és a külföldi intervenciósok, az imperialista agresszorok. elkeseredett rohamait.

Csakis a marxizmus-leninizmus biztos iránytűje után igazodó, s az egész szovjet népet egyetlen nagy cél felé vezető Kommunista Párt irányításával építhettük fel a szocialista társadalmat a Szovjetunióban. E világtörténelmi jelentőségű feladat megoldása objektíve a haladó emberiség élére állította a szovjet népet.

A leninizmus azt tanítja, hogy minél bonyolultabbak, minél nehezebbek és nagyszerűbbek a megoldásra váró feladatok, minél mélyrehatóbb a forradalmi átalakulás, annál nagyobb tömegeket kell mozgósítani, talpra állítani, megszervezni, lelkesíteni és a győzelem akarásával áthatni. Az Októberi Szocialista Forradalom éppen azért a legnagyobb valamennyi forradalom közt, mert a világtörténelemben először volt hivatva megvalósítani a nagy néptömegek életének legmélyrehatóbb, legnehezebb, forradalmi átalakítását. S ezeket a dolgozó tömegeket, élükön a munkásosztállyal, fel kellett világosítani, nevelni kellett, meg kellett mozgatni és vezetni kellett a nagy harcba a szabadságért, a társadalom szocialista átalakításáért, a legigazabb ügyért, az egész nép boldogságáért, a kommunizmusért. Ezt valósította és valósítja meg a mi nagy pártunk, a kommunisták pártja.

Lenin már a kilencszázas évek elején, pártunk tevékenységének hajnalán azt mondta: „Adjatok nekünk egy forradalmárokból álló szervezetet — és kiforgatjuk sarkából Oroszországot!"* A lenini párt soraiban mindössze 240 000 bátor forradalmár volt, amikor a párt 1917 októberében rohamra vitte a munkás-paraszt tömegeket a kapitalizmus ellen. A Szovjetunió Kommunista Pártja ma már hatalmas politikai hadsereg, amelynek körülbelül nyolcmillió tagja és tagjelöltje van.

Lenin, valamint követői és harcostársai a Kommunista Pártot

* Lenin Művei. 5. köt. Szikra 1953. 487. old.

mint új típusú pártot, a marxizmus sziklaszilárd eszmei alapján, az erősödő orosz forradalmi munkásmozgalomra és a nemzetközi munkásmozgalom egész történelmi tapasztalatára támaszkodva hozták létre. Lenin ezzel kapcsolatban 1920-ban a következőket írta: „A marxizmust, mint az egyedül helyes forradalmi elméletet, Oroszország valóban *kikínlódta* magának, félszázados hallatlan kínszenvedés és áldozatok, példátlan forradalmi hősiesség, hihetetlen energia és önfeláldozó kutatás, tanulás, gyakorlati kipróbálás, csalódások és ellenőrzés, Európa tapasztalatainak ellenőrzése és azoknak a mieinkkel való összehasonlítása árán jutott hozzá"*.

Dicső kommunista pártunk a cári despotizmus, önkény és erőszak hihetetlenül nyomasztó körülményei közt, megszámlálhatatlan áldozatot hozva, dicső győzelmeken és ideiglenes vereségeken át haladva nagy tettekkel bizonyította be, hogy tántoríthatatlanul hű a kommunista vörös zászlóhoz, a marxista-leninista tanításhoz, határtalanul hű népéhez, a nemzetközi munkásmozgalomhoz, a proletár nemzetköziség szent elveihez.

Ez a forrása pártunk erejének és sikereinek, ezért szeretik és tisztelik a Szovjetunió munkásai, parasztjai és értelmiségi dolgozói, az egész világ becsületes és haladó emberei. Ezt a tiszteletet és szeretetet soha senki sem tudja megingatni.

Nem véletlen, hogy a munkások és parasztok éppen a forradalom, a polgárháború és a Honvédő Háború legnehezebb időszakaiban özönlöttek a legnagyobb számban kommunista pártjukba. Így történt a Nagy Október küszöbén, amikor a kapitalizmus elleni döntő harcba kellett menni. Így történt a polgárháború egyik legválságosabb pillanatában, 1919 októberében, amikor a párthét alkalmával 200 000 munkás és paraszt lépett be a pártba. Lenin halála súlyos vesztesége volt a pártnak és a népnek. S Lenin halálakor 240 000 kiváló munkás lépett be pártjába, hogy segítsen végrehajtani a lenini útmutatásokat. A sztálingrádi nagy csata idején, 1942 szeptembertől 1943 február 1-ig 832 000 munkás és paraszt lépett be a kommunista pártba. Ebben a népnek pártja, a kipróbált szervező és vezető iránti bizalma, a párt és a nép megbonthatatlan kapcsolata jut kifejezésre a szocializmusért vívott harc legnehezebb pillanataiban.

A Szovjetunió szocialista építésének történelmi tapasztalatai arra tanítanak, hogy a szocialista társadalom felépítése és fejlesztése bonyolult folyamat, amely sok nehézség és ellentmondás leküzdésével, a megdöntött osztályok ellenállásának megtörésével, a

* Lenin Művei. 31. köt. Szikra 1951. 10. old.

régi szokások, erkölcsök, kispolgári és burzsoá antiszocialista tendenciák legyőzésével kapcsolódik egybe.

A szovjet nép csakis azért küzdhette le sikeresen az útjában felmerült roppant nehézségeket és csak azért győzhetett, mert van harcedzett proletár élcsapata, kommunista pártja, amely tud bátran előre nézni, s helyesen, tudományosan értelmezi és alkalmazza az új társadalom építésének és fejlődésének törvényeit.

20. A szocializmus és a kommunizmus építése maguknak a néptömegeknek a műve. A munkások, parasztok és értelmiségiek millióinak alkotó erőfeszítéseit a kommunista párt fogja össze és irányítja a közös nagy cél felé. A párt az alapszervezetek révén, a pártot a tömegekkel összekötő hajtószíjak: a városi és falusi dolgozók összességét képviselő szovjetek, a majdnem minden munkást és alkalmazottat egyesítő szakszervezetek, a parasztokat és a kisiparosokat átfogó szövetkezetek, a soraiban mintegy 20 millió ifjút és leányt egyesítő Komszomol, valamint a dolgozók különféle egyéb társulásai és szervezetei révén hatást gyakorol a szovjet nép életének minden területére, irányítja a gazdasági és kulturális építés minden ágát.

S ma is, a szocializmus építésének betetőzése és a szocializmusból a kommunizmusba való fokozatos átmenet idején a kommunista párt tömöríti, szervezi, neveli, lelkesíti a szovjet népet, a kommunista párt vezeti előre újabb győzelmek felé. A kommunista párt a nép egész építő tevékenységének lelke, a kommunista társadalom nagy építőmestere. Ezért az, aki az egyik vagy a másik területen, akarva vagy nem akarva gyengíteni próbálja a kommunista párt vezető szerepét, a kommunizmus ellenségeinek segít.

Annak, hogy a kommunista párt eredményesen vezethesse a néptömegeket, igen fontos feltétele a párt eszmei és szervezeti egysége. A Szovjetunió Kommunista Pártja egész sokesztendős története folyamán állandóan harcolt az egységért, az antimarxista csoportok és irányzatok frakciós tevékenysége és a pártfegyelem bomlasztására törekvő anarchista elemek ellen.

A kommunista párt azért tudta vezetni az országunkban a szocializmusért folyó világtörténelmi jelentőségű harcot, s azért tudta biztosítani a győzelmet ebben a harcban, mert engesztelhetetlen ellensége a marxizmus-leninizmustól idegen mindenfajta revizionista, szektás és dogmatikus nézetnek. A párt leleplezte és szétzúzta az olyan ellenséges irányzatokat, mint a mensevizmus, az eszer irányzat, a trockizmus, a jobboldali elhajlás, a burzsoá nacionalizmus stb. Ezek leküzdése nélkül elképzelhetetlen lett volna mind a politikai hatalom kivívása, mind a szocialista társadalom felépítése.

„... Oroszországban — írta Lenin — *sokszor* voltunk olyan nehéz helyzetben, hogy a szovjetrendszer *biztosan* megbukott volna, ha a mensevikek, a reformisták, a kispolgári demokraták megmaradtak volna pártunkban"*.

1920-ban Lenin azt írta, hogy a régi társadalom erői és hagyományai ellen nem harcolhatunk sikeresen, ha nincs acélos, harcedzett, szigorúan fegyelmezett és központosított párt. Amikor a pártellenes elemek a párton belül ragaszkodtak a frakciók és csoportosulás szabadságához, tagadták a vezetőkre és az egyszerű párttagokra egyaránt kötelező pártfegyelmet, a X. kongresszus határozatot hozott a pártegységről, s ebben felhatalmazta a Központi Bizottságot, hogy „fegyelemsértés vagy a frakciózás felújítása, illetve megtűrése esetén alkalmazza a pártbüntetés minden formáját, beleértve a pártból való kizárást is, a KB tagjaival szemben pedig a póttaggá való visszaminősítést, sőt, mint végső rendszabályt, a pártból való kizárást"**.

A kommunista párt és az egész szovjet nép egyhangúlag elítélte Malenkov, Kaganovics, Molotov és a hozzájuk csatlakozott Sepilov pártellenes csoportjának szakadár, frakciós tevékenységét. Ez a párttól és néptől elszakadt pártellenes csoport fellépett a XX. pártkongresszus irányvonala ellen, pártunknak a nemzetközi feszültség enyhítésére irányuló irányvonala ellen, a dolgozók életszínvonalának emelését szolgáló valamennyi újabb intézkedés ellen, a szűzföldek művelés alá vétele ellen, ellenezte annak a felhívásnak a kiadását, hogy az állati termékek termelése tekintetében érjük utól az Egyesült Államokat, ellenezte az iparigazgatás átszervezését és egyéb fontos intézkedéseket.

A pártellenes csoport egyhangú elítélése újra bebizonyította, hogy az ellenséges, antagonisztikus osztályok megszüntetésével országunkban kialakult a szocialista társadalom olyan erkölcsi-politikai egysége, amely mellett a pártban és a nép körében nem számíthat támogatásra semmiféle pártellenes csoport, bármilyen lobogó alatt jelentkezik is.

A Szovjetunió Kommunista Pártja nem ingadozott akkor, amikor harcot kellett indítani a Sztálin személye körül kialakult kultusz ellen, amely sokat ártott a párt tevékenységének és a kommunista építés ügyének, s amikor el kellett ítélni Sztálinnak a tevékenysége utolsó időszakában elkövetett hibáit, hogy effajta hibák

---

* Lenin Művei. 31. köt. Szikra 1951. 395. old.

** Az SZKP kongresszusainak, konferenciáinak és központi bizottsági plénumainak határozatai. I rész. Szikra 1954. 616. old.

a jövőben ne ismétlődhessenek meg. A párt élesen megbírálta a pártélet lenini normáinak megsértését, a kollektív vezetés és a párton belüli demokrácia lenini elveitől való eltérést, a szocialista törvényesség megsértését. E hibák megszüntetése erősítette pártunkat, még jobban növelte tekintélyét a dolgozó tömegek szemében.

A kommunista párt tevékenységének legfőbb törvénye a nagy néptömegekkel való állandó, mindennapos kapcsolat, a nép szükségleteiről, javáról való gondoskodás. A kommunista párt mint igazán népi párt nem ismer más érdekeket, csak a nép érdekeit. Ezért a szovjet nép mindig bízott és ma is bízik pártjában, támogatja a párt politikáját mint saját politikáját, mert ez a politika a nép sarkalatos és mindennapos érdekeinek tudományos kifejezése. A kommunista párt és a szovjet nép egysége megbonthatatlan. Ez a párt és a nép erőforrása.

A párt és a nép egysége a szocialista társadalom erejének, a kommunizmus sikeres építésének egyik legfőbb biztosítéka. Amíg megbonthatatlan a párt és a nép kőzt a kapcsolat, a szocializmus erői nem ijednek meg semmilyen vésztől és viharól, a kommunizmus ellenségeinek semmilyen rosszindulatú és rágalmazó propagandájától. Ezért állandóan erősítenünk kell a párt és a nép kapcsolatát. Ne csak tanítsuk a tömegeket, hanem tanuljunk is tőlük, az új élet építésében szerzett eleven tapasztalataikból — ez a leninizmus egyik legfontosabb parancsolata, s aki ezt elfelejti, az vereséget szenved.

21. A marxista párt életképességének, erejének és érettségének az a mutatója, hogy mennyire tudja alkotóan alkalmazni a forradalmi elméletet az élet fejlődése, a gyakorlat által felvetett új feladatok megoldására. A Szovjetunió Kommunista Pártja — a II. Internacionálé revizionistáival és dogmatikusaival, s napjaink revizionistáival és dogmatikusaival ellentétben — példát mutat arra, hogyan kell alkotóan alkalmazni a marxizmus-leninizmust korunk feladatainak, a kommunizmusért, a békéért, a háború ellen, az igazi demokráciáért, nem pedig áldemokráciáért, a nép javáért és boldogságáért vívott harc feladatainak megoldására.

A munkásmozgalom története arra tanít, hogy a marxizmust eláruló pártok és pártvezérek kudarcra vannak ítélve. Ezzel szemben azok a pártok, amelyek hűek maradnak a marxizmus-leninizmushoz, s alkotóan fejleszteni és alkalmazni tudják azt korunknak akár legbonyolultabb problémáira, minden nehézség és ideiglenes kudarc ellenére végül is győzelmet aratnak ellenségeiken.

A revizionista elemek azt állítják, hogy olyan marxizmus, amely megfelelne a mai korszaknak, nem is létezik, előbb meg kell terem-

tenie valakinek. Az effajta kijelentéseket gyakran a marxizmus továbbfejlesztéséről való „gondoskodással" álcázzák, de ezek valójában egészen más, a marxizmustól távol álló célok érdekében hangzanak el. A történelem bebizonyította, hogy korunk marxizmusa példátlan, nagy történelmi jelentőségű győzelmeket aratott és arat, s a szocializmus minden igazi harcosa a világ minden országában jogosan büszke erre. Korunk marxizmusa — a Lenin által alkotóan továbbfejlesztett marxizmus, amelyet kipróbáltak és gazdagítottak a Nagy Októberi Szocialista Forradalom, valamint a Szovjetunió szocialista és kommunista építésének tapasztalatai, a nagy kínai forradalom tapasztalatai, s a szocializmus építése során minden olyan országban szerzett tapasztalatok, ahol a munkásosztály van hatalmon; az a marxizmus, amelyet napról napra fejleszt az SZKP és az imperializmus, a tőkés elnyomás ellen harcoló valamennyi testvéri kommunista és munkáspárt.

A marxizmus-leninizmus alkotó továbbfejlesztésének egyik kíváló példája az SZKP XX. kongresszusának anyaga, amely megadta a békéért és a Szovjetunió kommunista építéséért folyó további harc programját. A XX. kongresszus határozatai óriási jelentőségűek az egész nemzetközi kommunista és munkásmozgalom szempontjából.

A marxista elmélet szellemével teljesen összeegyeztethetetlen mindennemű dogmatizmus, minden olyan törekvés, amikor nem a való tények és folyamatok elemzéséből, hanem bemagolt elméleti tételekből vonnak le gyakorlati következtetéseket, ítéleteket, amikor a marxizmust — ezt az örökké élő és fejlődő tant — élettelen, megmerevedett dogmák gyűjteményévé változtatják. A konzervativizmus — amelynek hordozói nem akarják vagy nem tudják meglátni az új történelmi feltételeket, az új helyzetet, s megcsontosodott, a reális élettől elszakadt dogmákkal operálnak — elkerülhetetlenül kudarcra vezet a politikában.

Lenin azt írta, hogy pártunk „korunk esze, becsülete és lelkiismerete". A kommunista párt a néptömegek élén a vérengző cárizmus, az imperializmus, a reakció és a háború erői ellen, a kommunizmusért, a nép, a dolgozó emberiség létérdekeiért vívott több mint félszázados harcával megmutatta nagy bölcsességét, éleslátását és előrelátását.

Az imperialista burzsoázia az utóbbi ötven év folyamán kétszer döntötte az emberiséget véres, pusztító világháborúba, ma pedig a világnak hol az egyik, hol a másik pontján szakadatlanul „kis" háborúkat visel a népek ellen. A Szovjetunió Kommunista Pártja min-

dig bátran leleplezte a béke ellenségeinek mesterkedéseit, mozgósította a népeket a háború gyújtogatói és szervezői ellen, s lerántotta róluk az álarcot. Az SZKP bátor, elvi politikájával ma is leleplezi az imperialistáknak, a béke ellenségeinek, az ágyúkirályoknak, az újsütetű alkimistáknak a mesterkedéseit, akik megtanulták, hogyan lehet arannyá és dollárrá változtatni a népek vérét és szenvedéseit, s a legpusztítóbb háborúval, atom- és hidrogénfegyver alkalmazásával fenyegetik az emberiséget.

A kommunizmus ellenségei, a béke és a haladás ellenségei, a demokrácia és a szabadság ellenségei izzó gyűlölettel gyűlölik pártunkat, azért, mert pártunk a mai kor nagy igazságának hordozója és hirdetője. De éppen ezért szeretik és tisztelik a világ népei, valamennyi ország dolgozói és elnyomottjai, minden világrész haladó emberei. Ebben rejlik legyőzhetetlen ereje.

VI

A SZOVJETUNIÓ KÜLPOLITIKÁJA ÉS A NÉPEK HARCA A BÉKÉÉRT

22. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom új korszakot nyitott az államok és a népek közti kapcsolatokban. A szocialista állam a belügyekhez hasonlóan külpolitikájában is a Szovjetunió dolgozóinak érdekeit tartja szem előtt, amelyek egybevágnak minden ország dolgozóinak érdekeivel. A szovjet állam külpolitikájának fő célja a békę megőrzése, az összes államok közötti egyenjogú, kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolatok fejlesztése, valamennyi nép barátságának és együttműködésének megteremtése.

A szovjet állam már a történelmi jelentőségű békedekrétumban, amelyet Lenin írt és a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeinek II. Összoroszországi Kongresszusa fogadott el 1917 november 8-án, felhívta a hadviselő államokat, hogy hagyják abba a háborút, kössenek igazságos demokratikus békét, s felhívással fordult minden néphez, hogy vegyék saját kezükbe a béke biztosításának ügyét. Az Oroszországban élő népek jogainak egy héttel később közzétett deklarációjában a szovjet kormány kifejtette a nemzetek közti valóban baráti, egyenjogú kapcsolatok programját. Ezeken alapul a szovjet állam békeszerető politikája, amely — bárhogy állítják is

a burzsoá rágalmazók — sohasem változott alkalmi megfontolások következtében, s állandóan és következetesen a békéért, a szabadságért és függetlenségért küzdő népek érdekeinek védelmét szolgálta.

A szovjet állam fennállásának már első éveiben is sikeresen harcolt azért, hogy határain biztosítsa a békét, s egyenjogú kapcsolatokat létesítsen a keleti népekkel. A szovjet állam semmisnek nyilvánította azokat az egyenlőtlen szerződéseket, amelyeket a cári Oroszország kényszerített a népekre, s megvetette az ázsiai és afrikai népek meg a Szovjetunió népei közötti igaz barátság alapját. A szocialista állam, miután erős ipari hatalommá vált, nemcsak erkölcsi és politikai támogatást nyújt ezeknek az országoknak a függetlenségük kivívásáért, megőrzéséért és megszilárdításáért vívott harcukban, hanem abban is segítségükre van, hogy megteremtsék függetlenségük gazdasági alapját — felépítsék az ipart, fejlesszék a mezőgazdaságot.

A szocialista társadalomban nincs olyan osztály vagy társadalmi csoport, amelynek érdeke volna a háború, a fegyverkezési hajsza. A nyerészkedési vágy, az idegen területek vagy piacok megszerzésére irányuló törekvés a szovjet államtól lényegénél fogva távol áll. Szovjet-Oroszország már 1922 áprilisában, a nagyhatalmak génuai konferenciáján javaslatot terjesztett elő a fegyverkezés általános csökkentésére vonatkozóan. 1927-ben, amikor a Szovjetunió első ízben vett részt a leszerelési konferencia előkészítő bizottságának munkájában, ennek IV. ülésszakán benyújtotta az általános, teljes és azonnali leszerelés tervezetét. A második világháborút megelőző években a Szovjetunió következetesen harcolt a fegyverkezési hajsza ellen, s leleplezte Németország, az Egyesült Államok és Anglia hadiipari monopóliumainak azt a törekvését, hogy Hitlert felfegyverezzék és kelet felé, a Szovjetunió ellen fordítsák.

A Szovjetunió a második világháború után az Egyesült Nemzetek Szervezetében ismételten felvetette a leszerelésnek, a fegyverzet és a fegyveres erők csökkentésének kérdését. Az utóbbi években, amikor megjelent az atomfegyver, majd a még pusztítóbb erejű termonukleáris (hidrogén-) fegyver, a Szovjetunió javasolta, hogy tiltsák el a tömegpusztító fegyverek alkalmazását, szüntessék be a nukleáris kísérleteket, amelyek megfertőzik a levegőt, és veszélyeztetik a jövő nemzedékek életét is.

A nagy Lenin kimutatta és hirdette, hogy lehetséges a különböző társadalmi és politikai rendszerű államok békés egymás mellett élése. A szocialista állam külpolitikájában következetesen érvényesíti ezt a leninl elvet. Miután visszaverte a burzsoá államok tá-

madását, javasolta nekik, hogy létesítsenek normális kapcsolatokat, fejlesszék a kereskedelmet, bővítsék a kulturális kapcsolatokat.

A Szovjetunió mindig kész volt együttműködni a tőkés világnak azokkal az erőivel, amelyeknek érdekük a béke megőrzése. A második világháború előtt javasolta a kollektív biztonsági rendszer megteremtését, hogy elvegye a hitleri Németország kedvét a háború kirobbantásától. Kész volt katonai segítséget nyújtani azoknak az országoknak, amelyeket agresszió fenyegetett. S ha erőfeszítéseit nem koronázta siker, annak az volt az oka, hogy a hitleri Németország összejátszott az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország reakciós köreivel, amelyek Hitler segítségével szerették volna megfojtani az első szocialista államot. De a vetélkedő monopolista csoportok érdekei fölébekerekedtek az osztályérdekeknek, s a hitleri Németország jobbnak látta, hogy előbb Franciaországra és Angliára csapjon le.

A második világháború, amely imperialista háborúból antifasiszta, felszabadító háborúvá vált, megmutatta, hogy a kapitalista és a szocialista országok nemcsak élhetnek egymás mellett, hanem még katonai téren is együttműködhetnek.

Ámde a német nemzetiszocializmus, az olasz fasizmus és a japán militarizmus szétzúzása és megsemmisítése nem vezetett a főbb kapitalista országok monopolista reakciós erőinek elpusztulására. Ezek a reakciós erők, amelyek még jobban megszedték magukat ezen a háborún és még jobban megszilárdították pozícióikat, ismét harcot indítottak a Szovjetunió ellen, s egyszersmind hadba vonultak a második világháború eredményeképpen létrejött többi szocialista ország ellen. Az Egyesült Államok kormánykörei, a militaristák és a diplomaták hozzáláttak, hogy katonai támaszpontokkal és agresszív katonai tömbökkel vegyék körül a szocialista országokat. Létrejött nyugaton az észak-atlanti tömb, délkeleten a bagdadi paktum, Délkelet-Ázsiában az ázsiai paktum. A fő rohamosztag szerepét ismét a revansvágyó német militaristáknak szánják, akik Nyugat-Németországban kezükbe kaparintották a hatalmat. Az amerikai, az angol és a francia kormánykörök a német imperializmus hadigépezetének feltámasztásával saját országuk nemzeti érdekei ellen cselekszenek, a tűzzel játszanak, támogatják az új háborúra áhítozó német militaristák baljós revansterveit.

Európa és elsősorban a Nyugat-Németországgal szomszédos országok népei mindjobban felismerik e politika veszélyességét. Az európai országok hazafias erői határozottan támogatják a Szovjetuniónak azt a javaslatát, hogy hozzanak létre Európában általános

európai kollektív biztonsági rendszert, amely biztosíthatná a békét az európai kontinensen, és segíthetné a német népet abban, hogy megtalálja az egységes német állam visszaállításának reális útját.

A Szovjetunió, valamennyi szocialista ország következetesen síkraszállt és síkraszáll valamennyi vitás nemzetközi probléma békés megoldásáért. A Szovjetunió bebizonyította ezt a német kérdés békés rendezéséért vívott fáradhatatlan harcával, az osztrák államszerződés aláírásával, más országok területén levő katonai támaszpontjainak megszüntetésével. A Szovjetunió a népek nagy tömegeket felölelő békemozgalmára támaszkodva a Kínai Népköztársasággal együtt elérte, hogy az imperialisták Koreában és Vietnamban kénytelenek voltak beszüntetni a hadműveleteket. A Szovjetunió erélyesen fellépett az angol—francia—izraeli imperialistákkal szemben, akik az Egyesült Államok támogatásával fegyveres támadást intéztek Egyiptom ellen.

23. Az elmúlt negyven év alatt a Szovjetunió a nemzetközi politika döntő tényezője lett. A Szovjetunió nemzetközi pozíciói nemcsak azért szilárdak és megingathatatlanok, mert országunk impozáns gazdasági és katonai erővel rendelkezik, hanem azért is, mert a nemzetközi ügyekben elfoglalt szovjet álláspont mindig megegyezett valamennyi ország nagy néptömegeinek álláspontjával. Így például az atomfegyver eltiltásának szovjet követelése a néptömegek kívánságára született, s a néptömegek ezt erőteljesen támogatják. Az atomfegyver eltiltását követelő stockholmi felhívás, amelyre több száz millió aláírás került, megmutatta, mennyire helyes és időszerű volt ez a szovjet javaslat. A Szovjetunió a néptömegek akaratát figyelembe véve javasolta az atom- és hidrogénfegyver eltiltását, s kipróbálásuk azonnali beszüntetését. A nukleáris kísérletek eltiltása érdekében folyó mozgalom, amely ez idő szerint kiterjed minden országra, a lakosságnak — a legnagyobb tudósokat is beleértve — minden rétegére, igazolta e szovjet kezdeményezés helyességét és időszerűségét.

A Szovjetuniónak a békéért, a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett éléséért és gazdasági versenyéért vívott harca szükségképpen egybevág a népeknek a béke megőrzéséért és megszilárdításáért indított mozgalmával, mert a dolgozók minden országban békét akarnak, a fegyverkezési hajsza beszüntetését akarják, ami természetszerűen a katonai terhek csökkenésére és a nép anyagi körülményeinek javulására vezetne. A tartós béke — a társadalmi rend, a politikai és vallási felfogás külön-

bözőségére való tekintet nélkül — az emberiség túlnyomó többségének létérdekeit szolgálja.

A nagy néptömegek béketörekvése napjainkban már egy széles „békeövezet" kialakulására vezetett, amely Európa és Ázsia szocialista és nem szocialista békeszerető államait egyaránt magában foglalja. Ezeknek az államoknak a lakossága összesen mintegy másfél milliárd. Kivétel nélkül minden országban szélesedik a békemozgalom, amely egyike korunk legnagyobb tömegeket megmozgató és leghaladóbb mozgalmainak.

A mi korunkban a háború nem végzetszerűen elkerülhetetlen. Az imperialista reakció sötét erőivel, a fegyverkezési hajszában és agresszív háborúkban érdekelt tőkés monopóliumokkal szembehelyezkednek mindama államok és népek, amelyeket az a nemes feladat lelkesít, hogy megfékezzék a katonai kalandok szervezőit, megmentsék az emberiséget az újabb tengernyi áldozattól és pusztítástól. A szocialista világrendszer erősödése, a szocialista országok következetes békés politikája, a békemozgalom általános növekedése megköti az agresszorok kezét, megnehezíti egy újabb háború kirobbantását.

De ha az imperializmus erői mégis ki mernek robbantani egy új világháborút, a népek olyan felháborodásába és ellenállásába ütköznek majd, amely az egész kapitalista rendszer végleges összeomlására vezet.

VII

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM HATÁSA AZ EMBERISÉG TÖRTÉNELMI SORSÁRA

24. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom nemcsak a Szovjetunió népeinek életében jelentett óriási fordulatot. Döntő hatással volt a világtörténelem egész menetére, az egész emberiség történelmi sorsára.

Az Októberi Forradalom fordulóponttá vált a felszabadító világmozgalom fejlődésében, új erőt öntött a világ dolgozóiba, erősítette bennük a végső győzelem bizonyosságába vetett hitet, példátlanul fellendítette a nemzeti felszabadító mozgalmat a gyarmati és függő országokban. Az Októberi Forradalomban minden nép lelkesítő példát látott, a forradalom által teremtett rendben pedig meglátta annak a jövőnek képét, amely felé a világ dolgozói törekednek.

Napjainkban az Októberi Forradalom által kitaposott útra lépett a nagy kínai nép, s számos európai és ázsiai ország dolgozó népe. A szocialista forradalom győzelme Kínában és a többi népi demokratikus országban 1917 októbere óta a világtörténelem legjelentősebb eseménye. A második világháború előtt a szocialista rendszerre a földkerekség területének 17 százaléka, a világ lakosságának mintegy 9 százaléka és a világ ipari termelésének mintegy tizedrésze jutott, most pedig a szocialista országok a föld területének már 26 százalékát foglalják el, ezen a területen lakik a világ lakosságának mintegy 35 százaléka, s itt termelik a világ ipari termelésének körülbelül egyharmadát.

Az a körülmény, hogy ezek az országok leváltak a világkapitalizmus rendszeréről, s a Szovjetunióval együtt megalakították az egységes szocialista tábort, gyökeresen megváltoztatta a szocializmus és a kapitalizmus erőviszonyát, mégpedig a szocializmus javára. A szocialista táborhoz tartozó országok erejének és egységének növekedése még jobban megszilárdítja a szocializmus és a haladó erők pozícióit világszerte.

A szocialista tábor ereje a hozzá tartozó országok érdekközösségében, ideológiájuk és végső céljuk egységében rejlik. Éppen e közösség alapján alakultak ki a szocialista országok népei, kormányai és marxista-leninista pártjai között olyan viszonyok, amelyeket a nem gyengülő testvéri kapcsolatok, a kölcsönös tapasztalatcsere, a szoros gazdasági együttműködés és a baráti kölcsönös segítség jellemeznek. A szocialista táborhoz tartozó országok között fennálló ilyen jellegű kapcsolatok ugyanolyan törvényszerűen következnek a szocializmus társadalmi és gazdasági lényegéből, ahogy a kapitalizmus lényegéből a tőkés országok közötti konkurrencia és ellenségeskedés viszonyai következnek. A szocialista tábor országainak megbonthatatlan közösségében a proletár nemzetköziség elve testesül meg. Egyetlen szocialista ország sem lehet közömbös ezzel a testvéri együttműködéssel és kölcsönös segítséggel szemben. Ez ártana saját érdekeinek is, mert a szocialista államok hatékony gazdasági és politikai kölcsönös segítsége hozzájárul mindegyik ország gyorsabb fejlődéséhez, és garantálja biztonságát.

A Szovjetunió, mint a győztes szocializmus első országa és a szocialista országok családjának legerősebb tagja, gazdag tapasztalatainak birtokában, internacionalista kötelességét teljesítve, állandóan segítséget nyújt a többi szocialista országnak. Ezeknek az országoknak népei a Szovjetunióban a szocializmus bástyáját látják, testvéri hálával és barátsággal tekintenek rá, s ezt a baráti érzést a szocializmus ellenségeinek nem sikerül meggyengíteni

25. Az Októberi Forradalom tapasztalatainak alkotó felhasználása most megkönnyíti a szocializmus felé való haladást mindazoknak az országoknak, amelyek leváltak a tőkés rendszerről. Mao Cetung, a nagy kínai nép vezére mondja: „Kínai népünk éppen a Nagy Októberi Szocialista Forradalom útján haladva vívta ki mostani győzelmeit és sikereit. A kínai nép mindig az Októberi Szocialista Forradalom folytatásának tekintette a kínai forradalmat, s ezt nagy megtiszteltetésnek tartja." Az Októberi Forradalom negyven évi tapasztalatainak világtörténelmi jelentősége éppen abban rejlik, hogy ez a forradalom utat tört a szocializmus felé, s feltárta azokat a közös vonásokat és törvényszerűségeket, amelyek a szocializmus felé haladó valamennyi országra érvényesek.

Lenin 1920-ban megállapította: „Most már meglehetősen sok nemzetközi tapasztalattal rendelkezünk, és ezek a tapasztalatok minden kétséget kizáróan amellett szólnak, hogy forradalmunk egyes alapvető vonásai nem helyi, nem különleges nemzeti, nem csupán orosz, hanem nemzetközi jelentőségűek"*.

A szocialista országok fejlődésének, e fejlődés történelmi tapasztalatainak tanúskodása szerint a szocialista forradalom győzelmének és az új, szocialista társadalom megteremtésének közös vonásai és törvényszerűségei a következők: a politikai hatalom kivívása a munkásosztály által, a proletárdiktatúrának, a dolgozók demokráciájának megteremtése a marxista-leninista párt vezető szerepe mellett; a munkásosztály szövetsége a parasztság zömével és a dolgozók minden más rétegével; a nemzeti elnyomás megszüntetése, s a népek közötti egyenjogúság és testvéri barátság megteremtése; a tőkés tulajdon megszüntetése és a fő termelőeszközök szocialista, társadalmi tulajdonának megteremtése; az ipar, az egész gazdaság tervszerű fejlesztése — a szocializmus és a kommunizmus felépítése, a dolgozók életszínvonalának emelése céljából; a mezőgazdaság fokozatos szocialista átalakítása; a szocialista állam megszilárdítása és fejlesztése, a szocialista demokrácia fejlesztése, a szocializmus vívmányainak védelme a külső és belső osztályellenség támadásaival szemben; az illető ország munkásosztályának szolidaritása más országok munkásosztályával, amely a szocializmus és a kommunizmus eszméinek diadaláért harcol — a proletár internacionalizmus.

Az Októberi Forradalom megdöntötte azokat a különféle reformista és opportunista elméleteket, amelyek szerint a szocializmus

* Lenin Művei. 31. kót. Szikra 1951. 5. old

a munkásosztály politikai vezetése nélkül, proletárdiktatúra nélkül a kapitalizmusnak a szocializmusba való fokozatos belenövése útján is felépülhet.

A társadalom szocialista átalakításának fő feltétele, mint a történelmi tapasztalatok mutatják, a szocialista forradalom és a munkásosztály politikai hatalmának, a proletárdiktatúrának a megteremtése egy vagy más formában. Ami viszont a munkásosztály hatalomrajutásának útjait, a szocialista átalakítás módjait és ütemét, valamint a proletárdiktatúra formáit illeti, ezeknek nemcsak lehetnek, hanem lesznek is sajátosságaik a különböző országok fejlődésének konkrét feltételeitől függően.

A marxizmus-leninizmus abból indul ki, hogy az egyes országok útjának sajátosságai nem zárják ki a szocialista forradalom, a szocialista és a kommunista építés egyes alapvető vonásainak és törvényszerűségeinek közösségét. A marxizmus-leninizmussal teljesen összeegyeztethetetlenek azoknak a nézetei, akik a szocializmus felé haladó egyes országok nemzeti sajátosságait hangsúlyozva megfeledkeznek a szocialista forradalom döntő fontosságú általános alapelveiről.

26. Az emberiség fejlődésében és sorsában bekövetkezett világtörténelmi jelentőségű fordulat, amelyet az 1917-es Októberi Forradalom indított el, nagy erővel érezteti hatását a világnak azon a részén is, amely még a kapitalizmus uralma alatt áll.

Már maga az a tény, hogy fennáll a szocialista világrendszer, s kitűnik a szocializmus fölénye a kapitalizmussal szemben, sokszorosra növeli a tőkés országok proletariátusának erejét a tőke ellen vívott osztályharcában. A szocialista forradalomtól való félelem arra kényszeríti a burzsoáziát, hogy a forradalmi munkásmozgalom elleni terror fokozása mellett olykor bizonyos engedményeket tegyen a béremelést, munkaidő-rövidítést stb. követelő munkásoknak.

Fokozódik a munkásosztály szervezettsége és politikai öntudata. Olyan nagy tőkés országokban, mint Franciaország és Olaszország, a szervezett munkások többsége támogatja a kommunista pártokat. 1917-ben, az Októberi Forradalom előtt, Oroszországban a kommunisták száma alig haladta meg a negyedmilliót, más országokban pedig csak néhány, a kommunistákkal szimpatizáló csoport volt, ma ellenben a kommunista pártok együttes taglétszáma meghaladja a 33 milliót. Ez a kommunista eszmék növekvő hatásának bizonyos törvényszerűségéről, a kommunista mozgalom fejlődéséről tanuskodik.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom súlyos csapást mért a burzsoá ideológiára, a munkásmozgalmon belüli opportunizmusra, a szociálsovinizmusra és a reakciós nacionalizmusra. Sok millió dolgozó sorakozott fel a marxizmus-leninizmus zászlaja alatt.

A kapitalizmus ellentmondásainak kiéleződése, a reakciós burzsoázia pozícióinak gyengülése súlyosbítja a reformista pártok válságát, gyengíti a szociáldemokrácia jobboldali vezetőinek befolyását a dolgozók körében. A munkásosztályban mindinkább erősödik az a vágy, hogy egységesen harcoljon a tőke hatalma ellen, a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért. Ez megteremti a feltételeit a munkásmozgalmon belüli szakadás megszüntetésének, ami nélkül a munkásosztály nem vívhatja ki a hatalmat.

Ma, amikor fennáll a szocialista országok hatalmas tábora, amikor az imperializmus gyarmati rendszere felbomlóban van, amikor a burzsoá és kispolgári pártok mindinkább kudarcot vallanak, számos kapitalista országban kialakultak a parasztságnak, a nagy néptömegeknek a munkásosztály körüli tömörítéséhez szükséges kedvező feltételek. A reakció és a fasizmus elleni harc, valamint a demokratikus erők akcióegységének megvalósítása terén több országban szerzett tapasztalat azt mutatja, hogy napjainkban a munkásosztály vezette széleskörű demokratikus mozgalom óriási lehetőségekkel rendelkezik.

De az imperializmus és az ideológusaiból, politikusaiból meg újságíróiból álló egész propagandagépezete nem hagyja abba, hanem ellenkezőleg — fokozza támadásait a marxizmus-leninizmus ellen, a szocializmus mint tanítás és mint társadalmi gazdasági rendszer ellen. A reakciós erőknek a kommunista mozgalom ellen folytatott ideológiai aknamunkája az utóbbi időben a „nemzeti kommunizmus" kárhozatos „eszméjének" terjesztésében, a kommunista pártokon belüli különféle revizionista kirohanások szításában nyilvánul meg.

A revizionizmus, akárcsak a múltban, ma is nemzetközi jellegű. Szociális lényegét tekintve a revizionizmus annak a következménye, hogy a burzsoázia hatást és nyomást gyakorol a munkásosztály egy bizonyos részére, a mai viszonyok közt pedig annak a következménye, hogy a jobboldali szocialisták reformista, burzsoá ideológiája hatással van a kommunisták egy bizonyos, ingadozó részére.

Milyen fő vonások jellemzik napjaink revizionizmusát?

Elsősorban az, hogy többé vagy kevésbé lemond a marxizmus alapelveiről, a termelőeszközök tőkés tulajdonának megszün-

tetéséről és társadalmi tulajdonnal való felváltásáról, a proletárdiktatúra eszméjéről, tagadja a munkásosztálynak és marxista-leninista pártjának vezető szerepét a szocialista forradalomban, valamint a szocializmus és a kommunizmus építésében, s a burzsoá demokratizmus álláspontjára helyezkedik. Nagy Imre Magyarországon különösen világosan mutatta meg a revizionizmusnak ezt a vonását, s a szocializmus ügyének teljes elárulására vetemedett.

Napjaink revizionizmusára jellemző továbbá az is, hogy eltér a proletár nemzetköziség elvétől, bomlasztja a szocialista tábor egységét, nacionalista álláspontot foglal el. A revizionizmus tagadja a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet egyes alapvető, közös vonásait és törvényszerűségeit. A „nemzeti kommunizmus" jelszavának, amelyet Dulles és az imperializmus más ideológusai adtak ki, az a célja, hogy megbontsa a szocialista országok közösségét, szembeállítsa őket egymással és különösen a Szovjetunióval. A nemzetközi burzsoázia e mesterkedésének célja világos: gyengíteni szeretné a szocialista világrendszert, erősíteni a kapitalizmus nemzetközi pozícióit.

A kommunista és munkáspártok harcolnak napjaink revizionizmusának káros befolyása ellen, s méltóképpen visszautasítják.

27. A nemzeti egyenlőtlenséget végérvényesen megszüntető Szovjetunió példájának vonzóereje, a Szovjetunió keleti köztársaságainak virágzása felszabadító harcra lelkesítette a gyarmati és függő országok népeit. A Nagy Októberi Szocialista Forradalommal megkezdődött az imperializmus gyarmati rendszerének súlyos válsága, az ázsiai és afrikai népek felszabadulásának, szuverén, független keleti államok alakulásának és e népek nemzeti megújhodásának történelmi korszaka.

A második világháború után, amely a fasiszta agresszorok szétzúzásával és a nemzetközi reakció meggyengülésével végződött, a gyarmati rendszer válsága még jobban kiéleződött, s az imperialista elnyomásnak ez a szégyenletes rendszere a népek nemzeti felszabadító harcának megnövekedett nyomása alatt bomlásnak indult. A gyarmatrendszer felbomlásának legragyogóbb megnyilvánulása a nagy kínai népnek az imperialista és a belső feudális reakció erőin aratott győzelme, a Kínai Népköztársaság megalakulása volt. Több mint egymilliárd háromszáz millió embernek, vagyis az emberiség felének a gyarmati függéstől való megszabadulása, olyan nagy független államoknak, mint Kína, India, Indonézia, Burma, Egyiptom és Szíria, a megalakulása jelzi annak a Lenin által előrelátott új világtörténelmi korszaknak a beköszöntését, amelyben új életre éb-

rednek a keleti népek, önállóan döntenek saját sorsukról, és aktívan részt vesznek az egész emberiség sorsának eldöntésében.

Az imperialista államok hasztalan próbálják feltartóztatni a gyarmati rendszer felbomlását a legváltozatosabb eszközökkel — kezdve attól, hogy gyarmati háborúkat szerveznek az ázsiai és afrikai szabadságszerető népek ellen, egészen addig, hogy gazdasági és katonai „segítség" örve alatt beavatkoznak szuverén államok ügyeibe — mindezzel nem változtatják meg a történelem menetét, nem hárítják el a gyarmati rendszer elkerülhetetlen összeomlását. Az imperialista intervenciósokkal szemben Koreában, Indokínában és Indonéziában kifejtett sikeres ellenállás, továbbá az egyiptomi angol—francia gyarmati kaland kudarca az imperializmus pozícióinak fokozódó gyengüléséről tanúskodik.

A nemzeti önrendelkezés lenini elvét szilárdan védelmező Szovjetunió és más szocialista államok fennállása valamennyi elnyomott népnek óriási mértékben megkönnyíti a nemzeti függetlenségért, a gyarmatosítók ellen vívott harcát. A tegnapi gyarmatok és félgyarmatok népeinek, amelyek az önálló fejlődés útjára léptek, lehetőségük van arra, hogy gazdasági és politikai függetlenségük megszilárdításáért, az imperialista kalandok és összeesküvések ellen folytatott harcukban a Szovjetunió és más szocialista országok önzetlen segítségére támaszkodjanak.

* * *

A Nagy Októberi Szocialista Forradalomnak, amely új, ragyogó távlatokat nyitott meg az emberiség előtt, s magasra emelte a szociális és nemzeti felszabadulásért való harc zászlaját, a kommunizmus zászlaját, évről évre nő a nemzetközi jelentősége.

Most már nemcsak elméletileg, hanem a valóságban is megcáfolhatatlanul beigazolódik, hogy a szocialista forradalom nem pusztán „orosz kísérlet", mint a burzsoá ideológusok állították. Beteljesülnek Lenin látnoki szavai: „Szocialista Szovjet Köztársaságunk, mint a nemzetközi szocializmus fáklyája, s mint a dolgozó tömegek példaképe, szilárdan fog állni"*.

Az elmúlt negyven év eseményei azt bizonyítják, hogy csakis a társadalom szocialista átalakítása vezetheti ki az emberiséget abból a zsákutcából, amelybe a kapitalizmus vitte, csakis ez oldhatja meg az emberiség előtt korunkban felmerült időszerű szociális problémá-

* Lenin Művei. 26. köt. Szikra 1952. 439—490. old.

kat. Csakis a szocializmus nyújthat korlátlan teret a termelőerők fejlődésének, vethet véget a gazdasági válságoknak, a munkanélküliségnek, a dolgozók nyomorának, az új, még pusztítóbb háborúk veszélyének s biztosíthatja a népeknek a tartós békét. Csakis a szocializmus és a kommunizmus nyitja meg az emberiség előtt a tudomány és a technika, az irodalom és a művészet, az egyén határtalan fejlődésének távlatait.

A XX. század derekára teljesen világossá váltak a szocialista és a kapitalista rendszer fejlődésének távlatai. A kapitalista rendszer, amely valamikor a korábbi rendszerekhez képest haladó volt, már régen túlhaladt virágkorán. A jelenkori kapitalizmus haldokló, rothadó kapitalizmus, most éli alkonyát, s feltartóztathatatlanul halad az elkerülhetetlen vég felé. Ezzel szemben a fiatal, életerőtől duzzadó szocialista rendszer a szakadatlan felemelkedés és virágzás útján halad. Az új, szocialista világ előrehaladása évről évre, ötéves tervről ötéves tervre erőteljesebbé és határozottabbá válik.

A munkásosztály, a kolhozparasztság és a szovjet értelmiség a Nagy Októberi Szocialista Forradalom negyvenedik évfordulójának megünneplésére készülődve, még szorosabban tömörül kommunista pártja és szovjet kormánya körül, s a gazdasági és kulturális építés minden területén újabb eredményekkel, a kommunizmus felé menetelő szovjet társadalom lendületes előrehaladásának útján újabb győzelmekkel köszönti a nagy évfordulót.

TARTALOM.

IRÁNYELVEK A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM NEGYVENEDIK ÉVFORDULÓJÁNAK MEGUNNEPLÉSÉRE MAGYARORSZÁGON — — — — — — — — — — — — 5

Negyven esztendő eredményei a Szovjetunióban — — — — — — 7

Az Októberi Forradalom jelentősége a világ népei számára — — 15

Az Októberi Forradalom és Magyarország — — — — — — — — 19

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM NEGYVENEDIK ÉVFORDULÓJÁRA (1917—1957). Az SZKP Központi Bizottsága propaganda- és agitációs osztályának és a Marxizmus-Leninizmus Intézetnek tézisei — — — — — — — — — — — — 29

Bevezetés — 31

I. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme és a proletárdiktatúra megteremtése a Szovjetunióban — — — — — 35

II. A szocializmus felépítése a Szovjetunióban — az Októberi Forradalom legfőbb eredménye — — — — — — — — — — 43

III. A szovjet nép hőstette a Nagy Honvédő Háborúban — — — 51

IV. A szocialista építés eredményei a háború utáni időszakban, és a szovjet nép feladatai a kommunizmusért vívott harcban 56

V. A kommunista párt — a szovjet nép vezére, győzelmeinek lelkesítője és szervezője — — — — — — — — — — — — 67

VI. A Szovjetunió külpolitikája és a népek harca a békéért — — 74

VII. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatása az emberiség történelmi sorsára — — — — — — — — — — — — — 78

1965. — Szikra Lapnyomda. — Felelős vezető: Kulcsár Mihály.

A Kossuth Kiadó könyveiből a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulójára

LENIN: A DEMOKRÁCIÁRÓL ÉS A DIKTATÚRÁRÓL

A kötet Leninnek a proletárforradalom e fő kérdésével foglalkozó legfontosabb munkáit gyűjti egybe.

CLARA ZETKIN: VISSZAEMLÉKEZÉSEK LENINRE

Clara Zetkin az 1920-as évek elején sokszor találkozott Leninnel. E találkozásaikat és beszélgetéseiket írja le és a legegyszerűbb eszközökkel a maga természetességében állítja elénk Lenint.

JOHN REED: TÍZ NAP, AMELY MEGRENGETTE A VILÁGOT

John Reed, a kiváló amerikai újságíró könyvében a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tíz napjának történetét írta meg. Könyve angolul 1919-ben került az olvasókhoz. Orosz nyelven a mű Krupszkaja fordításában, Lenin előszavával jelent meg, s igen nagy sikert ért el. Az első teljes hazai magyar nyelvű kiadása most lát napvilágot.

A MI VOLOGYÁNK (Családtagok visszaemlékezései Leninre)

E gyűjtemény Lenin legközelebbi hozzátartozóinak visszaemlékezéseit tartalmazza. Megismerheti belőle az olvasó Lenin életének különböző szakaszait, s mindezeket úgy, ahogyan a család egyes tagjainak emlékezetében tükröződnek.

SZ. GIL: HAT ESZTENDŐ LENIN MELLETT

Sz. Gil Lenin sofőrje volt, s az ő visszaemlékezéseit tartalmazza ez a könyv. A szerző Lenin hétköznapjait mutatja be, s hozzásegíti az olvasót, hogy az apróbb részletekből kapott képek alapján még teljesebben álljon előtte korunk legnagyobb alakja, Lenin

A SZOVJETUNIÓ ÉS A NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS

(Molotov az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlésén tartott beszédének teljes szövege)

BUDAPEST, 1946

Felelős kiadó: Dr Rozvány Jenőne

Felelős: Gorszky Tivadar igazgató

2,— Ft